

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó :

Az Országos Erdészeti Egyesület.

Szerkesztő :

Bedő Albert.

Megjelenik minden hónap 28-án.

Harminczharmadik évfolyam. VI. füzet.

1894. június hónap.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak, 3 frt kedvezményi árért járathatják.

—*— Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapeston, Lipótváros, Alkotmány-utca, 10. szám. II. emelet. —*—

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.

A községi erdősitésekhez szükséges csemetekertekről.

Irta : A r a t ó Gyula, m. kir. erdész.

Erdészeti folyóiratunk mult évi tizedik füzetében ugyanezen cím alatt Péch Kálmán szaktársam azoknak az igen fontos kérdéseknek egyikét vetette fel, a melyek a gyakorlati szükségből sarjadzanak ugyan ki, de melyek megoldásának égetően szükséges voltát nem a gyakorlati életnek minden téren uralgó általános vélekedése, hanem csupán egyeseknek idealisztikus felfogása látja meg s igyekezik azután a kevésbé érzékeny lelkületűekre is rábeszélni, legtöbb bajra találva e tekintetben azoknál, a kiket némelyek konzervativeknek vagy óvatosaknak, mások kishitűeknek vagy szükkeblűeknek szeretnek mondani, a kikről azonban véleményem szerint bizvást feltételezhetjük, hogy kevés bennük az érdeklődés, meg az ügy-

buzgóság, ha természetesen tartózkodásukat helyesen indokolni nem bírják, vagy ha az indokolást meg sem kísérlik.

Távoli van tőlem az a gondolat, melylyel ama körülményből, hogy szaklapunkban a kérdés felvetése óta senki sem szólt az ügghöz, arra következtetnék, mintha gyakorlati szolgálatban működő szaktársaink talán maguk közt sem foglalkoztak volna szóvitákban a kérdéssel; de bármi lett légyen e szóviták eredménye s megállapodása, mindenestre — bár még mindig pótolható — mulasztást követtek el, ha a mikor vitákban megtisztult véleményükkel a felvetett kérdésnek megoldásához, annak, vagy a megoldást gátló helyzetnek megvilágításához segítőleg hozzá nem járultak.

Sajnálni valónak tartanám, ha a jó eszme, melyet ugyan az idő előbb-utóbb újra felszínre vetne, huzamosabb ideig pihentetnék s addig is, míg a helyzet kedvezőbbé alakul, feledtségben maradna; s épen azért megkísérlem — korántsem a kérdésnek megoldását, a mi ma még nagyon terhesnek s rögzös utra kényszerítettnek látszik előttem — hanem inkább csak a felvetett kérdésre, a 17. §. alá tartozó kisebb erdőbirtokosok csemeteszükségletének milyen módon való fedezésére, az erdősítéseknek fokozottabb mértékben, olcsóbban s még is nagyobb sikerrel való foganatosítására és mint mindezeknek jó reményt nyújtó eszközére, a helyi erdei alapok létesítésére vonatkozólag azoknak a nehézségeknek megvilágítását, melyeket figyelmen kívül hagyni nem szabad, ha még nem is máshoz, mint a megoldás munkájának elkészítéséhez s tevékenység irányának s tényezőinek megkereséséhez és működésbe hozásához fogni akarunk.

Bárki egyetérthet ugyan Péch Kálmán szaktársam közleményének, mondhatnám felszólalásának czélzatával, de a kérdés felfogását és tárgyalását illetőleg tőle egyben-másban valószínűleg eltér.

Elismernie kell bárkinek, hogy az állam részéről akár a tetteges segélyezés, a csemetekertek fentartása, ingyen csemeték kiosztása tekintetében, akár a vezetés terén t ö b b e t a 17. §. alá tartozó kisbirtokosok a máris teljesen kiaknázott méltányosságra s az ök eléggé figyelembe vett helyzetükre hivatkozva, ma már s mindaddig, míg csak pénzügyi viszonyaink az áldozatok szaporítását meg nem engedik, nem kívánhatnak; bárkinek elismernie kell azt is, hogy e birtokosoknak maguknak legelső sorban a kötelességük s lett volna már eddig is, hogy a birtokukban lévő erdők felújításáról, régibb keletű mulasztások helyreépítéséről a maguk jószántából s a maguk erejéből gondoskodjanak.

Elvileg tehát helyeselheti bárki a helyi erdei alapoknak képzését is, mint az imént jelzett eszmével közel rokonságba hozható gondolatot: de kétség férhet ahhoz, hogy a siker — nem is teljes, hanem csak némileg megnyugtató mértékben — elérhető-e azon az uton, a melyet a közlemény kijelölt, noha az lenne leginkább a mi dicsőségünkre.

Fel lehet-e tenni, hogy maga az erdész, még ha ő érintkezik is legtöbbször az érdekelt erdőbirtokosokkal, magára hagyatva, mindenütt megkedveltesse az eszmét? Pedig ha nincs elegendően meggyőző s indító ereje az ő szavának le- és felfelé egyaránt s ha nincs mire támaszkodják a hatalmi tényezők esetleg mutatkozó ellenzésével szemben, vagy ő benne magában nincs meg a kellő jóakarát és kitartás: az eszme föltétlenül porba esett, kivéve, ha maguk az erdőbirtokosok már régebben gondoskodtak ilyen alap képzéséről, mire különben magam

is tudnék példát említeni, az eszme gyakorlati kivihetőségeinek igazolásául.

Alulról kezdve tehát, a munka mintha nem biztatna az általános sikernek megnyugtató reménységével. De vajjon nem indulhatna-e meg a kezdeményezés felülről?

Nem értek most ez alatt bármely oldalról credő rendeletet, melynek engedelmességre kell; nem pedig azért, mert ilyen rendelkezésnek köre korlátolt lenne, mivel a kérdésben érdekelték nagy részét tevő volt urbéres, s más közbirtokosságok vagyongazdálkodási kérdésébe ma még beavatkozni nem lehet; továbbá mert kényszer alkalmazásával a két cél közül, melyeket az erdőültetések megkönnyítésében s biztosításában s másfelől az erdőültetés munkájának a néppel való megkedveltetésében lehet megjelölni, az utóbbi kockázatra tételnék.

Felhívást azonban, mely a helyi erdei alapok képzésének ügyét a vármegyéknek, mint szűkebb területek autonóm kormányzatának s annak a hatalmi tényezőnek, mely a helyi viszonyok ismerete alapján a legsikeresebb tevékenység kifejtésére a legmegfelelőbb intézkedéseket teheti a szóban levő kérdésben, figyelmébe ajánlaná s mely a vármegyéket, mint az állami kezelés alá még nem vett, hanem az u. n. járási erdőtervezők gondjára bízott erdők kezelő személyzetének közvetlen fölöttes hatóságát, a közigazgatási bizottságokat, mint az erdőtervezőknek egyik legnagyobb hatáskörrel felruházott végrehajtó közegét (s vajha a községi erdőket kezelő állami erdészek hasznosan tevékeny ügybarátait) a kezelő erdőtervezők támogatására s a hol kell, buzdítására s működésükben való ellenőrzésükre felszólítaná: úgy lehet, maga az állam-erdészlet is intézhető abban az esetben, ha magát az eszmét jónak s a mi ennél még fontosabb, a viszonyo-

kat az eszmének megvalósítására megérettnek tartja?

Nem érzem hivatottnak magamat arra, hogy e kérdés taglalásába bocsátkozzam. De felvettem e kérdést is, mert vele meglehetősen fontos más kérdések hozhatók kapcsolatba.

Az államerdészet ugyanis bizonyára figyelemmel kíséri, hogy nem merülnek-e fel olyan feladatok, jelenségek a gazdasági élet terén, melyeknek az ő támogatása mellett történő megoldásuk vagy a felmerült jelenségek alapján megindítható munkásság a közjó érdekét szolgálná és illetve az erdőgazdaság fejlődésének javára lenne.

A helyi erdei alapok eszméjét helytelennek vagy megvalósíthatatlannak minősíteni aligha lehet, s ennél fogva az államerdészetnek passiv magatartását vagy az magyarázhatja meg, hogy a megoldás gyakorlati módja eléggé kidolgozva még nincs, vagy és ezzel összefüggésben inkább az, hogy a viszonyok ma még az eszmének megvalósítására eléggé megérve nincsenek.

Az utóbbi feltevés mellett szól, hogy az érdekelt erdőbirtokosok jogi viszonyai, mint már fentebb is jeleztem, egymástól eltérők. Már pedig némi egyöntetőség a kivitelben vagy éppen a megoldásnak közös keretbe foglalása kétségtelenül előnyös lenne. Mig azonban a birtokosok jelentékeny részének vagyonkezelési ügyei, daczára a birtokok hitbizományszerű jellegének, semmiféle befolyást vagy ellenőrizést nem engednek: sem egyöntetüségről, sem községenkint szervezendő helyi erdei alapoknak valamennyi kisbirtokos hozzájárulásával közösen történő felállításáról, úgy, hogy ez felsőbb befolyással kezdeményeztessék, szó mai napság nem igen lehet. Pedig, azt hiszem, jobb eredményt ígérne ilyen

községi erdei alap, — melynek megteremtésénél, mint utóbb kimutatni iparkodom, törvényes alapot lehetne kindulásul választanunk, — mint egy-egy község határában számos birtokosnak külön-külön képzett több, apró s egyenkint gyenge erejű, sok bajjal összeteremthető alapja; már csak azért is, mert a közös alap fennállása mindig biztosítottabb, mint a mely egyetlen birtokosnak tetszésére van bízva.

Ezzel azonban természetesen nem tekinthető megoldottnak, határozott felelettel kielégítettnek az a másik kérdés, hogy vajjon a helyi erdei alapok létesítésének felsőbb helyről várható pártolását nem a másik feltevés, az t. i., hogy a mód még megállapítva, kidolgozva nem lett, tartja-e függőben? A kettő különben egymástól szinte el sem különíthető, ha csak oly mód nem választatnék, mely a kivített, a jelenlegi jogviszonyok különféleségétől függetlenül, a helyzetnek mai állásában is lehetséges tenné.

Egy ilyenféle mód, melyet feltétlenül jónak odaállítani ugyan nem mernék, de felemlíteni mégis bátor vagyok, a következő lenne.

Hozzanak a vármegyék saját területükre vonatkozólag szabályrendeleteket, alapul véve a mezőrendőrségről szóló törvényt s illetve ennek ama §§-ait, melyek a kopárok beerdősítéséhez s a vizmosások megkötéséhez szükséges csemeték termesztésére szánt csemetekertek telepítését és fentartását elrendelik. Ebben a szabályrendeletben adjanak engedélyt az erdőtörvény 17. §-ában felsorolt valamennyi kisebb terjedelmű erdőt bíró földbirtokosnak (talán a magánbirtokosoknak is, de ezek közül mindenesetre azoknak, kik véderdő, kopár vagy vizmosásos

területek birtokában vannak), hogy a községi csemetekert költségeinek fedezéséhez a szabályrendeletben megjelölendő s földjük területéhez és gazdasági állapotához mérten szakértő által kiszámítandó évi összeggel hozzájárulhassanak, mire ha magukat köteleznék, jogot nyernének arra, hogy a csemetekert évenkénti készletéből a kert kezelőjének az erdőt kezelő erdész részéről láttamozott utalványára bizonyos mennyiségű csemetében részesíttessenek.

A mód lényege volna ez, melyhez a részleteket a helyi viszonyok toldatnák hozzá.

Mielőtt tovább mennék, megjegyzem, hogy ennek a módnak alkalmazásba vétele nem követeli határozott, előzetes megoldását ama kérdésnek, hogy czélunkat az u. n. központi nagyobb kiterjedésű vagy a szétszórt kis csemetekertek szolgálnák-e jobban? Ugy vélem, hogy e kérdés tárgyalása örökéletű lesz, ha csak el nem állunk a kétféle csemetekerteknek egymással való összehasonlításától s össze nem szedjük külön-külön a jellegeket, melyek ama viszonyokat hivatják megjelölni, melyek mellett ezek vagy amazok az előnyösebbek. Ha így a körülményeket, a (helyi) viszonyokat választjuk alapul s kiindulási pontul, akkor nem fogunk ugyan országszerte érvényes általános eredményhez jutni, a miket a gyakorlat ugy se használhat, hanem bizonyos adott viszonyok között a megfelelőt annál könnyebben fogjuk kiválaszthatni.

A kérdésnek ily módon való tárgyalását is mellőzhetőnek tartom itt, mert, mint említém, az ajánlott megoldási mód a csemete-termeléshez szükséges pénzalapnak, az u. n. helyi erdei alapoknak, valamennyi érdekelt erdőbirtokos bevonásával vagy résztvevésével való létesítését illetőleg, a jelzett kérdésnek felvetése nélkül is megbirálható.

Felmerül azonban még egy más kérdés, melyre okvetlenül meg kell felelni, s mely abból a körülményből támad elő, hogy a vármegyéknek ilyen közös czélú s egyértelmű intézkedése nem bizható az időre, és hogy bennünket nem elégíthet ki az a könnyen meghiusulható remény, hogy egy jó példával önkényt előre indulónak vagy rábeszélésüktől megindítottak nyomába lép előbb-utóbb a többi is. Azaz a siker általánossága és gyorsabb bekövetkezése érdekében őket egyidejűleg kellene támogatásunkra hívni.

E mellett másra is lenne szükség. Értem a szabályrendelet tervezetének elkészítését, a mi a vármegyékre nézve jelentékenyen megkönnyitené a munkát, még abban az esetben is, ha — a mint a legtöbb esetben történnék, — a tervezetet a helyi viszonyok szerint módosítani kellene. Másfelől a tervezetnek előzetes elkészítése és rendelkezésre bocsátása mellett, minthogy így a megvalósítani szándékolt intézménynek világos képe állana előttük, a vármegyéket könnyebben lehetne az ügynek megnyerni.

Egyetlen tényezője erdőgazdaságunk fejlődésének sem volna hivatottabb az e tekintetben való közreműködésre az erdészeti egyesületnél; egyrészt azért, mert a szak szempontjából legközvetlenebbül és legtárgyilagosabban vonhatná bírálat alá a szönyegen levő kérdést, s a megoldás módját alapos részletességgel dolgozhatná ki s a viszonyok általános figyelembe vételével a jelzett alapszabály-tervezetet a legnagyobb siker reményével készíthetné el, s másfelől, mert tekintélye a vármegyék egyikének-másikának esetleges ellenkezését vagy az ő érdeklődésük netaláni hiányát is remélhetőleg jóra fordíthatná.

A helyi erdei alapok ilyen uton való megteremtése,

eltekintve a közösség jellegétől, nem térne el sokban a Péch Kálmán szaktársam közleményében foglaltaktól. Nem térne el annyiban, hogy az erdőtisztekre így is szép és nagy feladatokat róna; de már különböznék annyiban, hogy nem hagyná őket magukra, hanem alapot, keretet teremtene számukra, melyen s melyben működésük megkönnyítenék azzal a támogatással, a mit az intézménynek védelmére hivatott hatóságoktól nyerne. Megegyeznék továbbá annyiban, hogy az erdősítések fontos ügyét, épen a legmostohább körben, a kisbirtokosok körében kívánja ez is szolgálni, de különböznék megint annyiban, — ha ugyan jól értettem az idézett közlemény felhívását, mely inkább csak az állami kezelésbe vett községi erdők kezeléséhez intézettnek látszik, — hogy a részemről előterjesztett terv minden vármegyére s a kisbirtokosok összességére — még a m a g a n b i r t o k o s o k n a k fentebb jelzett részét sem véve ki — országszerte kiterjeszkedik.

Nem kívánom e lapok t. olvasóinak figyelmét ez alkalommal továbbra is igénybe venni; bár elismerem, hogy teljes munkát eddig még nem végeztem.

Ha azonban sikerült az, a mi tulajdonképen czéлом volt, a fontosnak vélt kérdés felfrissítése és sikerült e mellett az érdeklődést bár teljesen ki nem simított, behatóan nem részletezett s eléggé meg nem indokolt néhány nézetnek kifejezésével annyira felkelteni, hogy szaktársaimat ezzel felszólamlásokra bírhatom: akkor jelen közleményem hézagossága nem lesz hátrányára az ügynek, mert annál több gondolatot fog felébreszteni épen hézagaival másokban, s nem lesz hátrányára azért sem, mert, mint talán kimutatnom lehetséges volt, a kérdés még nincs teljesen megérve a gyakorlatba ültetésre, még sok tanulmányra van szükség, hogy a sokoldalú előkészítő

munka után a gyökeresen kidolgozott tervnek megvalósításához foghassunk. Ennek bekövetkezéséig még kerülhet újonnan is alkalmam a részemről felvetett nézeteknek továbbfejtésére.

Az ültetés idejének befolyása a csemeték fejlődésére.

Közlő: Ratkovszky Károly m. kir. főerdész.

Dr. Cieslar Adolfnak, a mariabrunni erdészeti kísérleti állomás tanár-segédének, az ültetési időre vonatkozó, számos pontos kísérletek alapján „Die Pflanzzeit“ cím alatt megírt művéből, bátorkodom a fontosabb adatokat t. szaktársaimmal a következőkben megismertetni, mindenek előtt megemlítvén, hogy szerző erre megleghangu sorokban adta meg az engedélyt, s nagy örömét fejezte ki a felett, hogy kutatásainak eredménye a magyar erdészeti körökben is méltánylásra talál.

Nem ugynevezett napikérdése ez ugyan az erdészetnek*), de mégis olyan tárgy, mely a szakkörök részéről nem részésült eddig elég figyelemben.

Mivel pedig a természetes felujulás mellett az erdőknek mesterséges felujítása napjainkban kiváló fontosságúvá lett s ilyen lesz minden valószínűség szerint a jövőben is, semmi esetre sem feleslegesek a tett kísérletek, különösen mivel a kísérleti intézet feladata éppen az, hogy

*) De nagyon könnyen azzá lehet, mint bármely kérdés, ha rövidebb-hosszabb pihentetés után, az időközben gyűjtött tapasztalatok felhasználásával, a soká vallott s alkalmazott elveket akár valamely, tán csak ötletszerű új gondolatától indítva, akár czélzatos kísérletezésből folyólag szigorú bírálat alá vesszük. Ilyen új gondolatnak tekinthetjük a csemeték elvermelésének eszméjét, melyről „Lapszemle“ rovatunkban adunk ismertetést. Ha mások is figyelmükre méltatják a szóban levő kérdést, s tapasztalataikat szintén átvizsgálják s az új gondolatoknak és a korábbi tapasztalatokból vont következtetéseknek helyességét kísérlet-próbára teszik: a különben is fontos kérdés újra napirendre kerülhet.

minden, még jelentéktelennek látszó kérdést is tanulmány tárgyává tegyen és az erdőgazdaság tudományágainak fejlődésére üdvös módon megoldjon.

Századunkban az erdőművelés terén annyi különféle elmélet merült fel, hogy bevezetésképen nem lesz talán felesleges néhány nevesebb erdészeti írónak az ültetés idejére vonatkozólag hirdetett tanait, kivonatosan ide iktatni, hogy így a szóban levő kísérletek eredményeivel összehasonlíthatók s megbírálnak legyenek.

Cotta H. (Anweisung zum Waldbau 1821.) azt tanítja, hogy a még meg nem fásult magoncokat*), tekintet nélkül az évszakokra, bármikor el lehet ültetni; továbbá azt is, hogy a levélhullás és rügyfakadás közt eltelő idő alkalmas az átültetésre s csak a téli hónapok hidege képez akadályt.

Szerinte az őszi ültetésnek az az előnye, hogy a nedvesség mindenütt jobban behatolhat a földbe s így teljesebb mértékben beiszapolja a gyökérzetet (Anschlammung); hátránya a fagy gyors bekövetkezése.

A lucz és erdei fenyőnél az ültetés a rügyfakadás alatt is lehetséges; tölgyet, erdei és lucz fenyőt lehet Szt-István nap után is sikerrel átültetni. Ez volt a tan a század elején.

Gwinner (Der Waldbau 1846.) szerint már a tavaszi ültetés volna a szabály, mert az őszinél a megsérült részek sokat szenvednek a fagytól; a legjobb ültetési idő márczius és április, mikor a téli nedvesség a csemeték növéseire még hatni bír. A fenyőfélék a nyári ültetést szerinte is jól kiállják.

*) Használjuk ennek a rosszul hangzó szónak s a helyettesítések részéről alkalmazott kifejezésnek (magról kelt csemete) mellőzésével csupán a magcsemete szót. Tehetjük, mert a fogalmat teljesen érteti, s a sarjcsemetétől, meg a dugványcsemetétől, ha ezeket a szókat is használatba fogadjuk, élesen fog különbözni.

Hundeshagen (Forstliche Productionslehre 1835.) általában azt tanítja, a mit Cotta, de a sok vizet emésztő fanemeknél (bükk, gyertyán, juhar, köris, szil, jegenye és vörös fenyő) a tavaszi ültetést ajánlja, míg a többi fanemre nézve azért mondja kedvezőbbnek az őszi ültetést, mert a csemeték jobban megülepdednek a földben.

A Hessen nagyhercegségi főerdőigazgatóság 1843-ban az ültetési időt illetőleg kérdést intézett az összes hivatalokhoz; a válaszok, illetve a szakvélemények többsége egyik évszaknak sem adott különös előnyt, de viszont azt is csak kevés szakértő jelentette ki határozottan, hogy mindegy, bármelyik évszakban ültetnek, hanem általánosságban beszélve, úgy nyilatkoztak, hogy az őszi ültetésnél a talajrészek jobban odatapadnak a gyökérzethez, a tavaszinál pedig a sérült részek könnyebben hegednek be.

Jäger (Forstculturwesen 1865.) azt mondja: lombfák ültetési ideje a lombhullás s rügyfakadás közt eltelő idő s csak a fagy és hó képez akadályt; ő csak tavasszal ültetne a nedvkeringés kezdetén, mert máskor ültetett csemeték sok veszélynek vannak kitéve, sokáig sinylődnek s csak nehezen heverik ki a sérüléseket. Az örökzöld fákat enyhe telek után tavasszal ugyan, de előbb kell ültetni, mint előbbieket, mert gyökérzetük előbb fejlődik, mint a rügyek duzzadási ideje.

Jäger egyáltalában az őszi ültetést csak magas hegy-ségben és mocsaras helyeken ajánlja, mert itt a tavaszi ültetési idő igen rövid. Lucz és erdei fenyő csemete szerinte is egész éven át ültethető, de nem czélszerű a száraz hónapokat választani.

Jäger Hartignak 1848. évi kísérleteit is (az elsőket e téren) felhozza; Hartig különben az őszi ültetésnek ad előnyt, mert a gyökerek előbb és jobban fejlődnek, de

Jäger megjegyzi, hogy ősszel az idő, mely alatt gyökér fejlődhetnék, rendesen igen rövid.

Stumpf (Anleitung zum Waldbau) a tavasznak és ősznek alkalmas voltát egyaránt bizonyítja; őszkor kell száraz talajon, enyhe éghajlat alatt és tavaszi áradásoknak kitett területen ültetni és pedig már fejlettebb csemetéket; máskülönben helyesebb tavasszal ültetni. Luczot és erdei fenyőt lehet nyár derekán is átültetni, de nem ajánlható azért, mert e művelet foganosítása nagyban mégis veszélyes.

Heyer (Der Waldbau 1872.) szerint a csemetéket egész éven át kiültethetjük, de késő tavasztól őszig csak nagy gondozás mellett ígérkezik siker.

Gayer (Der Waldbau) szerint nagy üzemnél kerülni kell a nyári ültetést, mert ebben az időben a növény életműködésének megzavarása tekintetében a legérzékenyebb. A tavasz, különösen a fenyőféléknél, előnyösebb az ültetésre, mint az ősz, mert tavasszal mindjárt megindul az életműködés, a csemete nem fagy ki, a talaj elég nedves és meleg is, hogy meggyökeresedjék s végre a fű és gyom sem akadályozza annyira az ültetést.

Az ültetés pillanatától ugyanis az életműködés kezdetéig a növény mintegy holtan áll a földben, gyökérműködés nélkül. Ha a gyökerek későn kezdenek működni, akkor a leveleknek a nap heve okozta erős kipárolgásánál fogva, különösen száraz talajon, a növény elsárgul vagy kipusztul (Ebermayer).

Gayer tehát már a természettudományokból indul ki fejtegetéseiben s így közeledik a helyes uthoz, habár még sem követi azt egészen, mert azon következtetéshez jut, hogy tarvágásokban, a lucz, erdei és jegenye fenyő késői kiültetése kevesebb veszélylyel jár, mint a korai. Lombos fák szerinte bármikor ültethetők.

A következőkből látni fogjuk, hogy mennyire alaposak Gayer nézetei, a ki magas hegységben mindenestre tavaszi ültetést ajánl.

A nyári ültetést legkönnyebben kiállják a lucz és bükk csemeték.

Ne y (Die Lehre vom Waldbau 1885.) mindkét évszakot alkalmasnak mondja az ültetésre, de a tavasznak előnyt ad azért, mert télen a csemetéket a fagy könnyen kiemeli, minthogy a tél beállta előtt, őszi ültetésnél nincs idejük a meggyökeresedéshez.

Borggreve (Die Holzzucht 1891.) azt mondja, hogy a tavaszi ültetés, kivéve a kifagyásnak kitett talajon, nehezen védhető meg s szerinte a nyár végén ültetett lucz fiatalosok kitünően növekednek, különösen magas hegységben.

Weise (Leitfaden für den Waldbau) szerint még az érdemel figyelmet, hogy a már kihajtott fenyőfélék jobban tenyésznek, mint a zárt rügygyel elültetettek.

Burckhardt (Säen und Pflanzen) fanemenkint tárgyalja az ültetési időt s azt mondja, hogy erdei fenyőt és luczot magas hegységben, tavasszal kell ültetni, utóbbit azonban nyáron is; szerinte a szeptemberi ültetés is még bír gyökeret verni; októberban már nem lehet ültetni.

Fürst (Die Pflanzzeit im Walde) az átiskolázásra legalkalmasabbnak tartja a tavaszt; luczot nyáron is lehet óvatos eljárással átültetni.

Beissner (Handbuch der Nadelholzkunde) szerint az éghajlat határozza meg az ültetési időt; vagy tavasszal, április—május közepéig, vagy augusztus—szeptemberben kell ültetni. Semmi esetre sem szabad február, márcziusban, a szelek és fagy miatt, ültetni.

1883—84. években Mariabrunnban Möller akkori

kísérletügyi adjunctus tett kísérleteket az átiskolázásra vonatkozólag, melyek szerint az aggodalom a már kihajtott csemeték átültetése miatt épen nem indokolt; továbbá kimutatta, hogy a fekete fenyő bármikor átültethető s hogy az erdei fenyő sem nagyon érzékeny. Sokkal érzékenyebb a lucz, melyből nagyon sok veszett ki a juniusi és juliusi ültetésekből, míg az augusztusi már kedvezőbb eredményt mutatott.

Möller szerint az időjárásbeli befolyásokon kívül egyéb okok is behatnak az átiskolázás sikerére. Ezen egyéb okok fejtegetésébe azonban nem bocsátkozott.

Az említett szaktekintélyek nagyobbára a tavaszi s másodsorban az őszi ültetést ajánlják.

Az ültetési időre vonatkozó tanok azonban többnyire csak általánosak, a miért Dr. Cieslar, itt bővebben tárgyalandó kísérleteivel csak azt igyekezett kimutatni, hogy milyen nagy a hiba vagy a kockáztatás, ha különböző időben ültetünk, pl. ápril helyett juniushban vagy szeptemberben.

Az osztrák kísérleti állomáson s ennek felhívására számos erdőbirtokon tett kísérleteknek eredménye most már elegendő arra, hogy az ültetési időre nézve biztos ítélet legyen mondható, mert csak különböző időből való, egymás mellett fekvő ültetések megtekintése adhatott biztos felvilágosítást a sikerre vonatkozólag.

E kísérletek bizonyítani fogják, hogy az erdőtenyésztés tanokból sok hibás tételt kell törölni. Az erdőtenyésztést a növényélettanra és az időjárásstanra, tehát a természettudományokra kell alapítani.

A természeti igazságok kiderítése céljából történt a nagyszámu kísérlet, melynek sokasága nehezíti ugyan a következtetést, de másfelől meg biztossá teszi. Főleg a lucz

és erdei fenyőre terjeszkednek ki a kísérletek, mint jelenleg erdészeti szempontból igen fontos két fanemre. A kísérletek Galicziában, Sziléziában, Cseh-Morvaországban, Alsó- és F.-Ausztriában, Salzburgban, Tirolban, Karinthiában, Stajersországban és a Tengermelléken történtek és pedig 98 kísérlet luczczal, 10 erdei, 3 fekete, 1 jegenyé és 3 vörös fenyővel, 5 tölgygyel, 4 juharral, 1 körissel és 1 szillel, azaz összesen 126 kísérlet.

Az elősorolt kísérleteket a gyakorlati szolgálatban álló szakemberek tették, ezenkívül nagyszámu kísérlet történt az intézetnél Mariabrunnban; továbbá maga Cieslar is tett kísérleteket Szt.-Martin, Annaberg, Hinterberg és a Chybi erdőkerületben. Ez utóbbi kísérletek szolgáltatták a növénybonczatani és növényélettani anyagot a következtetésekhez. A gyakorlati erdészek kísérleteihez az utasítást az intézet adta.

Ez az utasítás a kísérletek célját a következőképen jelölte meg. Lehetőség szerint kikutatni kell azokat az eredményeket, melyeket a különböző évszakban, különbözően kifejlett csemeteanyaggal végzett átiskolázások és ültetések nyújtanak. Egy-egy kísérletnél legkevesebb 200 csemetét, többnyire azonban 3—400, sőt 1000 csemetét is használtak.

Összesen 6 ültetési idő volt megállapítva és pedig: első volt a kihajtás előtti időpont, 2-ik ültetést akkor kellett eszközölni, midőn kétséget kizárólag fakadni kezdtek a rügyek; a többi 4 kiültetési idő meglehetősen egyenlő időközben következett egymásután őszig, az ültetésre nem épen kedvezőtlen időjárás alkalmával. A gyom mindenütt eltávolított s a kísérleti terek bekerítették.

A megfigyelések kiterjedtek:

1. arra az időpontra, melyben az átültetett egyedek

teljesen magukhoz jöttek — megismerhető a fonnyadt hajtások újra megduzzadásáról (turgescencia);

2. a növények minőségére (a sikert illetően);

3. véletlen események előfordulására (fagy, jégverés, vadragás, egerek, rovarok, gombák stb.);

4. az elpusztult egyedek kiolvasására, az 1. pont alatt említett idő után és másodszor is ősszel. E megfigyelések kapcsán észlelések is tétettek;

5. a hőfoknak naponta való leolvasására naptól védett hőmérőn d. u. 2 órakor, továbbá az éjjeli fagyok feljegyzésére;

6. a légköri csapadékok mérésére és végre

7. a felhőzet mértékének s a széliránynak megfigyelésére.

Különösen feljegyzendő volt még az ültetés előtti napok legmagasabb hőmérséke, valamint az ültetés napjának s az erre következett napok hőmérséke. Az ültetés után a hőfokot az első esőig kellett figyelemmel kíséreni. Minden egyes kísérletről törzskönyvet vezettek, feljegyezve abba az országot, kerületet, termőhelyet, hol a kísérletek s illetve a megfigyelések történtek és még az ültetési anyagot is.

Sok helyen a vastagsági és magassági növedéket is megállapították s nagyon sok köbözést foganatosítottak xylometerrel. E méréseket már maga az intézet teljesítette.

A kísérletek eredménye a következőkben foglalható össze. Az ültetési idő kivételével, minden más körülményt a kísérleti tereken egyenlőnek tételezván fel, a sikert nyilván az ültetést követő években elpusztult egyedek számából s a megmaradtak fejlődési menetéből ítélhetjük meg. Ezekre fektette a kiadott munkaterv is a főszűlyt. A véletlen károsításoktól megrongált vagy elpusztult

kísérleti terek eredményei nem vétettek számításba. A kimutatott 126 kísérletnek tulnyomó része sikerült.

Az eredmények 2 táblázatba vannak foglalva, melyek elseje fanemek szerint elkülönítve, kimutatja a különböző időben ültetett csemetékre nézve:

1. a veszteséget, a mi egyes csemeték elpusztulásával az első tél beálltaig bekövetkezett;

2. ugyanazt a második télig.

Ezenkívül sok helyen a következő évek veszteségei is kimutatva vannak, mert kétségtelen, hogy a 2 éven át betegeskedett fiatalosból is kivesz több-kevesebb csemete. Az adatok olyan számosak, hogy következtetni biztosan lehet; a veszteségi százalékok kiszámításánál az elemi csapás okozta kiveszések nem számítottak fel.

A második táblázatban a különböző időben ültetett csemeték növése van kimutatva az ültetést követő évekre vonatkozólag; e két táblázat egymást kiegészíti s a kettőből lehet csak, az eredményeket összehasonlítva, jogosan következtetni.

A táblázatok és rajzok több nyomtatott ívet foglalnak el s így azok részletes közlését talán célszerűbb lesz mellőznöm annál is inkább, minthogy érdeklődő szaktársaim a munkát a Frick-féle könyvkereskedés útján könnyen megszerezhetik. (Ára 1 frt 20 kr.)

A kísérletekből levont következtetéseket pedig bátorodom itt előadni.

Szerző szerint a kiolvasás, növedék- és köbtartalom-mérések összesen 350 ezer egyedre vonatkoznak, tehát eredményeik mindenesetre megérdemlik a bizalmat.

Dr. Cieslar szerint is bizonyos, hogy az erdei fák csemetéit egész éven át lehet átültetni, kivéve a fagy idejét, de nem ennek igazolása volt a kísérletek célja, hanem

azt kell ezekből a gyakorlati erdésznek megtudnia, hogy milyen sikert biztosít a különböző évszakokban foganatosított ültetés, mire nézve a sok megfigyelés érdekes adatokkal szolgál.

A lucznál az első évben a kivésés százaléka emelkedik az áprilisi ültetéstől a júniusig: július és augusztusban lassan csökken, szeptemberben és októberben már rohamosan. Áprilisi és májusi ültetésnél kivésés 6·4—6·9%, júniustól augusztusig 7·4—9·3%, szeptemberi és októberinél 3·3—2·4%.

Az ültetés után következő 2-ik év veszteségei: áprilisi ültetésnél 3·4%, májusinál 3·9%, júniusinál 7%, júliusinál 7·6%, augusztusinál 11·8%, szeptemberinél 10·8%, októberinél 8·7%.

Az erdei fenyőnél az első év eredményei a lucznál tapasztaltakkal egyezők, de a 2-ik évben a szeptemberi ültetésnél felette nagy: 61% veszteség mutatkozik.

Következik tehát, hogy az erdei fenyő az ültetés iránt igen érzékeny s mindig csak tavasszal ültetendő ki, s ugyanekkor kell foganatosítani a pótlásokat is; a lucz is tavasszal ültetendő.

A növekvés megítélésénél a főtényező az ültetést követő esztendő magassági hajtásában keresendő; a kísérletek bizonyítják, hogy úgy a lucz, mint az erdei fenyőnél az áprilisi ültetés második évi hajtásai a leghosszabbak s ezek hosszúsága fokozatosan fogy a szerint, mennél közelebb esik az ültetés ideje ősz felé.

A lucznál a hajtásnak átlagos hosszúsága áprilistől szeptemberig a következő: 9·2, 7·9, 6·8, 5·6, 4·7, és 4·6 *cm*. A 4 éves ültetésnél az áprilisban ültetett csemete összes átlagos hosszúsága 43·8 *cm*, az októberi 34·0 *cm* volt.

A számos kísérlet természetesen sokkal nagyobb el-

téréseket is mutat fel, mint a milyenek az itt felsorolt átlagok, de minden adat így is csak a mellett tanuskodik, hogy az ültetés ideje több éven át befolyásolja a csemeték növést.

Az évgyűrük szélessége is az áprilisi ültetésnél a legnagyobb s fokozatosan kisebb a szerint, mennél közelebb esik az ültetés ideje októberhez; a gyűrű szélességének átlaga az ültetést követő évben áprilisi ültetésnél 7.59 mm , októberinél 3.31 mm .

Ez olyan eltérés a vastagsági növedékben, mely szintén figyelmet érdemel.

A hosszúsági és vastagsági növedékre vonatkozó következtetés természetesen a köbtartalomra is vonatkozik.

Az összes kísérletek, melyek felsorolását hely szüke miatt mellőznöm kell, mind a tavaszi ültetés mellett tanuskodnak, úgy hogy ezt kell szabályul elfogadnunk.

A jelenségek magyarázatát következőkben lehet keresni. A számos kísérletből már jogosan lehetne ugyan következtetni a legkedvezőbb ültetési időre, de Cieslar mégis szükségesnek látja a tapasztalati uton szerzett adatok tudományos indokolását is s itt kétfélet tesz külön-külön kutatása tárgyává, u. m. 1. azon tényezőket mérlegeli, melyek a növényélettanon alapulnak és 2. azokat, melyek a növényéletre kívülről hatnak be s így két fejezetre osztja tárgyát, u. m. a) a lucz és erdei fenyő csemeték tavasztól őszig tartó fejlődésének vizsgálatára és b) annak vizsgálatára, hogy a fejlődés honnan s mennyire függ külső, időjárásbeli tényezőktől.

a) A lucz és erdei fenyő csemeték fejlődése az életműködés tartama alatt, különös tekintettel azon zavarokra, miket a különböző időben történt átültetés okoz.

A Mariabrunnban május hónapban tett észlelés szerint a 2 éves lucz csemete már néhány új gyökérszálat eresztett volt, a csucshajtások annyira kifejlődtek voltak, hogy a világos zöld tük már kezdték rendes állásukat elfoglalni. Az évgyűrű-képzés annyira előhaladt, hogy átlagban 2—3 új sejsort (Tracheida) lehetett találni. Tehát az életműködés kezdete e naptól visszafelé számítva legalább 1 hetes volt. Hasonló eredményt mutatott az erdei fenyő is.

Egy kísérletnél 50 lucz s ugyanannyi erdei fenyő csemetét emeltek ki; ezek közül 20—20 egyenlőnek talált egyedet kiválasztottak s ezeket a Friedrich-féle legkisebb xylo-meterrel köbözték, azután 10—10 drbot óvatosan elültettek, a megmaradt 10—10 drb pedig a fejlődés állapotának megállapítására szolgált, vonatkozással az illető csemeték ültetési idejére.

Csak így volt lehetséges a fejlődés menetének megfigyelése az életműködési idő tartama alatt. Az eredmények szintén táblázatokba foglalvák, melyek az ültetés idején kívül, a légszáraz állapotban mért súlyt, a nyers állapotban mért térfogatot s annak gyarapodását és a tracheidák számának átlagát tartalmazzák.

Ezek a vizsgálódások többek közt ama fontos tényt is kiderítették, hogy a júliusban ültetett csemeték nyers állapotban mért térfogata az év végeig apadást mutatott, a mit abból lehet csak kimagyarázni, hogy növedék nem jö létre, sőt ellenkezőleg, mert a gyökérzet vékonyabb részletei elhálnak és elkorhadnak.

Minél korábbi az ültetés, annál kedvezőbbek a körülmények az illető növényre nézve, mert annál hosszabb időtartam áll rendelkezésre, hogy az ültetéskor szenvedett sérüléseket pótolhassa, s ezenkívül korán tavasszal a gyökérzetnek, valamint a földfeletti növénytestnek is sokkal kevesebb

érzékeny része van még, a miben könnyen kár eshetnék az átültetés alkalmával; ellenben mennél később történt az ültetés, annál kevesebb időt nyer a csemete a fejlődésben okozott zavar kiheverésére s e mellett annál több föld feletti és alatti, könnyen sérthető részében eshetik kár.

A júniusban, júliusban s későbbben ültetett csemetéknek gyenge, csontfehér és sárgás színű, új szívó gyökszálaikat semmi héjazat sem védi s a csemetéknek kevés idejük van az itt szenvedett sérüléseket kipótolni, míg ellenben az április, május hónapban ültetett csemeték az esetleges sérüléseket mégis könnyebben kiheverhetik.

A késő őszzsel elültetett csemeték gyökereit a következő januáriusban alaposan megvizsgálták, (mely hónap 1892-ben kivételesen igen enyhe volt) s úgy találták, hogy a gyökerek végei többnyire korhadásnak indultak s csak az elágazások körül voltak frissek. Új hajtások csak itt-ott voltak. Az eredmény a lucznál és az erdei fenyőnél ugyanaz volt.

E kísérletek azt is igazolták, hogy a gyökérszálak télen át nem hálnak el mind, mint ezt eddig hitték, hanem nagy részben megmaradnak és pedig — felületes vizsgálat mellett elhaltnak látszó — héjjal fedve. A nagyító az ilyen gyökérszálak végein világos barna szövetet mutat, mely befelé folytatódik s középen megduzzadt tekerceses edényrendszerként tűnik fel.

Hartig Tivadarnak tarthatatlan az az állítása, mintha azért nem volna jó a tavaszi ültetés, mert ekkor legélénkebb a gyökérműködés, és így legkevésbé állaná ki az ültetés-okozta zavarokat; de igaza van abban, hogy mihelyt az ültetés olyan időben történik, midőn a gyökérszálak fejlődése már nem lehetséges, az ültetés sikere igen kérdéses.

Nem lehet lényegtelen a tartalék-anyagok tömegének befolyása sem az ültetésre. Tudvalevő, hogy a fiatal fácskák tartalékanyagaikat a növés ideje alatt felhasználják — nem úgy, mint az idősebb egyedek, melyek pl. a magtermés lehetővé tétele céljából mindig birnak tartalék-anyagokat. Tapasztaltatott, hogy pl. a keményítő tartalom legtöbb áprilisban s fogy júliusig; augusztusban már semmi sincs s szeptemberben újra szaporodván, októberben nagy mennyiségben található ismét a bélben és a bélsugarakban.

Ezeket a tartalék-anyagokat az átültetett csemete az ültetés-okozta zavarok kiegyenlítésénél természetesen segítségül veszi s ha nincs már vagy kevés az ilyen anyag, ettől a segílytől is elesik. Ez ismét a korai ültetés előnyössége mellett bizonyít.

A szeptemberi és októberi ültetés első évi kedvező sikere csakis az időjárásbeli kedvezőbb viszonyokra vezethető vissza, de a növényélettan szempontjából itélve ez a legkedvezőtlenebb ültetési idő, a mit a későbbi évek eredményei teljesen igazolnak.

b) Az időjárásbeli tényezők befolyása a különböző ültetési időkben foganatosított ültetések sikerére.

Fontos első sorban a talajnedvesség befolyása; ez tavasszal a hóolvadás után a legnagyobb. A felhőzet mennyisége az ültetés után, nagy szerepet játszik az ültetés sikerességét illetőleg, de csak akkor, ha tartós; a csemetek légzése ettől, de a széltől is függ.

Ezenkívül a hőmérsékletnek és a légköri csapadékok mennyiségének van jelentékenyebb befolyása. A hőmérséklettől függ a talajnedvesség és a légköri csapadékok mennyisége is, mert igen magas hőfoknál rendszeren felhőtlen az égbol-

tozat s nagy százalék megy a csemeték közül veszendőbe a szárazság miatt. Az átültetett csemetéknél ugyanis a nedvkeringés hosszabb ideig kénytelen szünetelni, úgy, hogy a napsugaraknak kitett cambium és fatest olyan magas hőfokot érhet el, hogy a csemete elhal. Hogy az őszi ültetésekben az első évben aránylag kevés vesz ki, ennek csak az lehet a magyarázata, hogy a gyökérműködésben és nedvkeringésben megzavart csemete a nyár hevének nincs kitéve.

A légköri csapadékok maximuma az osztrák és magyar birodalomban — az északi zónát tartva szem előtt — júniusban, a minimum január és februárban van. A tavaszszal kiültetett csemete a júniusi esőmennyiséget és a nagyobb felhőzetet is élvezi, illetve ezek segítségével már fejlődése alatt részesül. A kísérletek igazolták azt is, hogy a felhőzet és esőmennyiség nagysága általában csökkenti a kiveszés százalékát, a mi szintén a tavaszi ültetés mellett tanuskodik.

Vége a külső időjárásbeli befolyások — ha kedvezők — első évben csökkentik ugyan a kiveszés százalékát, de a csemetének növényélettani tekintetben elegendő segítséget nyújtani egymagukban nem bírnak.

Vizsgálat tárgyát képezte egyszersmind a különböző időben kiültetett csemeték magatartása az ültetést követő években.

A kísérletek tanusítják, hogy mennél később ültetetik ki az erdei fenyő és lucz, későbbi fejlődése is annál rosszabb, úgy, hogy e mellett, mint a tavaszi ültetés előnyét az őszi felett, csakis azt kell kiemelnünk, hogy ez a növényélettanon alapszik; minden más ok mellékes.

Igaz, hogy a gyakorlatban — ha csak szükségből is — gyakran alkalmazzák még az őszi ültetést, de az egymás

mellett fekvő, különböző időkből származó kísérleti ültetések megtekintése után aligha fog valaki még őszzsel ültetni. Kérdés az is, vajjon a vörös redv nem az őszi ültetés következménye-e? Észleltetett, hogy a tavaszi ültetés csemetéi előbb hajtanak ki mindig, mint az őszié.

Végre Borggreve azon állítására nézve, hogy az Alpokban az augusztusi ültetések szoktak legjobban sikerülni, megjegyzi Cieslar, hogy ez könnyen lehetséges az első évben, mert ott augusztusra esik a csapadékok maximuma, sokkal korábban már csak azért sem lehetne ültetni, mert a hóolvadás lefolyását okvetlenül be kell várni.

A kísérletekből következik:

1. A különböző hónapi ültetések veszteségi százaléka áprilistól augusztusig nő, innen októberig fogy.

2. A második év veszteségei tavasztól őszfelé nagyobbodnak és pedig a lucznál kisebb, az erdei fenyőnél igen szembetünő mértékben.

3. A növedék az ültetést követő években, annál kisebb, mennél későbbi az ültetés; a különbség oly nagy, hogy okvetlenül méltánylandó.

4. Növekvés az ültetés évében egyáltalában csak akkor lehetséges, ha az ültetés legkésőbb szeptember közepéig megtörtént.

5. Késői ültetés a gyökérzetet beteggé teszi, s e miatt a növény később is sinylődik.

6. Az őszi ültetést az erdészeti gyakorlatból teljesen kiküszöbölni kellene, mert a tavaszival szemben semmi előnye sincs s így, ha az ültetés bármely időből nem volt tavasszal bevégezhető, várni kell a következő tavaszig, mert a növedékben mutatkozó egy évi veszteséget a következő évek nyeresége bőven pótolja; tehát pénzügyi szempontból is megvan az előny.

7. Legjobb ültetési idő a lucz és erdei fenyő számára a tavasz; a lucz és fekete-fenyő a rügyfakadás után két héttel is majdnem olyan sikeresen elültethető, mint előbb. Az erdei fenyő e tekintetben kényesebb.

8. Az erdei fenyő a nem idejében történt ültetést, de az ültetést általában is inkább megsínyli, mint a lucz és fekete fenyő.

Ezeken kívül tettek kísérleteket vörös fenyővel, tölgygel, juharral és szillel, de nem oly részleteseket, mint a luczczal és az erdei fenyővel. A vörös fenyőre nézve nagyjában ugyanazokat az eredményeket találták, mint a luczra vonatkozólag.

A tölgnél legrosszabb volt a juliusi és augusztusi ültetés s ebből azt lehetne következtetni, hogy a lombfákat a tavaszon kívül ősszel is eléggé jó eredménnyel lehet ültetni, ugyanezt az eredményt találták a szilre, juharral és körésre nézve is.

A kísérletek eredményeiből Cieslar továbbá azt következteti, hogy az összes lombfák jobban kiállják az őszi ültetést, mint a fenyőfélék, de a tavaszi ültetésnek a felsorolt számos okból mindig előnyt kell adni ezeknél is.

Az erdők hatása.

Közli: S a j ó Károly, főgimn. tanár.

Az Egyesült-Államokban az erdőségeknél az éghajlatra, a vízfolyásokra, az esőzésekre és az egészségre való befolyását nagyobb szabású tanulmányozás alá akarják vonni. Mielőtt az idevágó megfigyeléseket a tervezett nagy mértékben megkezdték volna, előbb a washingtoni földmívelési ministeriumban egybegyűjtötték az eddigi adatokat, bele-

értve természetesen az európaiakat is, és ezeket összeolvasztván, az itt-ott már az Unióban is tudomásra jutott adatokkal Fernow, az erdészeti és Harrington, a meteorológiai osztályok főnökei áttekinthető módon állították össze a gyűjteményt abban a 190 oldalra terjedő könyvben, melynek „Forest influences“ címet adták.*)

A könyv végén függelékül közölve vannak még Cleveland Abbe és George E. Curtiss rövidebb tanulmányai. Az előbbi azt mutatja ki, hogy a korábbi csapadékmérési adatok nem voltak elég hitelesek, mert az eszközök, melyeket használtak, a valóságtól 20, sőt néha 52%-kal is eltérő eredményeket szolgáltatottak.

Curtiss is azt bizonyítja be, hogy az eddigi megfigyelésekből nem lehet pontosan megállapítani, vajjon az erdőknek az esőzésekre minő befolyásuk van, mert a fás területek által előidézett esetleges csapadéktöbblet nem lehet nagyobb, mint az eddigi eszközök mellett föltehető megfigyelési hibák. Szerinte az erdőknek a csapadékmennyiségre való befolyását inkább a folyók vízmennyiségéből, mintsem csapadékmérések útján lehetne megítélni.

Minthogy az erre az érdekes tárgyra vonatkozó ismereteket az említett mű nemcsak tudományosan, de átlátszó és a mellett elég népszerű módon csoportosítja, talán nem lesz fölösleges, ha a főbb pontokat lehetőleg összevontan s röviden megismertetjük.

*

A kozmikus okoktól függő általános éghajlatra nézve az erdőségektől kevésbé remélhetni módosító hatást,

*) Forest Influences. U. S. Department of Agriculture. Forestry Division Bulletin No. 7. Washington. 1893.

hanem csak a helyi éghajlatra nézve, mely azonban maga is mindenestre igen fontos.

Az erdő, miként már magában is megérthető, hűsíti a talajt; a hőmérséklet maximumai és minimumai az erdő-borította talajban nem változnak olyan gyorsan és nem is mutatnak olyan nagy különbséget, mint az erdőtlen területeken.

Az erdők fölött (a fák koronája fölött) levő levegőrétegre hőmérséklet dolgában az erdőnek olyanféle befolyása van, mint a füvel borított rétnek, és majdnem úgy lehet a dolgot tekinteni, mintha a növényzettel borított talaj-felszín a fák koronájáig volna fölemelve.

Ebben a tekintetben különben még a fák élet-működése is gyakorol némi hatást, a mennyiben a talajból föl-emelkedő és a levelekből leszálló nedváramlás a talaj és a légkör hőmérsékletére némileg kiegyenlítő befolyást gyakorol.

Noha a tülevelű (örökzöld) és lombhullató fák közül álló erdőknek a hőmérsékletre való hatása az egyes évszakokban nem egyenlő, mindamellett az évi közép mind a kettőnél körülbelül ugyanaz.

A levegő páratartalmára, a nedvesség elpárolgására vonatkozólag a következő adatok szólnak.

Az erdőben a talaj nedvességéből körülbelül félannyi párolog el, mint a nyílt, erdőtlen területeken. Ebbe azonban még nincs beleértve az a páramennyiség, melyet a fák leveleiknek szájnnyílásain át életműködésük közben kilehelnek, noha ez némely esetben maga is $\frac{1}{4}$ része lehet az évi csapadékmennyiségnek. De a kik a különféle növények légzését összehasonlították, meggyőződtek a felől, hogy a fölött erdő jóval kevesebb vizet lehel ki, mint ugyanolyan nagy területen a fűnemű

növények nagy része; és így a talaj nedvességéből már ebből az okból is több marad megtakarítva az erdőben, mint az egyéb növényzettel borított helyeken.

Általában pedig a talaj nedvességének az erdők részéről történő megóvása tapasztalati tény, melyet alább példák is igazolni fognak.

A mi a csapadékot illeti, ha vannak is olyan adatok, melyek határozottan arra látszanak vallani, hogy az erdők letarolása az esők csökkenését okozza, mégis egészen biztosat ebben a tekintetben nem lehet mondani, mert a csapadékmennyiségek az egyes vidékeken évszázados változásoknak is alávetve vannak.

Nem hallgatható azonban el, hogy a lüneburgi pusztán fekvő lintzeli (németországi) állomáson, melynek környéke 1877 óta erdősített be, ettől kezdve az évi csapadékmennyiség gyarapodott, úgy, hogy míg a beerdősítés előtt a lintzeli évi csapadékmennyiség állandóan kisebb volt, mint a közelében lévő többi állomásnál (Bréma, Hamburg, Oslebshausen, Lüneburg, Gardelegen) addig a beerdősítés után a csapadékmennyiség nagyobb lett, mint amazoké (Hamburgot kivéve, de ezzel szemben is 14·2%-kal javult az állapot).

Az eddig összegyűjtött adatok a hőmérsékleti viszonyokra nézve azt az általános szabályt alkották meg, hogy a közép hőmérséklet az erdős vidékeken kisebb és a maximum és minimum közti különbségek nem olyan nagyok, mint az erdőtlen területeken. Ebből folyólag ki mondható, hogy az erdők letarolása után az illető vidékek hőmérsékletének szélsőségei úgy nyáron, mint télen nagyobbá lesznek.

Legnagyobb és legbiztosabban kimutatható befolyása van az erdőknek a felszíni és

a talajvizek szétosztódásra. És míg az éghajlatbeli viszonyokra vonatkozó adatok még mindig nem egészen határozottak és csak a jövőtől remélhetők biztosabb következtetési alapok, addig a forrásokra, patakokra, talajvizekre vonatkozó megfigyelések már most is kétségbevonhatlan következtetésekre jogosítanak.

Minthogy a talajvizek az esőtől származnak, itt ismét csak arra a kérdésre kell vissza térni, vajjon az erdőségek növelik-e a csapadékmennyiséget? A fönnebbi lintzeli eset erre vall. Dr. Lorey több európai vidékre vonatkozólag, kimutatja, hogy az erdős területeken csakugyan nagyobb a csapadékmennyiség, mint az erdőtleneken. Táblázataiból az az érdekes adat tűnik ki, hogy ez a különbség főleg hegyi vidékeken legföltünőbb. Míg ugyanis 1200 lábnyi magasságig az erdős területek javára eső csapadéktöbblet csak 0·5—3·3 hüvelyk közt ingadozik, addig 2000 lábnyi tengerszín fölötti magasságnál már az erdős helyek javára rohamos, 12—14 hüvelyknyi, 3000 lábnyi magasságnál pedig már 39 hüvelyknyi csapadéktöbblet esik az (ugyanolyan magasságu) erdőtlen helyekkel szemben.

A csapadék lekötésénél tehát első sorban a hegyi erdőségek jönnének számításba. Ámde még itt is az a kétségeskedő kérdés merül föl, vajjon azokon a helyeken csakugyan azért van-e több eső, mert erdővel vannak borítva? és nem kell-e megfordítani az okozati összefüggést, úgy mondván, hogy éppen azért van ott erdő, mert már kezdettől fogva bőven járták az esők?

Noha ez utóbbi tétel helyessége ellen szól az a tapasztalati adat, hogy a fáknak megélhetésükre nem kell éppen sok eső: annyiban mégis érdekes a kérdés, mert megmutatja, minő bonyolult viszonyok hátráltatják az ide vágó tények teljesen biztos földerítését.

Mindenesetre csak ott lehet kétségen kívüli bizonyítékokhoz jutni, a hol valamely erdős területet lekopasztanak vagy a hol valamely azelőtt kopár területet ujonnan beerdősítenek. A megelőző és újabb állapot összehasonlítása fogja a legmegbízhatóbb adatokat szolgáltatni.

Efféle adatok a már említett lintzeli följegyzéseken kívül Indiából is kerültek forgalomba. Dr. Brandis szerint ott a középponti tartományokban a Nerbudda folyó és Nagpur valamint Rajpur közti hegyes vidéken a megelőzőleg erdőégések következtében és más okokból megritkult fás területek gondos kezelés folytán ismét sűrű állabokká alakultak át. És az állapotok ezen javulásának megtörténte óta — 1876-tól 1885-ig — a megfigyelő állomások följegyzései szerint a csapadékmennyiség 5—21%-kal gyarapodott a megelőző (1865—1875) évtized állapothoz mérten. Ezek az adatok annyiban is fontosak volnának, mivel az utóbbi évtizedben (1876—1885) az indiai általános esőmennyiség csak 0.66 angol hüvelykkel volt nagyobb, mint a korábbi évtizedben; az említett (erdősítésnek tulajdonított) csapadéktöbblet pedig középszámmal 6 angol hüvelyknyinek mutatkozott.

Sajnos azonban, hogy ezekhez az érdekes adatokhoz is kétség fér, a mit részint a tökéletlen eszközöknek, részint más okoknak tulajdonítanak.

Harrington fönnebb elősorolt összegyűjtött adataihoz a könyv második részében, melyet Fernow irt, szintén találunk idevágó adatokat.

Igy például Franciaországban Nancy környékén összehasonlító esőmérések történtek 1867-ben és 68-ban, továbbá 1872-től 1876-ig. Ezekből kitűnt, hogy erdős területen az évi csapadékmennyiség 76.7 *cm*, míg erdőfelen vi-

déken 64·9 *cm* volt, tehát az erdős területek javára 11·8 *cm* csapadéktöbblet esett.

Hasonló eredményekre jutott dr. Studnicka Csehországban, hol mintegy 700 megfigyelő hely van; minden 75 □ *km*-re jut egy. Studnicka ezek alapján kiszámította a csehországi évi közép csapadékmennyiséget és azután kimutatta, hogy a legsűrűbben erdősített területek csapadékmennyisége legnagyobb mértékben haladja túl az egész országra vonatkozó átlagot.

Indiában, különösen április és májusban, nagy a különbség az erdős és erdőtlén területek csapadékmennyisége közt; mert míg az előbbi helyeken a csapadék az említett két hónapban 0·5—10·1 *cm*-nyinek bizonyult, addig az erdős területeken 14·8—33·6 *cm*-nyit állapítottak meg; a különbség egyébiránt még június és júliusban is igen jelentékeny. Továbbá ugy itt, mint egyéb helyeken is bebizonyult, hogy az erdőségek a hőmérséklet szélsőségeit jóval hathatósabban enyhítik, mint a tenger közelsége; mert míg az erdőtlén vidéken a hőmaximumok 44·1—45·8 foknyiak voltak, addig az erdős helyeken csak 35·1—35·6 fokig emelkedtek.

Arra nézve, hogy a jégzivatatok kerülnek-e az erdőket, csak Franciaországban jutottak igenlő eredményre, hol Becquerel azt találta, hogy ezek a zivatatok utjukban az erdős területen kívül szeretnek maradni. Másutt nem jutottak ilyen eredményre, sőt Bühler, a württembergi 60 évi följegyzések alapján egyenesen tagadásba veszi az erdőknek ilyen hatását.*)

Az erdők legáldásosabb szerepe azonban abban áll, hogy a csapadék-vizeket sokkal jobban

*) A jelen füzet „Különfélék“ cz. rovatában mi is szolgáltatunk egy tapasztalati adatot ennek a kérdésnek megvilágítására. Szerk.

megtartják, megóvják és a talajba szivárogtatják, mint az erdőtlen területek, főleg, ha ezek lejtősek.

Bühler Svájcban kimutatta, hogy az erdőkben 8—14 nappal tovább tart a hóolvadás, mint a nyílt mezőn és evvel is több ideje marad a hóviznek a talajba való beszivároghatásra.

R. U. Piper Amerika fáiról irt könyvében elmondja kísérleteit, melyek szerint 1 láb magas hóréteg, mely a szélről meg volt védve, de részben ki volt téve a napnak, két hét alatt olvadt el; míg egy másik 6 lábnyi hóréteg, mely jobban meg volt óva a naptól, de teljesen ki volt téve a szélnek, egy hétnél rövidebb idő alatt olvadt el.

Az erdőkben való lassabb hóolvadást tehát jórészt a szelektől való védettségnek kell tulajdonítani.

Hasonló kísérleteket tett szobában is; többi közt olyformán, hogy egyenlő két hómennységből az egyiket megvédte a légáramlattól, a másikat ellenben szabadon járó levegőáramlatnak tette ki. Az utóbbi (a levegő járásától szabadon ért) hó 16 percz alatt, míg az előbbi csak 85 percz alatt olvadt el.

Ezt különben a szabad természetben, többi közt Amerikában a Colorádói és egyéb hegyvidékeken, valamint a szibériai erdős és erdőtlen területeken is jól megfigyelték.

A lejtős és hegyes vidékeken az eső és hóvizek gyors lefolyását az erdő, a tapasztalás szerint nagyon hátráltatja. Ez onnan van, mert egyrészt már a fák lombja is visszatarthatja a közönséges (nem tulbő) esők vizének 12—25%-át. Ehhez járul azután, hogy a földön fekvő haraszt, lomb a talaj fölszínét nem engedi megszáradni, porózus, szemcsés állapotban tartja és így a nedvesség befogadására mindig készebb, mint a kopár talajok.

Az erdő fái és egyéb növényzete a lefolyó vizek gyorsaságát amugy is csökkentik, még pedig a tapasztalás szerint sokkal hathatósabban, mint más (réti vagy mezei) növényzet.

A fák alatt levő lomb- és moharéteg maga is igen sok esővizet bír beinni és visszatartani. Wollny kísérletei szerint különösen a lehullott tölgylomb tűnik ki ebben a tekintetben, minthogy ez térfogatának 50%-ával egyenlő vízmennyiséget is vissza bír tartani. A fenyő és bükk lombhulladéka térfogatának 36—41%-ával, a moha 19—20%-ával egyenlő vizet bír magába szivni. Általában a száraz, lehullott lomb kétszer annyi vizet bír elnyelni, mint a talaj.

C. W. Hayes Alaskának kordillerai belső fősíkján megfigyelte, hogy a téli esőzések nedvességét a buja mohanövényzet a rövid, de száraz nyáron át megtartja, mely nyár oly kevés csapadékot nyújt, hogy ilyen időjárás nyomát egyebütt aszályok követnék.

Az a tény, hogy a záporok vize az erdősített területeken nem olyan rohamosan fut le, mint a kopárokon, sok esetben veszedelmes áradásoktól menti meg az illető vidékeket.

Az a körülmény ugyanis, hogy egy-egy angol négyzetmértföldnyi harasztal borított erdőtalaj 10 percz alatt 40—50 millió köblábnyi vizet bír magába felszivni, a gyorsan meggyülemelő esőviznek lefolyását 12—15 órával is késlelteti, úgy, hogy a víztömeg, mely különben rohamosan áradna tova, részletekben folyik le.

Nem szabad e mellett figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a talajt keresztül-kasul járó fagyökerek a vizeknek a talaj mélyébe való beszivárgását nagyban elősegítik és a források vízbőségét fokozzák. A hegyek talaját, ho-

mokját és a sziklákat sem vihetik le olyan könnyen a záporok, ha a hegyoldalak be vannak erdősítve, a mi magában véve is egyik okát szünteti meg a folyók áradásainak.

De leghathatósabbban szólnak mindezek mellett a példák.

Németországban a Rajnáról kiadott hidrografiai leírás szerint a Fekete-Erdő déli részéhez tartozó hauensteini hegyekben aránylag kevés vízáradást tapasztalnak a szomszéd völgyekhez viszonyítva, a mi csak abból magyarázható meg, hogy amazok vízkörnyékének 51%-át erdők borítják.

Még érdekesebbek az alsó Rajnába ömlő Wupper folyó vízkörnyékének viszonyai. Itt Dankelmann szerint három medenczének vízkörnyékei közül kettőnek 32, illetve 39%-a, a harmadiknak pedig 50%-a van beerdősítve; az utóbbi területek igen jó karban vannak, állabáik sűrűek és zártak. A vízfolyások alacsony és átlagos vízszintjére nem volt ugyan befolyásuk észrevehető, azonban a magas vizek idején a napi vízemésztés a jobban erdősített vidékről származó folyásokban jóval csekélyebb és meglassítottabb volt, mint a másik két medenczénél. Ez a meglassulás, illetve a magas vízállás csekélyebb volta júliusban 55%, augusztusban 34%, novemberben 28%, márcziusban pedig 21% volt. Ehhez járul még az is, hogy ez a kedvező eredmény annak daczára mutatkozott, hogy az illető erdősebb területen több eső esett, mint a másik kettőn, azonkívül amannak lejtői is meredekebbek, völgye pedig szűkebb, tehát már a természettől fogva kedvezőtlenebb viszonyok közt van (már t. i. áradások tekintetében), mint a másik kettő.

Franciaországban, hol 1866 óta óriási költségeket fordítottak a kopár hegyoldalak újból való befásítására, a

faucon-i és bourget-i medenczék igen kiváló példákat szolgáltatnak. A két medencze helyrajzi tekintetben hasonló viszonyok közt van; míg azonban a faucon-i nincs beerdősítve, addig a bourget-i medenczét újból beerdősítették. Egy 25 perczig tartott rettentő zápor után, mely 42 *mm*-nyi csapadékot adott a magasabb és 12·3 *mm*-nyit az alsóbb fekvésű helyeken, az erdőtlén medenczében a Faucon-patak medre rögtön kicsapott és 60.000 köbméter vizet, s mintegy 180.000 köbméter sziklatörmelékét és iszapot öntött ki két óra alatt. Ugyanakkor az erdősült környékű Bourget medrében csak 45 *cm*-nyi emelkedés és e mellett a víznek nagyobb mértékű megzavarodása volt tapasztalható három órán át.

Észak-Amerikában a következő példák világítják meg az ide vágó viszonyokat. 1775-ben a Savannah folyó Augusztánál még tiszta, gyors folyású volt, tele halakkal és hirtelen vízszin-emelkedések nem mutatkoztak rajta. Ámde akkor környéke még erdővel volt borítva. Az erdők letarolása óta a folyó vize zavaros lett és hirtelen emelkedések és vízszinsülvedések napi renden vannak nála, a halak pedig majdnem hogy egészen elhagyták.

A new-yorki erdészeti bizottság az adirondacki vidékre vonatkozólag azt állapította meg, hogy vízkörnyékének egyik része sűrűn be van erdősítve, másik részén ellenben az erdők le vannak tarolva. S az utóbbi részen az erdők letarolása óta évenként jelentkeznek az áradások, melyek azelőtt ismeretlenek voltak; míg az erdősített vízkörnyékű részen az áradások még most is ismeretlen csapások. Ugyanott a lekopasztott területeken a csatornák hajózhatósága tekintetében is sok baj kezd felmerülni.

A Schuykill folyó vízkörnyékén történt erdő-

pusztítások a legutóbbi 65 év leforgása alatt a folyó víz-emésztésében a következő változásokat okozták. 1816-ban az átlagos napi vízmennyiség 500,000.000, 1825-ben 440,000.000, 1847-ben 400,000.000, 1867-ben pedig már csak 245,000.000 gallon volt. Míg azelőtt az erdők víztartó hatása mellett a víz majdnem az egész év folyamán egyenletesen szállott alá ennek a folyónak a medrében, addig most esőzések alkalmával hirtelen megdagad a vize, de csakhamar megint nagyon lepad. —

Mivel az erdők letarolása az utóbbi évtizedekben talán sehol sem történt rohamosabban, mint a nagy Unió területén, ennél fogva az erdőpusztítás hatása a forrásokra és vízfolyásokra bizonyára az E.-Államokban tapasztalható a legtanulságosabb módon. Indokoltnak látom tehát, hogy az ott összegyűjtött adatokat, mint ránk nézve is nagyon fontosakat, részletesebben közöljem.

1881-ben New-Hampshire államban egy erdészeti bizottságot szerveztek, melynek feladata volt a szóban levő kérdésre befolyásos viszonyokat tanulmányozni. Abban a jelentésben, melyet ez a bizottság 1885-ben bocsátott közzé, a következő érdekes adatokat találjuk:

New-Hampshire állam déli részében, Richmond város közelében, van egy kisebb folyó, mely még 1865-ben is elég vizet szolgáltatott arra, hogy négy fűrészmalmot, úgy szólván, egész éven át hajtson. De mikor az erdöket irtani kezdték, a folyó is apadni kezdett és most már az év nagy részén át ki van száradva. Az erdőirtásnak főoka pedig a gőzgépeknek, mint segítőgépeknek behozatala volt.

Fitzwilliam és Rindge táján ugyanigy változtak az állapotok, sőt még rohamosabban, mert az erdőségek közelebb állottak a városhoz. Az egykor erős, bővizű folyók, gazdag halállományyal, most az év egyik felén át

ki vannak száradva, a mit a partjaik és egykori forrásaik mentén elterülő letarolt vidék eléggé megmagyaráz.

A Contocook folyó vize 12 év leforgása alatt egy harmaddal, mellékvizei pedig sokkal nagyobb mértékben fogytak meg és majdnem az egész éven át kiszáradt medrűek. Ez alatt az idő alatt csupán Henniker város határában 75.000 dollár értékű fát vágtak ki. A szomszédos városok területén a fairsás szintén ilyen rohamos volt és épen olyan nagy volt a vizapadás is.

Magától érthető, hogy az ilyen patak-medrek és vízfolyások, melyek az év nagy részén át szárazon állanak, esőzések alkalmával hirtelen megtelnek iszapos, törmelékes, rohanó vizekkel.

Ugyanilyen jelentések szólnak Bow-ról és Hopkinton-ról is, mely jelentések 50—60 évre nyulnak vissza.

Canaan-ban 65 év előtt 9, sőt több malom is működött, bő vízzel rendelkezvén az egész esztendő folytán. Akkoriban még óriási fákból állt erdők környezték. Most az erdők eltűntek, de velük a források is; a malmok pedig gözzel kénytelenek dolgozni, ha nem akarnak tétlenül állni.

Az említett állam nagy hegyvidéke összefüggő tömegben Grafton, Carrol és Coos county-kban fekszik. Ennek a régióknak hajdan erdők által védett számtalan vízfolyása akkoriban olyan bő volt, hogy mindenki jogosan hihette őket kiapadhatlanoknak. Ámde az utóbbi idők tapasztalata bebizonyította, hogy az erdőirtások folytán az összes vizek csökkentek; a Littleton mellett levő Ammonoosuc folyó vize pedig, melytől a város a munkaerőt nyerte, egyharmaddal csökkent. Berlinből, az Androscoggin folyó mellől, egy értelmes megfigyelő jelentette, hogy lakóhelyétől számított 4 angol mértöldnyi területben

8 patak és 2 tó van, melyek vize 26 év óta jeletékenyen megapadt. Hat év előtt egy kiapadhatlannak tartott patakból vízvezeték útján óránként 300 gallon vizet nyert marhaállománya számára; mióta azonban a patak mentén volt fák a fejsze alatt elhullotak, vízhiányban szenved.

Israel folyó régebben hatalmas vizü folyó volt és egész éven át számos malmot és gépezetet hajtott. Most egészen jelentéktelen vízfolyás, melynek vize májustól novemberig csak félannyi vizet szolgáltat, mint hajdanában. A többi szomszédos folyó és patak épen így elveszítette vízbőségét, a források, kutak pedig még többet szenvedtek; ezek között sok, bár azelőtt kimerithetetlen volt, most hosszú évszakokon át egészen szárazan áll.

R. W. Piper már fönnebb említett művében írja, hogy lakóhelyétől másfél mértföldnyire van egy tó, melyen azelőtt malmok állottak. A tó a közeli halmokból eredt folyó vizéből táplálódott, mely halmokat sűrű erdőség borította. Husz-harmincz év előtt a tó vize apadni kezdett és a malomtulajdonosok nagy bámulatára és még nagyobb kárára nemcsak a tó vize fogyott, hanem a pataké is, mely azelőtt táplálta, de végre kiszáradt. A víz elapadása a halmokat borító erdők teljes letarolásával tartott lépést.

Az utóbbi tíz év alatt a levágott erdő helyén új faállomány kezdett fejlődni és azóta az illető folyó megint egész éven át ad vizet.

Massachusetts államból egy gyáros a következőket jelentette. Egy szöggyárral kötött szerződésében a szögek becsomagolására szolgáló hordócskák szállítására vállalkozott. Vermont déli részében erre a célra egy állapot vásárolt, melyen át folyó csörgedezett; ő ezt a folyót használta föl a mellette épített fűrészmalom hajtására. De a mint a faállomány fogyott, azonképen apadt a víz is,

úgy, hogy folyásának alsó részén egy másik fűrészmalmot volt kénytelen fölállítani; s így a későbbi időben két malom birt csak annyi munkát teljesíteni, mint kezdetben egy.

Massachusetts nyugati részében ismeretes dolog, hogy az ottani Hoosick és Housatonic folyók vizemsztése utóbbi időben oly rendetlenné vált, hogy a malomtulajdonosok kénytelenek voltak magas vizálláskor a vizeket medenczékben raktározni, mert különben nyáron nem dolgozhatnának; azonkívül gőzgépekkel is pótolják a megfogyott természeti erőt.

Cincinnatiből D. Thompson, az „American Association for the Advancement of Science“ előtt közölte 1881-ben, hogy ott már most nem szokatlan dolog, ha olyan kiszáradt medrekre találunk, melyek hajdan jelentékeny malomhajtó folyókat vezettek, most azonban legfőlebb nagy esőzések alkalmával telnek meg vízzel. 1832 előtt továbbá Delorac kapitány Hamiltonból (Ohio-ban) tavasz beálltával évenként küldött le a Big Miami folyón dereglyéket; de az erdők kiirtása következtében a folyó olyan megbizhatatlan lett, hogy ezeket az utaztatásokat meg kellett szüntetni.

Hogy még aránylag kis terjedelmű erdőterületek is minő befolyással lehetnek a forrásképződésre, azt a következő adat is felderítheti. New-York állam Ulster county-jában egy birtokos farmjének egyik emelkedettebb helyén állt, egy-két acre területű faállományát kivágatta. Első kára az volt, hogy egy szép patak, melynek forrása a kivágott ligetben állott, és a mely nyájának italt adott, egészen kiapadt. A letarolt területen azután nyáron a föld kiszáradt és esőzések idején a csapadék nem ivódott be többé, hanem nagy károkat okozva, sebesen rohant le a domboldalakon.

Onondaga county-ban a Conkling vizeséseknél évtizedek előtt gabona- és fűrészmalom dolgozott; mindig bő vízzel rendelkezett. Később a víz fokozatosan csökkent; majd rendetlen, szeszélyes lett; tavasszal nagyon megdagadt, nyáron nagyon leapadt; míg végre a víz egészen kiszáradt és a malomnak gőzerőhöz kellett folyamodnia. Mindez az erdőirtással járt karöltve. -- Ugyanez ismétlődött a Pratt-vizeséseknél is, még pedig rövid 15 év lefolyása alatt.

Hasonló megfigyeléseket tettek a Kenduskeag folyónál, mely 50—60 év előtt még a folyó mindkét partján nagy fűrészmalomokat hajtott egész éven át.

Mindenütt az erdők letarolása nyomán tavaszi és őszi hirtelen beálló pusztító áradások, majd nyáron teljes vagy részleges vízhiány következtek be.

A fönnebbi adatok az erdők áldást hozó befolyását minden elméleti fejtegetésnél megragadóbb módon bizonyítják; és Fernow joggal mondja, hogy „okszerű erdőgazdálkodás nélkül okszerű vizgazdálkodás lehetetlen.“

*

Az erdőknek az ember egészségére való befolyása az utóbbi időben szintén határozottabb alakban volt kimutatható.

Ezelőtt az erdőknek ebbeli szerepét az oxigénre és az ozonra alapították. De Ebermayer dr. kimutatta, hogy az erdőknek oxigén-kilehelése az emberi oxigén-szükséglethez képest jelentéktelen. Egy négytagu család ugyanis körülbelül annyi oxigént igényel — beleértve a tüzelést is — a mennyit $2\frac{1}{2}$ magyar holdnyi erdő fái lehelnek ki. Sőt Puchner olyannak látta a viszonyt, hogy erdők között a levegőben általában több a szén-sav, mint

a nyílt helyek légkörében, a mit a lehullott lomb stb. elkorhadásának tulajdonít.

De az erdők levegőjét egészségessé tulajdonképen az teszi, hogy benne ártalmas gázok, baktériumok és por nincsenek. És ebben tekintetben az erdők levegője nagyon hasonlít a hegyek és a tenger levegőjéhez.

Még a levegőnél is nagyobb figyelmet érdemel azonban az erdők talaja. Ebermayer vizsgálataiból kitűnt, hogy az erdők növényi eredetű talajalkatrészei a baktériumok fejlődéséhez szükséges tápanyagokban nem bővelkednek, valamint az erdőtalaj hőmérséklete sem kedvez nekik. Továbbá, hogy az erdei hűmusznak savas természetűe ellensége különösen a betegséggerjesztő (pathogén) baktériumoknak. Végül, hogy betegséggerjesztő mikroorganizeteket az erdők talajában eddig nem is találtak, úgy, hogy ez egészségügyi szempontból tökéletesen tisztának tekinthető.

A talajban fejlődő mikroorganizetek csak akkor emelkednek a levegőbe, ha a talaj kiszáradt és a szél poralakban kapja föl őket. Mivel pedig az erdők talaja nem olyan könnyen szárad ki és e mellett a szél sem söpör a fák közt olyan akadálytalanul végig: az erdei levegőben már ennél fogva is kevesebb mikroorganizmus tétélezhető föl. És ez Serafini és Arata bűvárlataiból ki is derült, kik 40 napon át folytatott megfigyeléseik alapján meggyőződtek a felől, hogy a baktériumok az erdő levegőjében általában 23—28-szor csekélyebb számban találhatók, mint az erdön kívüli légkörben,

Mindezek az adatok különösen olyan betegségekkel szemben fontosak, a melyeknek csirái az emberi és állati

testen kívül a talajban is megélhetnek. Ilyenek különösen a kolera, tifusz, malária, sárgaláz.

Ezekkel az odatokkal megegyeznek az Indiában tett tapasztalatok, hol az erdőkkel környezett falvakban a kolera sohasem mutatkozik. Hasonló tapasztalatokat tettek Ameriká-sárgalázat illetőleg; és a fönnebbiek magyarázzák meg azt a kedvező eredményt is, melyet az erdősítések által a Campagna romanában és más maláris vidékeken értek el. *)

Általában kijelenthetjük, mert teljesen beigazolható, hogy az erdőknek a közegészségügy tekintetében való fontos szerepe a mindennapi tapasztalás révén minden kétségen kívül áll.

Egyesületi közlemények.

Az országos erdészeti egyesület 1894. június 26-iki választmányi ülésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Bedő Albert, első alelnök, Almássy Andor, Belházy Emil, br. Feilitzsch Arthur, Garlathy Kálmán, Havas József, Kallina Károly, Máday Izidor, Rutska Tivadar választmányi tagok. Horváth Sándor titkár, Földi János, Arató Gyula alapító tagok, Levitzky Albert pénztárnok.

Eleőd Józsa és Laitner Elek választmányi tagok elmaradásukat elfoglaltságukkal mentették ki.

Bedő Albert első alelnök az ülést megnyitván, sajnálattal jelenti be, hogy elnök ő excellentiája gyen-

*) Erre vonatkozólag bővebb ismertetést ad: „Az erdők és a malária“ cz. közleményünk, mely az „Erd. Lapok“ 1892. évf. IV. füzetében (213. és köv. oldalakon) jelent meg.

A jelentésben kimutatott pénzkészletek a pénztár tényleges készleteivel megegyezőnek találtatván, a jelentés tudomásul vétetett s az elnökség felhatalmaztatott, hogy a folyó szükségletek fedezése után rendelkezésre maradó pénzkészlettel felerészben földhitelintezeti szabályozási és talajjavítási záloglevelek, fele részben pedig magyar koronajáradékkötvények vásároltassanak.

II. Az 1893. évi számadások megvizsgálására és az 1895. évi költségvetési előirányzat elkészítésére kiküldött bizottság nevében Havas József bizottsági elnök a következő jelentést terjeszti elő.

Az Országos Erdészeti Egyesület 1893. évi számadásának megvizsgálására és az 1895. évi költségvetésnek tervezésére kiküldött bizottságnak jelentése.

Tekintetes igazgató-választmány!

A folyó évi január hó 28-án tartott rendes választmányi ülésen az „Országos Erdészeti Egyesület“ 1893. évi számadásának megvizsgálásával bizatván meg, van szerencsénk a vizsgálat eredményéről a következőket jelenteni:

Az 1893. évi pénztári naplóból, valamint a számadások tételait részletesen kimutató rovatkönyvből és alrovatkönyvekből meggyőződünk, hogy az egyesület pénztárának

1893. évi összes bevétele	---	---	---	---	33943	frt	82	kr.
1893. évi összes kiadása	---	---	---	---	33943	„	82	„
s az 1893. évi pénztári maradvány	---	---	---	---	—	frt	—	kr.

A kiadások főösszegéből azonban:

a) a rendes alapítványi tőke javára	---	---	---	---	8574	frt	81	kr.
b) a „Wagner Károly“ alapítvány javára	---	---	---	---	288	„	45	„
c) a gróf „Tisza Lajos“ alapítvány javára	---	---	---	---	20	„	—	„
d) a „Bedő Albert“ alapítvány javára	---	---	---	---	300	„	—	„
e) a „Székesfehérvári ismeretlen“ alapítványa javára	---	---	---	---	32	„	64	„
f) a „Magyar erdőtisztek árvaleányait segélyező (Baiersdorf A.-féle) alapítvány javára	---	---	---	---	200	„	—	„
összesen					9415	frt	90	kr.

az alaptökének adatott át, mely összeg tehát nem valódi kiadás, hanem az 1893. évi készpénzfelesleget képezi.

A vagyoni állást az 1893. év végével lezárt számadás alapján következőnek találtuk:

I. Cselekvő vagyon.

A) Készpénzben	---	---	---	4149	frt	32	kr.
B) Az alapító tagok magánkötvényeiben	---	---	---	58110	„	40	„
C) Értékpapirokban és pedig:							
4 ⁰ / ₀ -os koronajáradék kötvényben	---	---	---	26750	frt		
4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ -os m. földhitelint. záloglevélb.	---	---	---	800	„		
4 ⁰ / ₀ -os magy. földhitelint. záloglevélb.	---	---	---	4000	„		
4 ⁰ / ₀ -os szab. és talajjavít. záloglevélb.	---	---	---	23000	„		
1860. évi államsorsjegyben	---	---	---	600	„		
3 ⁰ / ₀ -os osztr. földh. 1889. nyer.-kötvb.	---	---	---	300	„	55450	„ — „
D) Az egyesül. székházba befektetett összeg	---	---	---	194165	„	26	„
E) Leltári tárgyak értéke	---	---	---	12011	„	21	„
(ezen összegben foglaltatik az egyesületi székház építése alkalmával beszerzett tárgyak értéke 9610 frt 55 kral.)							
F) A könyvtár értéke	---	---	---	4778	„	98	„
				Összesen	328665	frt	17 kr.

II. Az egyesületi vagyon terhére eső összegek.

G) Az irodalmi letétből kölcsön vett összeg 5715 frt — kr.

Marad vagyon 322950 frt 17 kr.

Az egész zárszámadás eredményét a mellékelt kimutatás tünteti elő.

Az Országos Erdészeti Egyesület 1893. évi zárszámadása.

a) Pénztári számadás.

B e v é t e l	Tényleges bevétel		Előirány- zott összeg		Az elő- iránnyal szemben + vagy —	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Pénztári maradvány 1892. évről	—	—	—	—	—	—
I. Értékpapírok kamataiból	2201	53	2000	—	+ 201	53
II. Házbérjövedelem:						
a) az egyesületi czélokra felhasználható	2919	—	3140	—	— 228	—
b) a „Deák Ferencz“ alapítvány bevételét képező	550	—	550	—	—	—
c) a „Wagner Károly“ alapítvány bevételét képező	600	—	600	—	—	—
d) a gróf „Tisza Lajos“ alapítvány bevételét képező	1000	—	1000	—	—	—
e) a „Bedő Albert“ alapítvány bevételét képező	600	—	600	—	—	—
f) a „Magyar erdőtiszték árvaleányait segélyező alapítvány bevételét képező.	200	—	200	—	—	—
III. Az alapító tagok magánkötvényeinek kamataiból (beleértve az alapító tagok kedvezményes lapdjait is)	3546	82	3000	—	+ 546	82
IV. A rendes tagok által fizetett tagsági díjakból	9612	56	6000	—	+ 3612	56
V. Az állam által adott segélyből és az „Erdészeti Lapokra“-ra való előfizetésekből	3990	60	3500	—	+ 490	60
VI. Az „Erdészeti Zsebnaptár“-ra való előfizetésekből	1540	06	1500	—	+ 40	06
VII. Az „Erdészeti Rendeleték Tára“-ra való előfizetésekből	227	19	100	—	+ 127	19
VIII. Hirdetési díjakból	1397	61	1200	—	+ 197	61
IX. A takarékpénztárakban elhelyezett készletek időközi kamataiból	98	—	100	—	— 2	—
X. Rendkívüli bevételek:						
a) új készpénz-alapítványok és adományokból:						
1. a „Wagner Károly“ alapítvány javára tett adomány	17	frt — kr.				
2. tagsági alapítványok	460	„ — „				
3. a magyar erdőtiszték árvaleányait segélyező alap javára	5	„ 95 „				
4. a gróf Tisza Lajos alapítvány javára	20	„ — „	502	95	1000	— 497 05
b) az alapító tagok által kötelezvényben tett alapítványok törlesztéséből	3274	11	2000	—	+ 1274	11
Átvitel	32253	43	26490	—	+ 5763	43

B e v é t e l	Tényleges bevétel		Előirány- zott összeg		Az elő- irányzattal szemben + vagy -	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Áttétel	32253	43	26490	—	+5763	43
c) más átfutó és rendkívüli bevételekből:						
1. a gróf „Tisza Lajos“ alapítvány fel nem használt kamatainak az 1892. évi kezelésbe átutalt részlete	500	frt — kr.				
2. a magyar erdőtisztek árvalányait segélyező alap múlt évi kamataiból a f. évi kezelésbe átengedett összeg	155	„ — „				
3. postai költség-tériményekből	95	„ 29 „				
4. megtérített ablakbiztosító díjakból	29	„ 64 „				
5. az egyesületi ügyvéd által behajtott költség	85	„ 70 „				
6. Tomcsányi G. „Erdei facsemeték nevelése“ című műveért befolyt összegek	85	„ 49 „				
7. Fekete L. „A főbb fa-nemek csemetéinek termesztése“ című műveért befolyt	7	„ 38 „				
8. Ő Felsége fénynyomatu arcképeért befolyt	21	„ 18 „				
9. a növénytan I. részéért megtérült	109	„ 84 „				
10. más vegyes átfutó bevétel	600	„ 87 „	1690	39	1500	— + 190 39
Összes bevétel	33943	82	27990	—	+5953	82
Levonva az összes kiadást	33943	82				
Marad átvezetendő az 1894. évre	—	—				

K i a d á s	Tényleges kiadás		Előirányzott összeg		Az előiránnyal szemben + vagy -	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
I. Az „Erdészeti Lapok“ és más közlemények nyomtatása... ..	4092	65	5000	—	—	907 35
II. Az „Erdészeti Zsebnaptár“ kiállítási költségei... ..	1380	24	1330	—	+	50 24
III. Az „Erdészeti Rendeleték Tára“ kiállítási költségei... ..	38	60	100	—	—	61 40
IV. A titkár fizetése... ..	1200	—	1200	—	—	—
V. A pénztárnok fizetése... ..	600	—	600	—	—	—
VI. Irnoki teendőkre... ..	700	—	700	—	—	—
VII. A „Deák Ferencz“ alapítvány pályadíja... ..	550	—	550	—	—	—
VIII. A „Wagner Károly“ alapítványból adandó segélyekre... ..	600	—	600	—	—	—
IX. A gróf „Tisza Lajos“ alapítványból adandó segélyekre... ..	300	—	1000	—	—	700 —
X. A „Bedő Albert“ alapítványból fizetett ösztöndíjakra... ..	300	—	600	—	—	300 —
XI. A magyar erdőtiszték árvaleányait segélyező alapítványból adandó segélyekre... ..	280	—	200	—	+	80 —
XII. Szerkesztői átalány... ..	1000	—	1000	—	—	—
XIII. Írói tiszteletdíjak... ..	864	48	1100	—	—	235 52
XIV. Postaköltségek, lapexpeditió... ..	1196	63	900	—	+	296 63
XV. Könyvtárgyarapításra és szaklapokra... ..	297	35	400	—	—	102 65
XVI. Irodai átalány... ..	500	—	500	—	—	—
XVII. Szolgálat... ..	480	—	480	—	—	—
XVIII. Házmestri fizetés... ..						
XIX. Leltári tárgyak beszerzése... ..	—	—	250	—	—	250 —
XX. Közgyűlési és utiköltségek... ..	65	98	200	—	—	134 02
XXI. Javitnoki illetmény... ..	200	—	200	—	—	—
XXII. Jutalmak és segélyek... ..	95	—	100	—	—	5 —
XXIII. Tagsági oklevelek kiállítása... ..	24	25	60	—	—	35 75
Átvitel	14765	18	17070	—	—	2304 82

K i a d á s	Tényleges kiadás		Előírány-zott összeg		Az elő-irányzattal szemben + vagy -	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Áttétel	14765	18	17070	—	—2304	82
XXIV. Az egyesületi székház után fizetendő						
a) illeték egyenérték ... 3260	frt	20	kr.			
b) állami jövedelmi pótt- és kereseti adó ... 319	„	62	„			
c) községi adó ... 398	„	20	„			
d) házbérkrajczár ... 307	„	70	„			
e) utadó ... 23	„	89	„			
f) vízvezetéki illeték ... 284	„	25	„			
g) udvar-világítás ... 278	„	07	„			
h) lámpák és gázlángok javítása ... 24	„	41	„			
i) tűzkár elleni biztosítás 289	„	09	„			
k) ablaküveg-biztosítás ... —	„	—	„			
l) kéményseprői díj ... 27	„	40	„			
m) házfedéljavítási átalány 40	„	—	„			
n) villamos jelzők javítás átalánya ... 10	„	—	„			
o) lábtörlő és tisztogató szerek ... 13	„	34	„			
p) apró esetleges javítások ... 253	„	72	„	5529	89	2261 80 +3268 09
XXV. Átfutó kiadásokra, térítményekre és előre nem látható rendkívüli kiadásokra és pedig:						
a) kisebb átfutó kiadások 694	frt	88	kr.			
b) rendkívüli kiadások ... 1236	„	01	„			
c) könyvkiadásokra ... 2301	„	96	„	4232	85	3400 — + 832 85
XXVI. Az alaptőkéhez és alapítványokhoz csatolt összegek és pedig:						
a) az általános alaptőkéhez ... 8574	frt	81	kr.			
b) a „Wagner Károly“ alapítványhoz ... 288	„	45	„			
c) a gróf „Tisza Lajos“ alapítványhoz ... 20	„	—	„			
d) a „Magyar erdőtisztek“ árvaleányait segélyző (Baiersdorf A.-féle) alapítványhoz ... 200	„	—	„			
e) a „Bedő Álbert“ alapítványhoz ... 300	„	—	„			
f) a „Székesfehérvári ismeretlen“ alapítványhoz ... 32	„	64	„	9415	90	5258 20 +4157 70
Összes kiadás	33943	82	27990	—	+5953	82

b) Tagsági és előfizetési díjak nyilvántartása.

	Egyenként		Összesen	
	frt	kr.	frt	kr.
1. Az alapító tagoknál.				
Tartozás:				
Hátralék a múlt évről	3624	30		
(Itt megjegyeztetik, hogy 586 frt alapítványi kamat és kedvezményes lapdíj mint az 1893. évben Budapesten tartott közgyűlés által leírásra engedélyezett összeg az előírásnál kihagyatott.)				
Előírás 1893. évre (kamat és kedvezményes lapdíj)	3166	—		
Összesen	—	—	6790	30
Törlesztés:				
1892. évben előre fizetett összeg	46	49		
1893. évben fizetett kamat és lapdíj (l. pénztári számadás III. bevételi rovat)	3546	82		
Összesen	—	—	3593	31
Marad 1893. év végével:				
Hátralék (és pedig az 1894. évre átvitt összeg)	3251	frt 78 kr.	—	—
Előre fizetett összeg	54	frt 79 kr.	3196	99

	Egyenként		Összesen	
	frt	kr.	frt	kr.
2. Rendes tagoknál.				
Tartozás:				
Hátralék a múlt évről	9316	97		
(Ezen összegből a tagsági könyvben 8871 frt 39 kr., a rendes tagoknál 281 frt 49 kr. mint leírásra javasolt összeg külön függelékben van kitüntetve, a leírásra engedélyezett 164 frt 09 kr. pedig az előírásnál kihagyatott.)				
Előírás 1893. évre (tagsági díjak)	9489	25		
Összesen	—	—	18806	22
Törlesztés:				
1892. évre előre fizetett összeg	162	64		
1893. évben fizetett tagsági díjak (l. pénztári számadás IV. bevételi rovatában)	9612	56		
Az 1893. évben Budapesten tartott közgyűlés által leírásra engedélyezett összeg	164	09		
Összesen	—	—	9939	29
Marad 1893. év végével:				
Hátralék (és pedig 1894. évre átvitt összeg) ...	8791	frt 39 kr.		
s mint leírásra javasolt összeg a függelékben kitüntetett ...	281	frt 49 kr.	9072	frt 88 kr.
Előre fizetett összeg	205	frt 95 kr.		
	—	—	8866	93

	Egyenként		Összesen	
	frt	kr.	frt	kr.
3. Az „Erdészeti Lapok“-ra való előfizetéseknél.				
Tartozás:				
Hátralék a mult évről	447	70		
(A tagsági könyvben ezen összegből 385 frt 50 kr. az előfizetőknél, 4 frt mint leírásra javasolt összeg külön függelékben van kitüntetve, a leírásra engedélyezett 58 frt 20 kr. pedig közvetlenül az előírásnál kihagyatott.)				
Előírás 1893. évre (előfizetések)	2580	—		
Összesen	—	—	3027	70
Törlesztés:				
1892. évben előre fizetett összeg	238	65		
1893. évben teljesített fizetés (l. pénztári számadás V. bevételi rovat)	2490	60		
Az 1893. évben Budapesten tartott közgyűlés által leírásra engedélyezett összeg	58	20		
Összesen	—	—	2787	45
Marad 1893. év végével:				
Hátralék és pedig				
1894. évre átvezetendő	364	frt 50 kr.		
és a leírásra javasolt és külön függelékben kitüntetett	4	frt — kr.	368	frt 50 kr.
Előre fizetett összeg	128	„ 25 „	—	—
			240	25
c) „Gróf Tisza Lajos“ alapítványra magánkötvényben tett adomány kamatainak nyilvántartása.				
Hátralék 1892. évről	—	—	—	—
Előírás 1893. évre	—	—	5	—
Összesen	—	—	5	—
Törlesztés 1893. évben	—	—	—	—
Marad 1893. év végével hátralék	—	—	5	—

d) Az egyesület által kiadott könyvek és egyéb művek nyilvántartása.

	Példány	Egyenként		Összesen	
	szám	frt	kr.	frt	kr.
1. Ő Felsége fénynyomata arczképe.					
Kerü költség	300*)	—	—	900	—
Ebből megtérült:					
1888. évben 6 péld. á 3 frt 50 kr.	6	21	—		
1889. „ 33 „ „ 3 „ 50 „ 115 frt 50 kr.					
1889. „ 26 „ „ 4 „ — „ 104 „ — „	59	219	50		
1890. „ 19 „ „ 3 „ 50 „ 66 „ 50 „					
1890. „ 20 „ „ 4 „ — „ 80 „ — „	39	146	50		
1891. „ 20 „ „ 3 „ 50 „ 70 „ — „					
1891. „ 1 „ „ 4 „ — „ 4 „ — „	21	74	—		
1892. „ 9 „ „ 4 „ — „ 36 „ — „					
1892. „ 5 „ „ 3 „ 50 „ 17 „ 50 „	14	53	50		
1893. „ 6 „ „ 3 „ 50 „ 21 „ — „	6	21	—		
Összesen	145	—	—	535	50
Marad tehát az 1893. év végével	155	—	—	364	50
2. Szécsi Zsigmond „Erdőhasználatlan“ című művének második kiadása.					
Kerü költség	1000	—	—	1821	71
Ebből megtérült:					
Szerzőnek a kerü költségekhöz való hozzájárulása (első részlet)	—	500	—	500	—
Marad az 1893. év végén	1000	—	—	1321	71

*) Az 1892-ik évi zárszámadásban az elkészített példányok száma tévedésből 1000-el mutattatott ki; az 1888. évi számadás 344. kiad. napló cikke szerint tényleg csak 300 példány készítettett.

	Példány	Egyenként		Összesen	
	szám	frt	kr.	frt	kr.
3. Tomcsányi Gusztáv „Csemetnevelés“ című könyve.					
Kerü költség	1500	—	—	851	96
Abból megtérült:					
1889. évben 143 péld. à 1 frt 50 kr. 214 frt 50 kr.					
1889. „ 18 „ „ 2 „ — „ 36 „ — „	161	250	50		
1890. „ 90 „ „ 1 „ 50 „ 135 frt — kr.					
1890. „ 64 „ „ 2 „ — „ 128 „ — „	154	263	—		
1891. „ 56 „ „ 2 „ — „ 112 frt — kr.					
1891. „ 37 „ „ 1 „ 50 „ 55 „ 50 „	93	167	50		
1892. „ 40 „ „ 2 „ — „ 80 frt — kr.					
1892. „ 44 „ „ 1 „ 50 „ 66 „ — „	84	146	—		
1893. „ 13 „ „ 2 „ — „ 26 frt — kr.					
1893. „ 39 „ „ 1 „ 50 „ 58 „ 50 „	52	84	50		
A szerzőnek kiadatott	29	—	—		
Az egyes. könyvtár részére ingyen kiadatott	3	—	—		
Összesen	576	—	—	911	50
Mutatkozik 1893. év végével több bevétel	—	—	—	59	54
Abból szerzőnek kiadatott:					
1893. évben készpénzben	—	—	—	59	54
Marad 1893. év végével	924	—	—	—	—
4. „Erdészeti növénytan“ című könyv I. rész.					
Kerü költség	—	—	—	—	—
1890. évben a könyv rajzainak elkészítése-ért fizetett	—	431	75	—	—
1890. évben a) nyomdaköltség 1159 frt 73 kr.	1003	—	—	—	—
b) előfizetési felhívások ki-nyomatása és postautalványok beszerzéseért ... 30 „ — „					
1892. évben Nagy Károlynak 41 drb ábra rajzolásért 30 „ — „	—	1219	73	1651	48
Összesen	1003	—	—	1651	48
Abból megtérült:					
1891. évben 128 péld. à 2 frt 80 kr. 358 frt 40 kr.					
1891. „ 8 „ „ 4 „ — „ 32 „ — „	136	390	40	—	—
1892. „ 38 „ „ 4 „ — „ 152 frt — kr.					
1892. „ 89 „ „ 2 „ 80 „ 249 „ 20 „	127	401	20	—	—
1893. „ 7 „ „ 4 „ — „ 28 frt — kr.					
1893. „ 28 „ „ 2 „ 80 „ 78 „ 40 „	35	106	40	898	—
A szerzőnek kiadatott	23	—	—	—	—
Az egyesül. könyvtár részére ingyen kiadatott	3	—	—	—	—
Összesen	324	—	—	898	—
Marad 1893. év végével	679	—	—	753	48

e) *Vagyon-számadás.*

	Egyenként		Összesen	
	frt	kr.	frt	kr.
<i>I. Cselekvő vagyon.</i>				
A) Készpénz.				
Maradvány 1892. évről	—	—	1952	45
1893. évi bevétel:				
A kézi pénztárból átvétetett (l. pénztári számadás XXVI. kiadási rovatát):				
1. Készpénzben tett új alapítványok	460	—		
2. Kötvényekben tett alapítványok tőketörlesztése	3274	11		
3. A „Wagner Károly” alapítványra tett adakozások	288	45		
4. A gróf „Tisza Lajos” alapítványra tett adakozások	20	—		
5. A „Bedő Albert” alapítvány bevétele	300	—		
6. A „Székesfehérvári ismeretlen” alapítványának bevétele	32	64		
7. A „Magyar erdőtisztek árvaleányait segélyező alapítvány bevételei	200	—		
8. Az általános alaptőkéhez csatolt összegek:				
a) a kézi pénztár feleslegéből	4140	70		kr.
b) a gróf „Tisza Lajos” alapítványának fel nem használt kamataiból az alaptőkéhez csatoltatik	700	frt —		kr.
c) az egyesület letét pénzkészletéből kölcsönképen átvétetett	522	„ 50 „	5363	20 9938 40
Összesen	—	—	11890	85
1893. évi kiadás:				
Értékpapírok vásárlására kiadott összeg és pedig:				
		frt kr.		
9400 kor. (4700frt) névért. 4 ⁰ / ₀ -os m. korjrd.	4548	76		
4600 „ (2300 „) „ 4 ⁰ / ₀ -os „ „	2237	57		
2000 „ (1000 „) „ 4 ⁰ / ₀ -os „ „	955	20	7741	53
16000 kor. (8000frt) névért. 4 ⁰ / ₀ -os m. korjrd. összesen	—	—	7741	53
Marad 1893. év végével	—	—	4149	32

	Egyen- ként		Összesen	
	frt	kr.	frt	kr.
B) Magánkötvények.				
Maradvány 1892. évről.....	—	—	62164	51
1893. évi bevétel:				
Uj alapítványok	320	—	320	—
Összesen	—	—	62484	51
1893. évi kiadás:				
Készpénzben történt törlesztés folytán elesett [l. A) bevétel 2. tételét]	3274	11	—	—
Az 1893. évben Budapesten tartott közgyűlés által töröltetni engedélyezett	1100	—	—	—
Összesen	—	—	4374	11
Marad 1893. év végével	—	—	58110	40
és pedig az általános alapítványt illető összeg	58010	frt 40		
a gróf „Tisza Lajos“ alapítványt illető összeg	100	„ — „		
C) Értékpapírok.				
Maradvány 1892. év végéről:				
5 ⁰ / ₀ -os magyar papíráradék-kötvény (névérték).....	17300	—	—	—
4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ „ földhitelintézeti záloglevél (névérték)	800	—	—	—
4 ⁰ / ₀ -os „ „ „ „ „ „	4000	—	—	—
4 ⁰ / ₀ -os „ szabály. és talajjav. „ „	23000	—	—	—
1860. évi államsorsjegy	600	—	—	—
3 ⁰ / ₀ -os osztr. földhitelintézeti 1889. évi nyeremény- kölsönkötvény (névérték)	300	—	46000	—
1893. évi bevétel:				
4 ⁰ / ₀ -os magy. koronajáradék (névérték 16000 korona)	8000	—	—	—
A 17300 frt n. é. kicserélése folytán 37500 korona n. é. magyar koronajáradék	18750	—	26750	—
Összesen	—	—	72750	—
1893. évi kiadás:				
A fentemlitett és 4 ⁰ / ₀ -os magy. korona-járadék ért. becserélt 5 ⁰ / ₀ -os papíráradék n. é.	—	—	17300	—
Marad 1893. év végével:				
4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ -os magyar földhitelintézeti záloglevél (névérték)	800	—	—	—
4 ⁰ / ₀ -os „ „ „ „ „ „	4000	—	—	—
4 ⁰ / ₀ -os „ szabályoz. és talajjav. „ „	23000	—	—	—
4 ⁰ / ₀ -os „ koronajáradék (névérték)	26750	—	—	—
1860. évi államsorsjegy.....	600	—	—	—
3 ⁰ / ₀ -os osztr. földhitelintézeti 1889. évi nyeremény- kölsönkötvény (névérték)	300	—	—	—
Összesen	—	—	55450	—

	Egyen- ként		Összesen	
	frt	kr.	frt	kr.
<i>D) Egyesületi székház.</i>				
Maradvány 1892. évről... ..	—	—	194165	26
1893. évi bevétel... ..	—	—	—	—
Összesen	—	—	194165	26
1893. évi kiadás... ..	—	—	—	—
Marad az 1893. év végével... ..	—	—	194165	26
<i>E) Leltári tárgyak.</i>				
<i>a) Az egyesületi székház s az egyesület hivatali helyiségeinek belső berendezésére beszerzett leltári tárgyak.</i>				
Maradvány 1892. évről... ..	906	drb	10145	13
1893. évi bevétel... ..	—	—	—	—
Összesen 906 drb értéke	—	—	10145	13
1893. évi kiadás... ..	—	—	—	—
Marad 1893. év végével... ..	906	drb	10145	13
<i>b) A gróf Forgách Károly-féle agancsgyűjtemény felszereléséhez beszerzett tárgyak.</i>				
Maradvány 1892. évről... ..	—	—	1866	08
1893. évi bevétel... ..	—	—	—	—
1893. évi kiadás... ..	—	—	—	—
Marad 1893. év végével... ..	—	—	1866	08
Összes leltári tárgyak 1893. év végével... ..	—	—	12011	21
<i>F) Könyvtár.</i>				
<i>a) Általános könyvtár.</i>				
Maradvány 1892. évről 764 mű, 1214 kötet, értéke	—	—	3596	79
1893. évi bevétel 49 „ 53 „ „	—	—	257	44
Összesen 813 mű, 1267 kötet, „	—	—	3854	23
1893. évi kiadás... ..	—	—	—	—
Marad 1893. év végével 813 mű, 1267 kötet, „	—	—	3854	23

	Egyenként		Összesen	
	frt	kr.	frt	kr.
<i>b) Diszkötésű szakkönyvtár:</i>				
Maradvány 1892. évről... 174 mű, 237 kötet, értéke	—	—	898	75
1893. évi bevétel ... 5 „ 6 „ „	—	—	26	—
Összesen 179 mű, 243 kötet, értéke	—	—	924	75
1893. évi kiadás... — „ — „ „	—	—	—	—
Marad az 1893. év végével 179 mű, 243 kötet, értéke	—	—	924	75
Összes könyvek 1893. év végével 992 mű, 1510 kötet, értéke	—	—	4778	98
 <i>II. Az egyesületi vagyron terhére eső összegek.</i>				
<i>G) A letéti számadásból kölcsönvett összegek.</i>				
1. 1891. évben	4642	50		
2. 1892. évben	550	—		
3. 1893. évben (l. zárszámadás f) fejezetét)	522	50	5715	—

	Egyenként		Összesen	
	frt	kr.	frt	kr.
Az egyesületi vagyon állása 1893. év végével.				
<i>I. Az egyesületi vagyon javára eső összegek.</i>				
A) Készpénz	4149	32		
B) Magánkötvények	58110	40		
C) Értékpapírok (névérték)	55450	—		
D) Az egyesületi székházba befektetve	194165	26		
E) Leltári tárgyak értéke	12011	21		
F) Könyvtár értéke	4778	98	328665	17
<i>II. Az egyesületi vagyon terhére eső összegek.</i>				
G) A letéti számadásból (irodalmi letétből) kölcsönvéve	—	—	5715	—
Maradvány	—	—	322950	17
Az 1892. év végével az egyesületi vagyon állása kimutattatott 335.890 frt 70 krral mely összegben azonban „az egyesület vagyonához tartozó egyéb értékösszegek“ cím alatt 15.101 frt 73 krnyi és a letéti számadásból az 1891. és 1892. évben az alapítványi számadásnak kölcsönképen átszolgáltatott összegek is befoglaltatnak; ezen összesen 20.294 frt 23 krnyi összeg nem tekinthető egyesületi vagyonnak, miért az egyesület vagyona az 1892. év végével tényleg volt 315.596 frt 47 kr. a vagyonszaporodás 1893. évben ennél fogva 7.353 frt 70 kr.				

f) Letétben kezelt összegek nyilvántartása.

	Egyenként		Összesen	
	frt	kr.	frt	kr.
Egyesületi letétek.				
Maradvány 1892. évről	—	—	522	50
1893. évi bevétel	—	—	550	—
Összesen	—	—	1072	50
1893. évi kiadás	—	—	522	50
(mely összeg értékpapírok vásárlására kölcsönként az alapítványi pénztárnak adatott át)				
Marad 1893. végével	—	—	550	—
<p>Megjegyeztetik azonban, hogy a letéti számadásból 1893. év végéig összesen 5715 frtnyi összeg adatott át kölcsönként az alapítványi számadásnak (lásd zárszámadás e) fejezeténél G) tételét)</p>				

g) A külön rendeltetéssel bíró

T á r g y	„Deák Ferencz“ alapítvány	
	frt	kr.
Áthozat 1892. évről	10000	—
Szaporodás 1893. évben:		
1. Késpénzben csatoltatott (I. A. bevét. 3—7 tételét)	—	—
2. Az 1893. évi december 17-én tartott közgyűlés határozata folytán a „Deák Ferencz“, „Wagner Károly“ és gróf „Tisza Lajos“ alapítványok értékpapirokban kihasítottak s minthogy a Deák Ferencz alapítvány 5.50/o-kal, a Wagner Károly, a gróf Tisza Lajos alapítvány 50/o-kal kamatozott, következő értékpapírok hasítottak ki, a kamatjövedelem magasságának épségben hagyása céljából:		
I. A Deák Ferencz alapítvány javára:		
27.500 kor. névért. magyar koronajáradék	13750	—
II. A Wagner Károly alapítvány javára:		
1. 25.400 kor. névért. magyar koronajáradék	—	—
2. Magyar földhitelintézeti 1000 frt névért. 40/o-os záloglevél (1610. és 1611. sz.)	—	—
3. Osztr.földhit. 100 frtos n. é. 30/o-os, $\frac{776,4615,6093.}{26 \quad 9 \quad 26}$ sz. sorsjegy	—	—
III. Gróf Tisza Lajos alapítvány javára:		
1. Magyar földhitelintézeti 1000 frt névért. 40/o-os záloglevél (1612. és 1613. sz.)	—	—
2. 23 drb magyar földhitelintézeti, szabályozási és talajjavítási 40/o-os záloglevél (és pedig 3623—3627., 4839., 10.031—10.040, 10.134—10.137, 10.189, 10.190 és 10.191. szám)	—	—
3. Lator István 50/o-al kamatozó magánkötvénye	—	—
Összesen	23750	—
A p a d á s 1893. évben:		
1. A „Deák Ferencz“, „Wagner Károly“ és gróf „Tisza Lajos“ alapítványok értékpapírokban kihasítottván az egyesületi székház értékében foglalt volt egyenértékük apadásba hozatik	10000	—
Maradvány 1893. év végével	13750	—

alapítványok nyilvántartása.

„Wagner Károly“ alapítvány		Gróf Tisza Lajos“ alapítvány		„Bedő Albert“ alapítvány		„Székes- fehérvári ismeret- len“ alapítvány		A magyar erdőtisztek árvalányait segélyző alapítvány		Gr. Forgách Károly agancsgyűj- teményének felszerelésére befektetett összeg		Összesen	
frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
12000	—	20000	—	12973	—	894	60	4000	—	1866	08	61733	68
288	45	20	—	300	—	32	64	200	—	—	—	841	09
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13750	—
12700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	} 15000	—
2000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—
300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—
—	—	2000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	} 25100	—
—	—	23000	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—
—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—
27288	45	45120	—	13273	—	927	24	4200	—	1866	08	116424	77
12000	—	20000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42000	—
15288	45	25120	—	13273	—	927	24	4200	—	1866	08	74424	77

T á r g y		„Deák Ferencz“ alapítvány	
		frt	kr.
Részletezése az 1893. évi maradványnak:			
1.	4 ⁰ / ₀ -os korona-járadék	13750	—
2.	4 ⁰ / ₀ -os magyar földhitelintézeti záloglevél	—	—
3.	4 ⁰ / ₀ -os magyar földhitelintézeti, szabályozási és talajjavítási záloglevél	—	—
4.	4 ⁰ / ₀ -os 1860. évi államsorsjegy <u>3596, 7772, 7792, 2328, 7280.</u> 3888. és 20.II. szám	19	13 4 6 7
5.	3 ⁰ / ₀ -os osztr. földhitelintézeti sorsjegy	—	—
6.	Magán-kötvény	—	—
7.	Készpénz	—	—
8.	Egyesületi székház 194.165 frt 26 kr. értéke által fedezve...	—	—
9.	Leltári tárgyakban	—	—
Összesen		13750	—
Szaporodás az 1893. évben		—	—

„Wagner Károly“ alapítvány		„Gf. Tisza Lajos“ alapítvány		„Bedő Albert“ alapítvány		„Székes- fehérvári ismeret- len“ alapítvány		A magyar erdőtisztek árvalányait segélyző alapítvány		Gf. Forgách Károly agancsgyű- teményének felszerelésére befektetett összeg		Összesen	
frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
12700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26450	—
2000	—	2000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4000	—
—	—	23000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23000	—
—	—	—	—	—	—	600	—	—	—	—	—	600	—
300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	—
—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—
288	45	20	—	—	—	327	24	—	—	—	—	635	69
—	—	—	—	13273	—	—	—	4200	—	—	—	17473	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1866	08	1866	08
15288	45	25120	—	13273	—	927	24	4200	—	1866	08	74424	77
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12691	09

Hogy a *C)* alatt kimutatott értékpapírok az 1893. év végével tényleg az egyesület tulajdonában és pedig a magyar földhitelintézetnél gyümölcsözőleg elhelyezve voltak, arról a nevezett intézet 1893. évi deczember 31-én 1456. szám alatt kelt s nekünk eredetiben bemutatott igazolványából meggyőződünk. Úgyszintén meggyőződünk arról, hogy az *A)* alatt kimutatott készpénzmaradvány az 1894. évre átvezettetett.

A letéti pénztárban maradt, az 1893. év végével csak 550 frt, miután az egyesület részéről letétbe helyezett 5715 frt részben az 1891. és 1892. (5192 frt 50 kr.) részben az 1893-ik évben (522 frt 50 kr.) kölcsönképen az alapítványi pénztárnak átadatott.

Az egyesület vagyonszaporodása 1893. évben 7353 frt 70 krt tesz ki.

Az eredményeiben fent ismertetett 1893. évi egyesületi számadásokat részleteiben is úgy az előírás, mint a lerovás, illetőleg úgy a bevételek, mint a kiadások elszámolásánál helyeseknek találtuk.

A pénztári számadásban az egyes rovatokban az előírányzott összeg és a tényleges eredmény közt mutatkozó különbségek eléggé kedvezők.

A 27990 forinttal előírányzott bevételekkel szemben ugyanis tényleg 33943 frt 82 kr. folyt be, úgy, hogy a többlet 5953 frt 82 kr.

Az egyes rovatokat tekintve három bevételi rovatnál összesen 727 frt 05 kr. visszamaradás mutatkozik ugyan az előírányzattal szemben, de ennek legnagyobb része (497 frt 05 kr.) az új készpénzalapítványok rovatánál fordul elő, melynél az előírányzat a dolog természeténél fogva csak hozzávetőleges lehet. A II. rovat alatt (házbérvédelem) mutatkozó 228 frt kevesebb bevétel abban találja magyarázatát, hogy a pinczehelyiségeknek raktárakul s illetve műhelykül való bérbeadása nem sikerült.

A IX. rovat alatt (takarékpénztárakban elhelyezett készletek időközi kamataiból) az előírányzattal szemben 2 frt kevesebb bevétel mutatkozik, mert a készletek értékpapírok vásárlására fordítottak, s így ritkán és rövid ideig voltak takarékpénztárban elhelyezve.

A többi rovatnál mindenütt többlet mutatkozik, még pedig együttvéve 6680 frt 87 kr.

A valóságos rendes és rendkívüli kiadások együttvéve 22731 frt 80 krral voltak előirányozva, tényleg pedig kiadatott 24527 frt 92 kr., tehát 1796 frt 12 krral több.

A valóságos kiadások rovatai közül tiznél nincs eltérés, ötnél összesen 4527 frt 81 kr. túllépés és tiznél összesen 2731 frt 69 kr. megtakarítás mutatkozik.

A II. rovatnál („Erdészeti Zsebnaptár“ kiállítási költsége) 50 frt 24 kr. túlkiadás mutatkozik, mert 100 példánnyal több nyomatott, mint a megelőző évben. Ezen túlkiadás, melyre az igazgató-választmány 1893. évi december hó 3-án tartott rendes ülésében külön 50 frtot engedélyezett, különben csak látszólagos, miután a kiadott összegből szerzőnek 231 frt 05 kr. fizettetvén ki, a naptár kiadási költsége 1149 frt 19 krra apad le, s így az előirányzattal szemben még 180 forint 81 kr. megtakarítás éretett el.

A XI. rovatnál (a magyar erdőtisztek árva leányait segélyező alapítványból adandó segélyekre) mutatkozó 80 frt túlkiadás onnan ered, hogy az alapítvány 1892. évben esedékessé vált kamatainak ugyanazon évben segélyekre fel nem használt része az alapszabályok értelmében az 1893-ik évben lett segélyezésre fordítva.

A XIV. rovatnál (postaköltségek, lapexpedíció) a 296 frt 63 kr. túllépést a megsürgetésekre és postai megbízásokra kiadott postadíjak idézték elő s ezekre az igazgató-választmány 1893. évi december hó 3-án tartott rendes ülésében külön 270 frtot engedélyezett. Minélfogva ezen tételnél tulajdonképen csak 26 frt 63 kr. túllépés mutatkozik, mely túlkiadás a számadások felülvizsgálásánál tényleg szükségesnek bizonyult.

A XXIV. rovatnál (az egyesületi székház kezelésével járó kiadások) 3268 frt 09 kr. túllépés mutatkozik, mely jelentékeny túllépés abban találja indokolását, hogy a ház után — mint az az igazgató-választmány 1893. évi december 3-án tartott ülésében már bejelentetett — az 1886—1893. év végéig terjedő időszakra esedékes illeték egyenértéket, összesen 3260 frt 20 krt, az 1893.

évben egyszerre kellett kifizetni; továbbá az apró javítások 133 frt 62 kr. túlkiadást igényeltek, mely többletre az igazgató-választmány 1893. évi február 5-én és június 28-án tartott ülésében adott felhatalmazás folytán az egyesületi székház földfeletti részének, egy évi lakbér-összegnek, a leltári tárgyaknak és a könyvtárnak 6 évre vagyis 1899. évi augusztus hó 1-jének déli 12 órájáig való biztosításáért 289 frt 09 kr. lett kifizetve, holott ezen célra csak 21 frt 52 kr. volt előirányozva. Ezen jelentékeny túlkiadásokkal szemben azonban a XXIV. rovat többi alrovatainál kisebb-nagyobb megtakarítások is eszközöltettek.

A XXV. rovatnál (átfutó kiadásokra, térítvényekre és előre nem látott kiadásokra) összesen 832 frt 85 kr. túllépés mutatkozik, mely onnan ered, hogy az igazgató-választmány 1893. évi április hó 23-án tartott ülésében Dr. Beke Manónak a magyar korona területén foglalkozó gazdatisztek és erdészek segély- és nyugdíj-egyesülete által létesített nyugdíjintézet szabályzatának megvizsgálásáért és ennek alapján adott szakvéleményeért 200 frt tiszteletdíjat szavazott meg. Ezenkívül az egyesület ügyvédjének perköltség és munkadíj fejében 861 frt 07 kr. fizettetett ki. Ellenben a könyvkiadásokra előirányzott összeg teljesen nem vétetett igénybe.

Ezek szerint az eredmény a bevételeknél 5953 frt 82 krral kedvezőbb, a kiadásoknál ellenben 1796 frt 12 krral több és együtt a kettőnél 4157 frt 70 krral kedvezőbb az előirányzatnál úgy, hogy ennek folytán az alaptökéhez is ennyivel többet lehetett csatolni.

Az előirányzat szerint ugyanis csatolni kellett volna az alaptökéhez 5258 frt 20 krt, tényleg pedig csatoltatott 9415 frt 90 kr., tehát 4157 frt 70 krral több.

Ezeket tekintetbe véve, az 1893. évi pénzkezelés eredményét minden tekintetben megfelelőnek találtuk s számadó részére a felmentvény megadását javasoljuk.

Az igazgató-választmány folyó évi május 16.-án tartott rendes ülésén hozott XV. sz. határozat alapján van szerencsénk továbbá a következő előfizetők nevén fenálló követelések leírását javasolni, és pedig:

Dávid Sándor Zeyk nevéen fenálló	22	frt	—	kr.
Jony Gusztáv	32	„	—	„
Rotter Soma	19	„	50	„
Szántó Ferencz	16	„	—	„
Ürményi Pál	24	„	—	„
Varga Albert	20	„	—	„
Vankovics István	24	„	—	„
Lucsinkai urad. intézőség nevéen fenálló	4	„	—	„
Ollári urad. erdőhivatal	40	„	—	„
Aradi gazdasági egylet	32	„	—	„
Összesen	233	frt	50	kr

lapdíj leírását.

Végül nem hagyhatjuk említés nélkül, miszerint daczára annak, hogy az összes régebbi hátralékok az ügyvédnek beperlés végett átadattak, az egyesület ügyvédje azok behajtását illetőleg eddig aránylag igen csekély eredményeket mutatott föl.

*

Egyidejűleg van szerencsénk bemutatni az 1895. évi költségvetés tervezetét is, melynek minden egyes tételét a mult évi eredménynek, a tényleges állapotnak s az igazgató-választmány erre vonatkozó határozatainak figyelembevételével állapítottuk meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület 1895. évi költségvetése.

B e v é t e l	Tényleg befolyt 1893-ik évben		Elő-irányoztatott 1894. évre		Elő-irányoztatik 1895. évre	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
I. Értékpapírok kamataiból:						
a) egyesületi czélokra felhasználható.....	2201	53	86	—	85	—
b) a „Deák Ferencz“ alapítvány bevételét képező	550	—	550	—	550	—
c) a „Wagner Károly“ alapítvány bevételét képező	600	—	609	—	609	—
d) a gróf „Tisza Lajos“ alapítvány bevételét képező	1000	—	1005	—	1005	—
e) a „magy. erdőtisztek árvaleányait segélyző alap“ bevételét képezi	200*	—	210*	—	210	—
f) a „Székesfehérvári ismeretlen“ alap bevételét képezi	—	—	—	—	34	—
II. Házbér-jövedelem:						
a) egyesületi czélokra felhasználható.....	2912	—	5052	—	5469	—
b) a „Bedő Albert“ alapítvány bevételét képezi	600	—	600	—	600	—
III. Az alapító tagok magánkötvényeinek kamataiból (beleértve az alapító tagok kedvezményes lapdíjait is).....						
IV. A rendes tagok által fizetett tagsági díjakból	3546	82	3000	—	2800	—
V. Az állam által adott segélyből és az „Erdészeti Lapok“-ra való előfizetésekből	9612	56	7000	—	7200	—
VI. Az „Erdészeti Zsebnaptár“-ra való előfizetésekből	3990	60	3500	—	3500	—
VII. Az „Erdészeti Rendeletek Tárára“ való előfizetésekből	1540	06	1500	—	1600	—
VIII. Hirdetési díjakból	227	19	150	—	150	—
IX. A takarékpénztárban elhelyezett készletek időközi kamataiból.....	1397	61	1300	—	1400	—
X. Rendkívüli bevételek:	98	—	50	—	50	—
a) Ujkészpénzalapítványok és adományokból	502	95	500	—	500	—
b) az alapító tagok által kötvényben tett alapítványok törlesztéséből	3274	11	2000	—	2000	—
c) más rendkívüli bevételekből (beleértve az esetleges pénztári maradványt, a „Wagner Károly“ alapítvány esetleges kamát maradványát, az átfutó bevételeket és minden más előre nem látható rendkívüli bevételt)	1690	39	1500	—	1500	—
Összesen	33943	82	28612	—	29262	—

*) Az 1893. és 1894. években ezen összeg a „házbérjövdelemből“ volt előirányozva.

K i a d á s	Tényleg kiadatott 1893. évben		Elő-irányoztatott 1894. évre		Elő-irányoztatik 1895. évre	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
I. Az „Erdészeti Lapok“ és más közlemények nyomtatása	4092	65	5000	—	5000	—
II. Az „Erdészeti Zsebnaptár“ kiállítási költségei	1380	24	1330	—	1400	—
III. Az „Erdészeti Rendeletek Tára“ kiállítási költségei	38	60	100	—	100	—
IV. A titkár fizetése	1200	—	1200	—	1200	—
V. A pénztárnok fizetése	600	—	600	—	600	—
VI. Irnoki teendőkre	700	—	700	—	700	—
VII. A „Deák Ferencz“ alapítvány pályadíja	550	—	550	—	550	—
VIII. A „Wagner Károly“ alapítványból adandó segélyekre	600	—	609	—	609	—
IX. A gróf „Tisza Lajos“ alapítványból adandó segélyekre	300	—	1005	—	1005	—
X. A „Bedő Albert“ alapítványból adandó ösztöndíjra	300	—	600	—	600	—
XI. „A magyar erdőtiszték árvaleányait segélyező alapítvány“ból adandó segélyekre	280	—	210	—	210	—
XII. Szerkesztői átalány	1000	—	1000	—	1000	—
XIII. Írói tiszteletdíjakra	864	48	1100	—	1100	—
XIV. Könyvtár gyarapítására és szaklapokra	297	35	400	—	400	—
XV. Postaköltségekre, lapexpeditió	1196	63	1000	—	1200	—
XVI. Irodai átalány	500	—	500	—	500	—
XVII. Szolgálat	480	—	240	—	240	—
XVIII. Házmesteri fizetés			240	—	240	—
XIX. Leltári tárgyak beszerzése	—	—	250	—	250	—
XX. Közgyűlési és utiköltségek	65	98	200	—	200	—
XXI. Javitnoki illetmény	200	—	200	—	200	—
XXII. Jutalmak és segélyek	95	—	100	—	100	—
XXIII. Tagsági oklevelek kiállítása	24	25	60	—	60	—
Átvitel	14765	18	17194	—	17464	—

K i a d á s	Tényleg kiadatott 1893. évben		Elő-irányoztatott 1894. évre		Elő-irányoztatott 1895. évre	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Áttétel	14765	18	17194	—	17464	—
XXIV. A ház után fizetendő:						
a) illetéki egyenérték	468	frt 68 kr.				
b) állami jövedelmi pótdó és kereseti adó	320	„ — „				
c) községi adó	398	„ 20 „				
d) házbérkrajczár	307	„ 70 „				
e) útdó	23	„ 89 „				
f) vízvezetéki illeték	284	„ 25 „				
g) udvarvilágítás	300	„ — „				
h) lámpák és gázlángok javítása	25	„ — „				
i) tűzkár elleni biztosítás (az egyesületi székház földfeletti része, egy évi lakbérösszeg, a leltári tárgyak és a könyvtár 1899. évi augusztus hó 1-ig déli 12 óráig biztosítva vannak)	—	„ — „				
k) ablaküveg-biztosítás ...	41	„ 70 „				
l) kéményseprői díj	27	„ 40 „				
m) házfedél-javítás	40	„ — „				
n) villamos jelzők javítása	10	„ — „				
o) lábtörlő és tisztogató szerek	20	„ — „				
p) apró esetleges javítások	200	„ — „				
Összesen	2466	frt 82 kr.	5529	89	2630	72 2466 82
XXV. Átfutó kiadásokra, térítványokra és előre nem látható rendkívüli kiadásokra és pedig:						
a) kisebb átfutó kiadásokra	200	frt — kr.				
b) rendkívüli kiadásokra ...	500	„ — „				
c) könyvkiadásokra	3000	„ — „				
Összesen	3700	frt — kr.	4232	85	3400	— 3700 —
XXVI. Az egyes alapítványok a házépítésre felhasznált összegeinek visszatérítésére (az alaptökéhez és alapítványokhoz csatolt összegek, illetve felesleg)	9415	90	5411	28	5631	18
Összesen	33943	82	28612	—	29262	—
Budapest, 1894. évi május hó 30-án.						
<i>Havas József s. k.</i>			<i>Almásy Andor s. k.</i>			
<i>Eleőd Jósa s. k.</i>						

Tervezetünk szerint, az 1895. évi összes bevételek 29262 frtra, a kiadások pedig ugyanannyira fognak rugni, utóbbiak közt azonban foglaltatik azon összeg is, mely mint várható felesleg a jótékony alapítványok tőkéjének visszapótlására lesz fordítható s mely tervezetünkhöz képest 5631 frt 18 krt tesz ki.

Azon egyes tételekre nézve, melyeknél az 1894. évi költségvetéssel szemben 1895. évre más összegek vétettek fel, megjegyezzük a következőket:

Az I. bevételi rovat *f*) tételénél (a székesfehérvári ismeretlen alapítvány bevételét képező összeg) 34 frt azért irányoztatott elő ezen rovat alatt, mert nevezett alap az általános alaptőkéből kihasítatván, külön kezelendő.

A kiadás II. rovatánál („Erdészeti Zsebnaptár“) 70 frttal többet vettünk fel, mint az előző évben, mert 100 példánnyal több szükségeltetik s ezen többletnek nyomdaköltsége 70 frtot tesz ki. A XV. rovatnál (postaköltség és lapexpeditió) a kiadás 200 frttal emeltetett, mivel az eddigi tényleges kiadásokat tekintetbe véve, legalább annyira még szükség lesz. A XXV. rovatnál (átfutó kiadásokra, térítményekre stb.) az egyesületi ügyvéd munkadíjának fedezése végett a kiadás 300 frttal emeltetett.

Budapesten, 1894. évi május hó 30-án.

Havas József s. k.

Almásy Andor s. k.

Eleőd Jóna s. k.

Az igazgató választmány a bizottsági jelentésnek az 1893 évi számadások megvizsgálására vonatkozó részét tudomásul véve, számadónak a felmentvényt a maga részéről megadja s egyszersmind elfogadja a bizottságnak a jelentésben felsorolt összesen 233 frt 50 krt képviselő lapdíjhátralékok leírására vonatkozó javaslatát is. Azután részletes tárgyalás alá véve a bizottság által előterjesztett 1895. évi költségvetési előirányzatot, azt szintén változatlanul elfogadja s egyszersmind elrendeli, hogy a bizottsági jelentés a felmentvény végleges megadása, továbbá a leírások engedélyezése és az 1895. évi költségvetés megállapítása végett saját jelentése s illetve javaslataképen a f. évi közgyűlés elé terjesztessék.

III. A titkár hivatkozva a múlt évi december 3-án tartott

választmányi ülés VI. jegyzőkönyvi pont alatt hozott határozatára, ismételten előterjeszti az egyesület ügyvédjének azt a javaslatát, hogy az egyesületi alapszabályokból a választott bíróságokról szóló 130. §. teljesen töröltessék. Az ügyvéd jelentése szerint ugyanis az egyesületi követelések behajtása iránt megkeresett bíróságok sok esetben az ezen §. szerint alakítandó választott bírósághoz utalják a kereseteket, úgy hogy ennek folytán a hátralékok behajtása igen meg van nehezítve.

Habár az alapszabályok kérdéses §-ának a szöveg helyes értelmezése mellett nem is adható az az értelem, mintha a választott bíróságok szerepe az egyesület és az egyesületi tagok között felmerülő kérdések eldöntésére s így különösen az egyesület követeléseinek megállapítására is kiterjedne és habár a kérdéses §-nak ily értelmezés az egyesület fennállása óta soha sem adatott, mind a mellett az igazgató választmány czélszerűségi tekintetből a maga részéről is elfogadja a kihagyásra vonatkozó indítványt és pedig főkép azon okból, mert ha a §. új szövegezésével még határozottabban is kifejezésre juttatnék az, hogy ezen §. rendelkezése csak az egyesületi tagok egymásközi viszonyaiban felmerülő kérdések elintézésére szorítkozik, mind a mellett nem lenne teljesen kizárva az a lehetőség sem, hogy a bíróságok ezentul is tévesen értelmeznék azt, s az egyesületi követelések behajtásánál jövőre is nehézségek merülnének fel.

Ezen határozathoz képest tehát felkéri az elnökséget, hogy a folyó évi közgyűlésen ily értelmű javaslatot terjesztszen elé.

IV. A folyó évi közgyűlés előkészítésére kiküldött ügyvezetők Besztercebánya város tanácsával és a titkári hivatallal egyetértésben a közgyűlés idejére, napirendjére és tárgysorozatára nézve a következő részletes programot terjesztik elő:

„Megérkezés, augusztus 22-én Szliácsra a magyar kir. államvasutak zólyom-zólyom-brezói vonalán 12 óra 21 perczkor délben, 5 óra 59 p. délután és 8 óra 29 perczkor este érkező vonatokon.

Az igazgató-választmány ülése. Este közös vacsora. Meghálás a fürdőben.

Első nap, augusztus 23-án: reggel 7 óraker indulás különvonaton Szliácsról Besztercebányára; 8 óraker megérkezés, 9 óráig a tagok elszálásolása.

Délelőtt 10 órakor a közgyűlés megnyitása a vármegyeház nagy termében és a tanácskozások megkezdése a következő tárgysorozat szerint:

1. Jelentés az egyesület működéséről a múlt évi közgyűlés óta,
2. Az igazgató-választmány jelentése az 1893. évi számadások megvizsgálására és az 1895. évi költségvetés megállapítása tárgyában.
3. Az alapszabályok módosítása (a 130. §-nak kihagyása).
4. Jelentés a Deák Ferencz alapítvány kamataiból kiirt pályázatok eredményéről.

5. A jövő évi közgyűlés helyének megválasztása iránt az igazgató-választmánynak adandó netaláni tájékozás.

6. Indítványok a jövő évi közgyűlés tanácskozási tárgyaira nézve.

7. A Besztercebánya sz. kir. város tulajdonát képező erdők gazdasági viszonyainak ismertetése. (Bevezető előadás a 2-ik napon tartandó helyi szemléhez.)

8. A felvidéki nagyobb erdőbirtokok fatermésének értékesítésénél alkalmazható legcélszerűbb módok megvitatása.

9. A Garam völgyének Gömör és Zólyom vármegyei szakaszán és ennek mellék völgyeiben levő erdők fatermésének kiszállításánál a múltban és jelenleg alkalmazott rendszer ismertetése. (Bevezető előadás a harmadik napon tartandó helyi szemléhez.)

10. Egy új szerkezetű fűrészpenge bemutatása (kapcsolatban a cs. és kir. szab. besztercebányai fabutorgyárban tartandó szemlével).

11. Egy új szögfelrakó műszer ismertetése.

12. Indítványok az egyesület céljainak előmozdítására általában. (Ilyen indítványok az egyesület titkári hivatalánál a közgyűlés előtti napig írásban bejelentendők.)

Délben társas ebéd a besztercebányai casinó nagytermében. Délután szemle a cs. és kir. szab. besztercebányai fabutorgyárban és a helybeli kincstári uszató-gereben, végül a város nevezetesebb látnivalóinak megtekintése.

Este társas vacsora.

Második nap, augusztus 24-én: reggel kirándulás Hermánra a városi erdők s a város tűzifa-gerebjének, uszató-csatornájának, továbbá Stadler Tofor kir. tanácsos és a Hüttner-

család fapapir-anyag gyárainak és papirgyárának megtekintése végett.

Délben közös ebéd, azután a szemle folytatása; este visszatérés Besztercebányára.

Harmadik nap, augusztus 25-én, reggel 6 órakor külön vonaton kirándulás Zólyom-Brezóra; az ottani vasgyár és tűzifagerebek rövid megtekintése után kirándulás kocsin a kövizi völgyben levő báró Kemény Gábor gáthoz; utközben a szállítási berendezések megismerlése, azután a közgyűlés folytatása és bezárása; közös ebéd; délután visszautazás Zólyom-Brezóra és innen külön vonaton Besztercebányára.

Ezen programmal kapcsolatban a titkár megemlíti, hogy a közgyűlésen tárgyalandó szakkérdések bejelentése iránt kibocsátott hírlapi felhívásokra csupán Székely György püspöki erdőmester és Csiby Lőrincz m. kir. erdőrendező jelentették be azon óhajtasukat, hogy a 10. és 11. pontokban említett találmányaik ismertetése és bemutatása a programba felvétsék. A többi szaktárgyak az ügyvezetők által hozattak javaslatba.

Az igazató válaszmány az előterjesztett javaslatot egész terjedelmében elfogadván, a f. évi rendes közgyűlést a javaslatba hozott napirenddel és tárgysorozattal ez évi augusztus hó 23—25-ére tűzi ki. Egyszersmind elrendeli, hogy a besztercebányai m. kir. erdőigazgatóságnak a harmadik napon tervezett kiránduláshoz szíves beleegyezése, az ekkor tartandó szemle tanulságossá tételéhez pedig hathatós közreműködése hivatalosan is kikéressék. Elrendeli továbbá, hogy a közgyűlés a földmivelésügyi és közoktatásügyi ministeriumoknak és Zólyom vármegye törvényhatóságának, mint a melyeknek területén a közgyűlés megtartatni fog, a szokásos módon bejelentessék s egyszersmind úgy ezen hatóságok, valamint az egyesület alapító tagjai között helyet foglaló városok és törvényhatóságok is hivatalos képviselők kiküldésére kéressenek fel.

V. A titkár jelenti, hogy az új vízjogi törvényjavaslat-tervezet ügyében véleményadásra felhívott bizottság tagjai közös tanácskozásra nem jöhetvén össze, a tervezettel külön-külön foglalkoztak s tanulmányaik eredményeképen Sóltz Gyula és Tomesányi Gusztáv együttesen, Tomesányi Gyula és Rutska Tivadar bizottsági tagok pedig külön-külön terjesztették be véleményüket.

Ezen vélemények egyenkint felolvastatván az igazgató választmány beható tárgyalás után azt az álláspontot tette magáévá, melyet részletesen megokolt véleményében Rutska Tivadar bizottsági tag foglalt el s a melyben az erdészeti érdekeire való tekintettel az az óhajlás fejeztetik ki, hogy az új törvényjavaslat-tervezetben foglalt módosításokkal szemben a jelenlegi állapot tartassék fenn, vagyis, hogy a vizen való szállítás gyakorlása céljából szükséges építkezések engedélyezése, a szállítási jog engedélyezésével együttesen és egyszerre ezentul is az 1879. évi XXXI. törvényczikkben szabályozott eljárás szerint történjék.

Az egyesület véleménye tehát a léküldött törvényjavaslat-tervezetre nevezett bizottsági tagnak következő, elfogadott véleménye értelmében fog megadatni:

„Tekintetes Igazgató-választmány! Az országos erdészeti egyesület tekintetes választmányának azon mélyen tisztelt megbizására, melylyel a vízi törvényjavaslatra vonatkozó véleményem előadására felhivattam, bátorkodom a következőket jelenteni:

A kérdésben levő törvényjavaslat az 1885. évi XXIII. törvényczikknek megváltoztatását czélozza, s több nagyobb és kisebb fontossággal bíró határozatokon kívül olyan rendelkezéseket is foglal magában, melyek az erdőtörvény intézkedéseit mélyen érintik.

Minthogy pedig megbizatómat akként fogtam fel, hogy nézeteimet csakis azon rendelkezésekre vonatkozólag fejtsem ki, melyek az erdészeti ügyeinek intézésére lehetnek befolyással s a törvényjavaslat egyéb intézkedései amugy is az illetékes körök által fognak bírálat alá vonatni, mindenekelőtt bátorkodom tiszteletteljesen jelenteni azt, hogy ezen szakvéleményem első sorban s kiválóan azon rendelkezések bírálatát foglalja magában, melyek a fának vizen való szállítására s a szállítás tekintetéből felállítandó vízi művekre vonatkoznak, illetve melyek az erdőbirtokosok érdekeivel s az erdőtörvény végrehajtásával szoros összefüggésben lévén, erdészeti szempontból veendő tárgyalás alá.

A fentebbiek értelmében az erdészeti ügyeire kiterjedő szakvéleményem előterjesztésénél azonban mulhatlanul szükségesnek tartom a jelenleg fennálló azon törvényes rendelkezésekről megemlékezni, melyek a szállításnál s a vízi művek építésénél köve-

tendő eljárást szabályozzák, s csak ennek megtörténtével következtetéseket vonni arra nézve, vajjon a törvényjavaslat, ha az esetleg törvényerőre emelkedik, kellően fogja-e az erdészet érdekeit biztosítani s vajjon nem volna-e célszerűbb ha a tervezett újítások helyett a jelenlegi állapot változatlanul fentartatnék.

Az 1885. évi XXIII. törvényczikk 20. §-a akként intézkedik, hogy — „A tutajozás és fausztatás jogának megszerzésére és gyakorlására az 1879. évi XXXI. törvényczikk irányadó,“ s miután ezen szakaszban az építkezésekről s a vízi művek engedélyezéséről külön említés téve ninesen s az általánosságban tartott rendelkezés a vízi műveket illetőleg a vízrendészeti és az erdőtörvény végrehajtásával megbízott hatóságok között összeütközéseket idézhetett volna elő, a földmivelésügyi m. kir. ministerium 1887. évi 14484. szám alatt kelt körrendeletével határozatilag kimondotta azt, hogy a szállítás előmozdítása tekintetéből felállítandó vízi művek engedélyezésénél és építésénél az erdőtörvény által szabályozott eljárás követendő, s illetve hogy a szállítási ügyek, beleértve az építkezéseket is, az erdőtörvény rendelkezései értelmében intézendők el.

A jelenlegi állapot szerint tehát a szállítási engedély, ép úgy mint a szállítás előmozdítására, valamint a partbirtokosok és más érdekelt felek érdekében felállítandó viziművek építésének ügyei is, az 1879. évi XXXI. t.-czikk alapján tárgyalandók s az engedélyek megadásánál az erdőtörvényben szabályozott eljárás követendő.

Ezen eljárás az 1879. évi XXXI. s illetve 1885. évi XXIII. t.-czikk életbe lépte óta van alkalmazásban s következőleg 14 évi tapasztalataink állanak rendelkezésre annak a körülménynek megállapítására, vajjon az eddig követett eljárás az erdőbirtokosok, szállítók és a közjó érdekeinek megfelel-e vagy sem, s vajjon szükséges-e az, hogy az eddigi eljárás módosíttassék.

Megjegyzendőnek tartom egyidejűleg azt, hogy Magyarországon annak előtte a szállítás ügyei törvényesen szabályozva nem voltak, s hogy miután a szállítás ügyeinek rendezése csak 1880. évben vette kezdetét, a rendelkezésünkre álló tapasztalatokból vonható következtetések s az e téren elért eredmények annyival inkább veendőek figyelembe, minthogy az erdőtörvény életbelépésének első éveiben a kezdet nehézségeivel is kellett megküzdeni,

s a törvény intézkedéseit olyan helyeken is alkalmazni, a hol a rendezetlen viszonyok törvényszerű szabályozása szives fogadtatásra nem talált.

Az erdőtörvény életbe lépése óta csaknem valamennyi olyan folyóra vagy patakra adatott szállítási engedély, melyeken a szállítás csak előzetes engedély alapján gyakorolható s ha figyelembe vették az, hogy a kezdet nehézségei daczára a szabályozás és a szállítási és építési engedélyek megadása és pedig úgy a belföldi patakoknál, mint az ország határait képező folyóknál kivétel nélkül simán folyt le s hogy számbavehető felszólamlások sem az engedélyesek, sem pedig az érdekelt felek által nem tétettek, a mennyiben a beérkezett panaszok csak a folyamodványok késedelmes elintézésére vonatkoztak, a késedelmezés pedig kivétel nélkül folyamodók hibájából eredt azért, mert a folyamodványokat meg nem felelően állították ki: az eddig követett eljárást szabályozó törvényes intézkedések, nevezetesen az erdőtörvény rendelkezései ellen indokolt észrevételek nem tehetők, vagyis más szóval el kell ismerni azt, hogy az erdőtörvényben foglalt intézkedések a célnak teljesen megfelelnek s azoknak végrehajtása a kívánt eredményhez vezet.

Nem hagyható továbbá felemlítés nélkül az sem, hogy az eddigi eljárás aránylag kisebb mérvű kiadásokkal s a lehető legkisebb késedelmezéssel van egybekötve, a mennyiben a szállítási és építési ügyek egyszerre tárgyaltnak, helyszini szemlék csak rendkívüli esetekben tarthatók meg, a mennyiben az engedélyek megadása csak egy forum illetékességéhez s illetve a ministerium hatásköréhez tartozik.

Kimutatván az eddig követett eljárás czélszerűségét és az elért eredmények mibenlétét, megjegyzendőnek vélem még azt is, hogy a fának engedély mellett való szállítása rendszerint erdőkben bővelkedő olyan hegyes s kevésbé hegyes helyeken gyakoroltatik, hol számbavehető nagyobb iparvállalatok alig léteznek, s hol a létező nagyobb vállalatok csaknem kivétel nélkül a szállított faanyagok felhasználására vannak utalva, úgy, hogy a szállításnak megnehezítése első sorban a már létező iparvállalatok érdekeit sujtaná.

Megengedhetőnek tartom tehát, hogy az új törvényjavaslatra

vonatkozó véleményem etöterjesztésénél első sorban azon kisebb vízi művekre leszek figyelemmel, melyek a hegyes vidékeken rendszerint előfordulnak, s melyek közé a kisebb őrlőmalmok, — parasztfűrészek, — kállók s más hasonló kisebb művek sorozhatók.

Áttérve már most az új törvényjavaslatban foglalt azon rendelkezésekre, melyek a szállítási ügyek szabályozására vonatkoznak, mindenekelőtt tiszteletteljesen jelentem azt, hogy a törvényjavaslat különbséget tesz a szállítási engedélyek és azon engedélyek között, melyek a vízi művek felállítására vonatkoznak s hogy a 36. §-ban foglalt rendelkezések értelmében ezentul csak a szorosabb értelemben vett szállítási ügyek lennének az erdőtvényben előirt eljárás alkalmazásával tárgyalandók, míg a viziművek építésére vonatkozó ügyek ugyanazon hatóságok hatáskörébe lennének beosztandók, melyek a vízjogról szóló törvény másnemű intézkedéseinek végrehajtásával lesznek megbízva.

Tiszteletteljes nézetem szerint az ügyeknek eként tervezett elkülönítése az ügy érdekére nézve nem lehet előnyös, sőt méltán feltehettem azt, hogy az az erdészeti érdekeinek megsértésével leendő egybekötve, a mennyiben a szállítások engedélyezése s a szállítás feltételeinek megállapítása a vízi művek felállításának kérdésével a legszorosabb összefüggésben áll és a mennyiben a szállítás érdekében felállítandó vízi művek egészen más természetűek, mint az iparvállalatok létesítése alkalmával építendő azon művek, melyek a vállalat alapját képezik.

Az iparvállalatok érdekében felállítandó egyes vízi művek ugyanis a legtöbb esetben egymagukban egy teljes egészet, azaz egységet képeznek, a mennyiben például valamely malomnál, fűrésznél, kallónál vagy más hasonló vállalatnál a vízi mű más feljebb vagy lejjebb fekvő vízi művekkel szoros összefüggésben áll, s a mennyiben ily vízi művek engedélyezésénél első sorban s kiválóan csak helyi érdekek és viszonyok veendőek figyelembe.

Másként áll ez a szállításnál; itten olyan helyeken is építendőek költséges vízi művek, hol szállítás nem is gyakoroltatik, s gyakran fordul elő az a körülmény, hogy a kellő vízmennyiségnek biztosítása tekintetéből a szállítás színhelyétől messze fekvő helyeken vízgyűjtők és gátak állíttatnak fel csak azért, hogy a mélyebben fekvő helyeken gyakorlandó szállítás lehetővé tétessék.

Ezen a szállítás helyszínétől messze fekvő s gyakran a legmélyebb mellékvölgyekben elhelyezett vízi művek, a szállítás helyszínén felállított vízi művekkel szoros összefüggésben állanak, s illetve ezekkel együtt egy vállalatot illetve egy egységet képeznek.

Allításom igazolására a Máramaros vármegyében gyakorlatban lévő szállításra bätorkodom hivatkozni, hol a különböző völgyekben, több mértföldnyi távolságra egymástól elhelyezett számos vízgyűjtőnek szerves összeműködése szükséges ahoz, hogy a fa a feljebb fekvő helyekről a raktárakba leszállitassék, — s hol a vízi művek engedélyezésénél nemesak az egyes helyeken felállított vagy felállítandó művek, hanem csaknem mindenkor az összes vízi művek és azok összeműködése veendő figyelembe, — és pedig azért, mivel mindenütt ott, hol nagyobb mennyiségű víz gyűjtetvén nagyobb mennyiségű fa szállítatik, s nagyobb erő használtatik, az alsóbb helyeken felállított vízművek szilárdsága másként állapítandó meg, mint olyan helyeken, hol a szállítás csak természetes vízzel gyakoroltatik.

Nem tekintve azonban ezen körülményt, a vízi művek engedélyezése kérdésének a szállítási ügyektől való elkülönítését még azon okból sem tartom czélszerűnek, mivel a faanyagok elterelésére és felfogására szolgáló vízi művek szilárdságának és minőségének megállapításánál szállítandó faanyagok mennyisége figyelmen kívül nem hagyható s mivel egészen másnemű vízi művek felállítása válik szükségessé, ha például valaki csak 1000 vagy 2000 köbméter fának leszállítására hatalmaztatik fel, mint ellenkezőleg, ha más vállalkozónak 20—30 ezer köbméter fának usztatására adatik az engedély.

Az erdőtörvény alapján ez ideig adott szállítási és építési engedélyek alkalmával mindig figyelembe lett véve az, hogy olyan esetekben, midőn vízi művek régebbi időben már felállítottak, a szállítási engedély csak olyan mennyiségű fára adassék, mely a meglevő vízi mű szilárdságának megfelel, ha pedig új művek állítottak fel, a szállítandó famennyiség a tervezett új művek minősége alapján lett megállapítva, s esetről-esetre lett kikötve az, hogy nagyobb mennyiségű fának a kikötött határidőben való leszállítása tiltott cselekményt képez, nem zárkozhatom el tehát azon véleményem nyilvánításától, hogy azon esetben, ha a szállítási jog

megadása az építkezések engedélyezésétől elkülönítené, ez a közérdekeket kevésbé fogja biztosítani, mint azon eljárás, mely ez ideig lett követve.

A szóban forgó ügyeknek elkülönítése azonban még más okokból sem tekinthető czélszerűnek és pedig azért, mert a szállítási engedély tartama a befektetések nagyságától, illetve a szállítás berendezésének költségeitől van függővé téve, s olyan esetekben midőn valamely vállalkozó százezrekre menő befektetéseket teljesít, a szállítási jog tartama hosszabb idővel állapítható meg, mint ellenkezőleg, midőn a patakok berendezése és a vízi művek felállítására számbavehető költséggel egybekötve nincsen.

Feltéve tehát, hogy a szállítási jog megszerzése az építési ügyektől elkülönítené, az erdőtörvény végrehajtásával megbízott hatóságok nem bírnának tudomással arról, hogy a szállítási jog gyakorlása mily befektetéseket igényel s ezek nem volnának tájékozva az iránt, hogy a szállítási engedély tartamát hány évvel állapítsák meg, — ha pedig a vállalkozó előzőleg a szükséges építkezésekre nézve elnyerné az engedélyt, s a felmerülő költségeket előzetesen kimutathatná, akkor ismét azon eset fordulhatna elő, hogy azon vállalkozó, ki az építkezések foganatosítására hatóságilag felhatalmaztatott, erdőrendészeti tekintetből a szállítás gyakorlására felhatalmazható nem lenne, s hogy ilyen esetekben olyan építkezésekre adatnék az engedély, melyek a szállítási jog meg nem adása okából erdőrendészeti tekintetből fel nem állíthatók.

Kiváló sulyt kell helyeznem továbbá azon körülményre, hogy a szállítás előmozdítására szolgáló vízi műveket a korábbi engedményesek a későbbi engedményeseknek használatra átengedni kötelesek, s hogy a használatukért fizetendő járulékok a szállítási jogok megadásánál állapítandók meg.

Az ipari vállalatok érdekében felállított vízi műveknél ezen körülmény néhány kivételes eseten kívül alig fordul elő, s a molnár, fűrészmester vagy más hasonló iparos vízi műveit rendszeren csak a maga czéljaira használja.

A szállításoknál azonban ez teljes lehetetlen, mert például, ha van valahol egy vízgyűjtő használható állapotban, akkor nem engedhető meg az, hogy mindjárt alatta vagy felette új vízgyűjtő épít-

tessék, a mennyiben az ugyanazon vizet fogná fel, s az alatta levő vízgyűjtő szárazon maradna.

Szükséges tehát, hogy a szállítás előmozdítására szolgáló egyes vízi művek az engedményesek közös birtokának tekintessenek s illetve, hogy az eredeti birtokos az engedélyben előzetesen megjelölendő vízi műnek az előzetesen megállapítandó járulékok ellenében való használatának megengedésére, a későbbi engedményes pedig ezen járulékok pontos megfizetésére kötelezhető legyen, s illetve hogy a szállítási jogok ilyen értelemben állítassanak ki, — annyiival inkább, minthogy ellenkező esetben, vagy az előbbeni engedményes a vízi mű használatát meg nem engedné, vagy pedig a későbbi engedményes a járulékok megfizetését megtagadná.

Minthogy pedig az előbbi engedményesek által felállított valamennyi vízi mű a mások használatára átengedendő vízi művek közé nem sorolható, s azon körülmény, hogy a szállítás előmozdítására szolgáló vízi művek közül melyek sorozandók az átengedendő vízi művek közé, s mely költségek veendőek fel a járulékok megállapításánál a számítás alapjául, csak a szállítási engedélyek megadásánál az erdőtörvény végrehajtásával megbízott hatóságok által állapíthatók meg, mulhatatlanul szükségesnek tartom azt, hogy a szállítási jogok megszerzésére vonatkozó ügyek az építkezések ügyeivel egyszerre és pedig az erdőrendészeti hatóság által tárgyalassanak.

Ugyanezen észrevételek, melyeket a szorosán összefüggő ügyek elkülönítésének mellőzése ügyében felhozni bátorkodtam, kötelességemmé teszik továbbá még azon rendelkezéseket is bírálat alá vonni, melyek a törvényjavaslatban az eljárás szabályozására vonatkoznak.

Miként már fentebb emliteni szerencsém volt, az eddigi eljárás abból áll, hogy a ministerium a szállítási és építési engedélyeket első és utolsó forumban adja meg, s hogy a törvényhatóság véleményének meghallgatása után végérvényesen intézkedik.

A javaslatba hozott új eljárás szerint három forum állittatik fel s illetve két felelbezésnek van helye.

Megengedem, hogy ezen három forum felállítása sok esetben helyes lehet, mindazonáltal méltán tartok attól, hogy ez az erdő-

szetre nézve káros befolyással léend, mert az eddigi panaszok csak arra terjedtek ki, hogy a kért engedélyek néha késedelmesen érkeztek le s mert tehát biztosnak vehető az, hogy — ha a javaslat elfogadtatnék, — a szállítási jogok az építési engedélyektől elkülönítve más hatóságok hatáskörében fognak tárgyaltatni, s ha ezen felül az elkülönített építkezési ügyek három fokú hatóságnak lesznek alávetve, ez az engedélyek megszerzését a legnagyobb mértékben fogja késleltetni.

A késedelmezés pedig az erdőbirtokosoknál sok esetben a legnagyobb zavarokat idézheti elő, a menyiben a szállítás az évnek csak bizonyos időszakában teljesíthető, s ezen időszaknak fel nem használhatása kiszámíthatatlan anyagi károkat okozhat.

Másként állanak — s nézetem szerint más elbirálás alá esnek — az ügyek az iparvállalatoknál, hol az illető iparos, ha engedélyt egyszer megkapta (bár késedelmesen is) üzemét a nyert vízhasználathoz képest akadály nélkül folytathatja, s hol az üzem folytatásához külön hatósági engedély nem követeltetik — (tudomásom van róla, hogy fűrészekre, malmokra engedélyek adatnak a nélkül, hogy az illető beigazolni tartoznék azt, hogy a fát honnan fogja venni, miképen fogja azt beszerezni, s kinek a buzáját fogja örölni) — és más szempontból tárgyalandók az ügyek a szállításoknál, hol a szállítási engedély csak az erdőrendészeti szempontból kikötött feltételek pontos teljesítése, nevezetesen: a szállítandó faanyag jogos birásának előzetes igazolása után adható meg, s hol a szállító nem az iparvállalathoz szükséges viznek a mederből való egyszerű kivitele útján, hanem az által gyakorolja jogát, hogy a rendelkezésre álló, néha mesterségesen gyűjtött vizet egészben használja fel, s a szállítást az időnkint rendelkezésére álló vízmennyiséghez képest rendezi be.

Minthogy pedig azon körülmény, hogy a rendelkezésre álló összes vízmennyiségek felhasználása mellett mennyi idő szükséges ahhoz, hogy a szállítandó faanyagot leszállíthassa, csak az erdőrendészeti hatóságok által határozható meg, s az usztatási idő megállapítására kiváló súly helyezendő azért, mivel egy és ugyanazon a vízre nemcsak egy, hanem sok esetben 4—5 sőt ennél is több szállító van utalva s a szállítási időnek meg nem felelő megosztása a későbbi jogosultak érdekeit sérthetné s miután továbbá

a vízmennyiségek a felállítandó viziművek (vizgyűjtők) nélkül meg nem állapíthatók s az építési engedélyeknek más hatóságok által való engedélyezése ugyszólván lehetetlenné tenné a szállítási időnek előzetes megállapítását s annak a szállítási engedélybe való felvételét, tiszteletteljes nézetem szerint a kérdésben levő ügyeknek különböző hatóságok által való tárgyalása czélszerűnek nem tekinthető.

Önként következik továbbá, hogy az ügyeknek elkülönítése az eljárási költségeket emelni fogja, hogy a szállító nemcsak az engedélyek késedelmesebb elnyerése, hanem a nagyobb kiadások által is érzékenyen lesz érintve s hogy a javaslatba hozott új eljárás első sorban az erdőbirtokosok érdekeit fogja sérteni.

A tisztelettel előadott körülmények alapján s miután, miként már fentebb említeni szerencsém volt, a szállítás szempontjából felállított vagy felállítandó vízi művek a legtöbb esetben egy összefüggő egészet képeznek s az ilyen messze egymástól fekvő, de összefüggő műveknek a szolgabíró hatáskörében való tárgyalása amugy is előre meg nem határozható nehézségekkel volna egybekötve, — bátorkodom tiszteletteljesen javaslatba hozni, miszerint intézkedni méltóztassék, hogy a szállítási ügyeket illetőleg az eddigi eljárás változatlanul fentartassék s a törvényjavaslat ilyen értelemben megváltoztassék.

A fentebbieken kívül bátorkodom a tekintetes választmány nagybecsü figyelmét a törvényjavaslat 54. §-ára irányozni s kiemelni azt, hogy azon határozat, mely szerint „vizhiány beálltával a hiányt a későbbi engedményes tűrni tartozik“ az erdőszet érdekéből el nem fogadható.

A szállítási engedélyek ugyanis csak akkor adatnak, ha az illető folyamodó a szállítandó fa jogos bírását s annak erdőrendszeti szempontból engedélyezett levágását igazolja.

Ebből világosan következik az, hogy az erdőbirtokos szállítási engedélyért csak akkor folyamodhat, illetve engedélyt nyerhet, ha vágható fája van s ha addig, míg a fa vágható leend, a vízhasználat ipari vállalatokra kiosztatik, a birtokosnak nem volna alkalma fáját lehozni s igényt tarthatni arra, hogy az előbbi engedményeseknek engedélyezet vízmennyiségeket szállítási célokra használhassa fel.

Véleményem szerint tehát itt határozottan kikötendő lenne az, hogy a szállításokhoz szükséges víz bármikor igénybe vehető s hogy a szállító csak azon károkat köteles megtéríteni, melyeket az engedélyezett vízhasználatok elvonása folytán az előbbi engedményesek fognak szenvedni. A későbbi engedményesek ily károk érvényesítésére nem jogosultak.

Végül bátorkodom javaslatba hozni, hogy a törvényjavaslat 23. §-ának 4. pontjában említett erdősítésekre nézve elrendelendő lenne az, hogy a vízrendészeti szempontból beerdősítendő területek az erdőtörvény 2. §., illetve 165. §-ában megnevezett kopár területek közé fognak soroztatni s hogy az ily területek, — azoknak a vízrendészeti hatóságok által való kijelölése után, — az erdészeti hatóságok felügyelete alatt az előzetesen megállapítandó terv szerint fognak kezeltetni. — Budapest, stb.“

VI. Az Arató Gyula egyesületi tag indítványa ügyében kiküldött bizottságnak szintén nem volt módja közös tanácskozássra összejönni s ennek folytán ezen bizottság tagjai is külön-külön terjesztették be jelentéseiket. Arra nézve, hogy Arató Gyula javaslata hasznos és üdvös kezdeményezéseket foglal magában, melyek megvalósítva igen jó szolgálatot tennének az erdészeti ügyének, a bizottság tagjai valamennyien egyetértenek s csupán a foganatosítás módjára nézve térnek el némileg véleményeik. Mig ugyanis Fekete Lajos bizottsági tag javaslata az, hogy egyelőre csak egy ponyva-irodalmi füzetke szerkesztessék s ezzel tétessék kísérlet arra nézve, vajjon a javasolt népies irodalmi termékek valóban megtalálják-e olvasó közönségüket, addig Kallina Károly bizottsági tag, az egyesület pénzügyi terheire való tekintettel, egyelőre csak egy erdömivelési naptár kiadását javasolja, mely aztán igen olcsó áron s részben ingyen volna a nép között terjesztendő; a ponyvafüzetek számára Kallina bizottsági tag még nem látja kellőleg előkészítve a talajt s legfeljebb azt találná célirányosnak, hogy néhány ilyen füzet a közoktatásügyi ministerium útján a néptanítóknak küldetnék meg oly célból, hogy tartalmuk a népiskolák természetismei magyarázatai közé felvétesse; czélszerűnek véle különben azt is, hogy a népiskolai olvasókönyvek új kiadásaiba állandó rovatként erdőgazdasági kérdéseket

tárgyazó czikkek is felvétessenek, mihez a szükséges anyagot esetleg az országos erdészeti egyesület szolgáltatathatná. Végül a titkár, mint a bizottságnak szintén tagja, az előbbieket figyelembe vételével a következőkben terjeszti elő jelentését:

„Tekintetes igazgató-választmány! Arató Gyula tagtársunk indítványa, melyet a t. igazgató-választmány bizottságunknak adott ki véleményadás végett, két kimerítően megokolt javaslatot foglal magában.

Először javasolja, hogy az országos erdészeti egyesület évenként egy erdészeti tárgyú népnaptárt adjon ki, körülbelül olyan alakban, mint a „Magyar földmivelők naptára“ s másodszer ajánlja, hogy e naptáron kívül az ugynevezett erkölcsös ponyvairodalom termékeinek mintájára évenként bizonyos számú erdészeti tárgyú füzetet juttasson a nép kezébe, melyek megnyerő formában és vonzó előadással helyes felfogást és fogékonyságot honosítsanak meg a népben az erdő és az erdőgazdaság iránt.

Habár az országos erdészeti egyesület már megindított, ismeretes, négy füzetre tervezett vállalatával már részben gondoskodott arról, hogy a hasznos erdészeti ismeretek a nép között is lehető széles körben terjesztessenek, mind a mellett Arató tagtársunk ezen javaslatait sem lehet egészen feleslegeseknek mondani, mert míg az egyesület előbb említett s részben már meg is jelent népszerű füzetei tulajdonképen a puritan gazdasági ismeretekre, az erdőben előforduló tenni és tudni valókra igyekeznek az alsóbb néposztály vezetőit megtanítani, addig Arató tagtársunk a javasolt népnaptárral és ponyvatermékekkel inkább a nép felfogására, gazdasági és erkölcsi érzékére kíván hatni. Kiirtani óhajtja azt a sokféle tévhitet, s erkölcsi szempontból tekintve legalább is laza felfogást, a mi a népben úgy a saját, mint az idegen vagy közös vagyont képező erdők felől többé-kevésbé minden vidéken meggyökerezve van, megkedveltetni és értéke szerint becsültetni kívánja az erdőt és az erdőgazdaságot, hogy aztán lassanként a közdutatba menjen át és meggyőződéssé érlelődjék azoknak a tanításoknak és intelmeknek a hasznos és üdvös volta is, melyeket a hatóságok és szakemberek a gazdasági érdekekre és a törvény rendelkezéseire hivatkozva a néphez intéznek.

Erre pedig, fájdalom, még mindig szükség van hazánkban,

mert ha tény is, hogy az erdőpusztítás és sok-másféle durva visszaélés, a mit a nép a kevésre becsült s mondhatni közprédának tekintett erdő ellen még kevéssel ez előtt is elkövetett, ma már nagyjában megszüntetve vannak, mind a mellett az sem tagadható, hogy a többé-kevésbé meghonosult rendet inkább a törvény szigorának, mintsem a felvilágosodottságnak és a belső megnyugvásnak lehet köszönni, már pedig a törvény rendelkezései a hatósági intézkedések és a szakemberek tanácsai valóban csak akkor kezdenek igazán termékenyek lenni, ha hasznosságukról és szükségességükről maga a nép is meg van győződve.

Ebből a szempontból tehát a javasolt új vállalatok nemcsak nem lennének feleslegesek, de kétségkívül megbecsülhetetlen hasznára válnának az országnak s idővel lényegesen hozzájárulnának erdőgazdasági állapotaink általános javulásához.

A kérdés tehát csak az, hogy az egyesület maga képes lesz-e az eszmét meg is valósítani, képes lesz-e e kezdeményezések költségeit viselni és az elterjesztésről kellően gondoskodni.

Nézetünk szerint sem a tervezett naptárt, sem a ponyva-termékeket pénzért elárusítani s az elterjesztésről eként gondoskodni, legalább az első időkben, nem lehet. Egy-két ezer példányt talán sikerülne ezen az úton is forgalomba hozni, de ezzel egyáltalában nem lenne elérve a cél. Néhány ember okulna itt-ott talán belőlük, de a nép zömére, úgy szólva, hatástalan maradna a kísérlet.

Nem marad más hátra tehát, minthogy az egyesület ugy a naptárt, mint a füzeteket sok ezer példányban kinyomatva, az első években egészen ingyen osztassa szét a magyar községekben sőt később is csak oly alacsony árak mellett kísérheti meg forgalomba hozásukat, melyek a költségeknek legfeljebb egy csekély részét téríthetnék meg. Mert arra mindenképen el kell készülnünk, hogy a mi közleményeink, még ha igen sikerült formában s a legvonzóbban megírt tartalommal jelennek is meg, nem lesznek valami nagyon kapósak a nép előtt s legfeljebb olcsóságukkal állhatják ki idők múltán a versenyt a nép megszokott hasonló fajta olvasmányaival.

Ily előfeltételek mellett azonban a terv kivitele nem csekély áldozattal jár.

Előzetesen megszerzett adataink szerint ugyanis a naptár kiállítása és szétküldése abban az alakban és akkora tartalommal, mint az Atheneum által kiadott „Magyar földművelők naptára“ a szellemi rész összeállításához szükséges 200—250 frt honoráriumot is beszámítva:

1000 példányban	---	---	---	---	---	570 frtba
5000	”	---	---	---	---	1170 ”
10000	”	---	---	---	---	1920 ”
20000	”	---	---	---	---	3420 ”
30000	”	---	---	---	---	4920 ”

kerülne.

Ha tehát az egyesület 20—30,000 példányt nyomtatna és szétosztatna az első években ingyen, 3500—5000 frtot lenne kénytelen arra a célra kiadni, később pedig, ha pénzért, például 10 krajczárért adná naptárát, példányonként 6—7 krt s így egészben véve 1400—2000 frtot kellene évenként rápótolni, mert egy-egy példány kiállítása a szerint a mint 20 vagy 30 ezer nyomatik, 17 s illetve 16 krba kerülne. Ebből a hiányból ugyan 1—2 ivnyi hirdetés felvétele esetében, a mire számítani lehetne, 5—900 frtot fedezni lehetne, sőt ha sikerülne az 1200—1800 frtnyi naptárbélyeg illeték elengedését is kieszközölni, az egész hiányt is el lehetne tüntetni, de az első években, midőn a naptárt az egyesület ingyen osztatná szét, ezen leszámításokkal is 2000—2500 forintot kellene áldoznia.

A mi pedig a ponyva füzetek költségeit illeti, adataink szerint egy ivnyit belőle a szokásos alakban:

3000 példányban	---	---	---	---	---	65 frtért
5000	”	---	---	---	---	80 ”
10000	”	---	---	---	---	120 ”
20000	”	---	---	---	---	200 ”
30000	”	---	---	---	---	280 ”

lehet kiállítani, beleértve a költségekbe az ivenkint 30 frttal felvett írói honoráriumot is. Évenként 6—8 füzet tehát, összesen 4—5 nyomtatott ivnyi szöveggel, 20000 példányban 800—1000 frtjába, 30000 példányban pedig 1100—1400 frtjába kerülne az egyesületnek. Később azonban, ha sikerülne ilyen füzeteket leg-

alább részben 2 krjával értékesíteni, a költségekből is sok megtérülne.

A költségekbe azonban sem itt, sem a naptárnál nincsenek beszámítva azok a kiadások, melyek a szétküldésre szükségesek. Ezek azonban abban az esetben, ha a szétesztásra a ministeriumok útján állami és törvényhatósági közegek kéretnek fel, a mi addig, míg a naptár és füzetek ingyen adatnak, minden esetre lehetséges is, nem nagy összeget fognak igénybe venni.

A mi már most azt a kérdést illeti, hogy ily előfeltételek mellett bele mehet-e az egyesület abba a kétségkívül hasznos kezdeményezésbe, e felett dönteni egyedül a tisztelt igazgató választmány s illetőleg a mennyiben nagyobb összeget igénybevevő új vállalatokról van szó, a közgyűlés lehet illetékes határozni, részünkről tehát csupán azt vagyunk még bátrak e tekintetben megjegyezni, hogy a költségeket a példányok számának apasztásával nem tartanók czélszerűnek szállítani, mert, mint fentebb megemlítettük, sikert e kezdeményezéstől csak akkor remélünk, ha lehetőleg szélesebb körben elterjednek a szóban forgó kiadmányok.

A költségek leszállítására minden esetre megfelelőbb mód volna az, ha a kétféle vállalat közül az egyik egyelőre, például a költségesebb naptár, elhagyatnék s csak a füzetek adatnának ki, de ezek aztán legalább 20—30 ezer példányban.

A naptár ugyan sokkal alkalmasabb eszköz a hasznos ismeretek terjesztésére, mint a füzetek, de ha a naptár tetemes költségeit nem viselhetné el az egyesület, a füzetekkel is sok jót lehetne elérni. — Budapest, stb. —

Az igazgató-választmány tudomásul véve a kiküldött bizottság tagjainak ezen jelentéseit, az Arató által javasolt népies irodalmi vállalatok hasznosságát és célirányos voltát általánosságban maga is elismeri.

Tekintettel azonban arra, hogy a tervezett naptár kiadására és az ajánlott módon való ingyen terjesztésére legkevesebb 3500 frt szükséges évenként s tekintettel továbbá arra, hogy ezt az összeget a titkár nyilatkozata szerint a folyó és legközelebb következő években, midőn az erdészeti történelmi adatait tartalmazó forrás-

munkának, az Erdészeti Növénytan kiadás alatt levő II. kötetének s valószínűleg a rövid idő alatt elkészülő Erdőrendezéstannak és az Erdészeti Építészet három kötetének kiadásával járó jelentékeny költségekről, sőt ezeken kívül még a Bedő Albert-alapítvány tőkéjének kihatásáról is gondoskodni kell, az egyesület bevételeiből nem lesz lehetséges fedezni: a naptári vállalat megindítása feletti határozat-hozatalt a választmány későbbi időre tartja fenn s ezzel kapcsolatban később fog határozni azon, tanácskozásközben felmerült javaslat felett is, mely szerint a kitűzött czél elérését az egyesület külön naptár kiadása helyett inkább az ebbe szánt erdészeti tárgyú ismeretterjesztő czikkeknél más meglévő naptárakba való juttatása által kísértené meg, oly módon, hogy a szükséges közleményeket, melyeknek megírásáról maga gondoskodnék, egyes naptárkiadóknak ingyen engedné át, sőt a kiadókat azon kikötés ellenében, hogy naptáraik árát a nagyobb kelendőség és elterjedés biztosítása czéljából mérsékelni kötelesek, bizonyos mérvű szubvenczióban is részesitené.

Ellenben évenként 4 kisebb ismeretterjesztő füzetnek kiadását és ingyen terjesztését nem tartja kivihetetlennek s ennél fogva elhatározta, hogy ezen vállalatnak 1895-től kezdve leendő megindítását a f. évi közgyűlésen javaslatba is hozza és arra az esetre, ha a javaslat elfogadtatik, erre a czélra a jövő évi költségvetésbe 1500 frtnak utólagos felvételét kéri.

VII. A titkár bemutatja a f. évi május hó 16-án tartott választmányi ülés határozatához képest Staudner Jenő erdészakadémiai tanárhoz intézett felhívást, melylyel az Erdészeti Építészetan II. részének megírására kéretett fel s melyben az adandó megbízás feltételei a következőkben állapítottak meg:

1. a munka megírásánál az első és második titkos pályázat kiírása alkalmával megállapított feltételek (közöltettek az Erdészeti Lapok 1889. évi I. füzetének 53—56., 104. és 1893. évi I. füzetének 85. oldalán), továbbá az első pályázatra beérkezett „Olcso szállítás” jeliségű pályamunka bírálatában foglaltak (közöltetett az „Erdészeti Lapok” 1892. évi I. füzetének 25. oldalán) tartandók szem előtt;

2. a munka tiszteletdíja 50 db arany 550 korona értékben;

3. a kész munka az Erdészeti Építészetan I. és III. részének

kéziratával egyidőben terjesztendő be; szükség esetében a határidő meghosszabbítható 1895. december végéig;

4. a munka az egyesület által megbíráltatik és a tiszteletdíj csak akkor adatik ki, ha a dolgozat a kikötött feltételeknek teljesen megfelel s illetőleg ha a bíráló által esetleg megkívánt módosítások és kiegészítések a szövegben megtétnek;

5. az „Olcso szállítás“ jeligéjü pályamunka, melynek kéziratát a szerző az egyesületnek engedte át, rendelkezésre bocsátatik, de azzal a kikötéssel, hogy a mennyiben abból az új munkába egyes részek egészen átvétnek vagy a munka lényeges részeiben felhasználtnék, az új kéziratban ez a forrás az „Olcso szállítás“ jeligéjü munka szerzőjére való tekintetből mindenütt megjelöltetik. Ezen felhívásra Staudner a következő nyilatkozatban felelt:

„A tekintetes választmány folyó évi május hó 16-án tartott ülésében hozott határozatával engemet az „Erdészeti Építéstan“ II. részének megírásával is megbizni méltóztatott. Midőn ezt a megbizást hálás köszönetem kifejezése mellett elvállalom, kijelentem egyszersmind, hogy a velem f. hó 22-én kelt leíráttal közölt s máskülönben is ismeretes feltételeket elfogadom s egyáltalában arra fogok törekedni, hogy a tekintetes választmánynak ismételve belém helyezett megtisztelő bizalmát az által kiérdemeljem, hogy az erdészeti szakközönségnek oly munkát bocsátok rendelkezésére, mely az erdészet kívánságainak és a hazai viszonyoknak mindenben megfelel.

A szóban forgó II. résznek megírásával már mintegy egy év óta foglalkozom s azt a pályázati idő lejártáig készen akartam a tekintetes Egyesületnek szives megbíráltatás végett bemutatni. Munkámmal azonban a határidőre nem készültem el, mert ez — az Erdészeti Lapok 1892. évi folyamában közölt bírálathoz igazodva — a tudnivalók oly nagy halmazának feldolgozását követeli, hogy annak összegyűjtése s ugy a technikai, mint az erdőgazdasági és a hazai viszonyoknak megfelelő és önálló munkává való feldolgozása már nagy terjedelménél fogva is igen sok tanulást, munkát és időt igényel. Az ezen részre kitűzött tiszteletdíj azonban ehhez képest oly csekély, hogy a rajzoltatás és másoltatás költségeit is alig fedezi. Ez irányban azonban csak akkor szándékozom a tekintetes Egyesület újabb határozatát kikérni, ha munkámat bemutattam

és a tekintetes választmány az abban feldolgozott ismerethalmazról tájékozva lesz.

Az egész munkára nézve kitűzött határidőt illetőleg tisztelettel megjegyezni bátorkodom, hogy a II. részt, melyre most kaptam a megbízást, folyó évi július hó folyamán, az I. részt, melynek nagyobb része kész, esetleg ez év végéig vagy a jövő év elején mutatom be, a III. részzel pedig 1895. év végéig, de valószínűleg előbb is elkészülök.

Végül köszönetemnek adva kifejezést a tekintetes választmány abbéli készségéért, hogy az „Olesó szállítás“ jeligéjü és már megbirált pályamunkát esetleges felhasználás végett rendelkezésemre bocsátja, teljes tisztelettel kijelentem, hogy arra nem reflektálok. Ha azonban a tekintetes választmány kész munkámat, bemutatása után, egyes részeiben nevezett pályamunka értelmében átalakítandónak, illetőleg kiegészítendőnek véleményezné, akkor nem fogok késni erre az engedélyre — szükség esetén — vizatérni. — Selmezbányán, stb.“

Az igazgató-választmány ezen nyilatkozatot tudomásul véve Staudner Jenő selmezi erdészakadémiai tanárnak az Erdészeti építészet kézikönyve II. részének megírására a fentebb közölt feltételek alatt végleges megbízást ad.

VIII. A titkár bemutatja a földmivélésügyi ministerium 20341/94. számú leiratát, melylyel a vidéki vadásztársulatok szervezkedésének megkönnyítésére a belügyministeriummal egyetértésben kidolgozott alapszabálymintát tudomásvétel végett megküldi.

Az igazgató-választmány tudomásul véve a leiratot, elrendeli, hogy a közölt alapszabályminta azon czélból, hogy az érdekeltek a szövegnek egész terjedelmében birtokába juthassanak, az Erdészeti Lapokban szó szerint közöltessék, kívánatosnak jelentvén ki egyszersmind azt is, hogy ezen közleményre az Erdészeti Lapok olvasóinak figyelme a jobban szembetünő „Különfélék“ rovatában külön is felhivassék.

IX. Olvастatik a földmivélésügyi ministeriumnak a f. évi 29249. sz. a. kelt következő leirata, melylyel az egyesületnek mult évi 1437. sz. a., a fapiaczokon még ma is több helyen alkalmazott régi (bécsi) mértékek eltiltása ügyében hozzá intézett felterjesztésre válaszol.

„— A Dunán túl fekvő némely fapiaczon eladás alá bocsátott fűrészanyagok méreteinek megállapítása tárgyában m. évi 1437. szám alatt hozzám intézett feliratára értesitem a t. egyesületet, hogy a komáromi, uj-szőnyi és kis-béri fapiaczokra kerülő fűrészanyag nemcsak belföldön termeltetik, hanem nagy részben külföldről, nevezetesen Ausztriából és Stajeroszágból szállítatik Magyarországra és hogy első sorban a külföldről beszállított fűrészanyagok azok, melyek a t. egyesület által kívánt méretekkel nem bírván, a régi mértékeknek megfelelő méretekben állíttatnak elő.

Megjegyzendőnek tartom továbbá, hogy a belföldön s nevezetesen az uj-szőnyi fűrésztelepen termelt fűrészárúk csekély kivétellel a métermértéknek megfelelő méretekkel bírnak s hogy a fűrészárúknak a régi bécsi mérték alapján való termelése csak akkor és olyan esetekben történik, midőn vevők ezt feltétlenül kívánják s midőn a kereskedők a fogyasztók igényeinek kielégítése tekintetéből utalva vannak arra, hogy a fűrészárúk termelésénél a régi méreteket alkalmazzák.

Az előadottak alapján és figyelemmel arra, hogy a fakereskedők a fogyasztók igényeire szoktak figyelemmel lenni, értesitem a t. országos egyesületet, hogy a fűrészárúk méreteinek megállapítására vonatkozó intézkedésemet egyelőre annak az elrendelésére terjesztettem ki, miszerint a győri kir. erdőfelügyelőséget oda utasítottam, hogy hivatalos körutazásai alkalmával a fakereskedőket és erdőbirtokosokat, valamint az erdőtiszteket is a fűrészárúk méreteinek a métermérték szerint leendő megállapítása által elérhető előnyökre és kedvezőbb árakra figyelmessé tegye s ez után igyekezzék elérni és lehetővé tenni azt, hogy a fűrészárúk előállítása a jövőben az új mérték alapján történjék. Budapesten, stb.“

A leirat köszönettel tudomásul vétetik oly hozzáadással, hogy az abban foglaltakra az Erdészeti Lapok olvasói ugyancsak a „Különfélék“ rovatában szintén figyelmeztetendők.

X. A titkár bemutatja a budapesti kereskedelmi és iparkamarának 1040. sz. a. érkezett átiratát, melyben a botkészítésre alkalmas faanyagok iránt Észak-Amerikában mutatkozó keresletre hívja fel az egyesület figyelmét. Az átirat tartalma a következő:

„A kereskedelemügyi m. kir. minister ur Ö nagyméltóságának folyó márczius hó 1-én 11446/IV. szám alatt kamaránkhoz intézett leirata szerint new-yorki főkonzulunk jelentette, hogy a botok készítésére alkalmas fa utóbbi időben nagy mennyiségben vitetett be Észak-Amerikába a monarchiából, nevezetesen a főkonzulátus által megbízhatónak jelzett Ottó Kaff nevű ügynök által (New-York 69. Pine Street), ki a mult év folyamán 30.000 frt értékű ily fa bevitelét közvetítette. E cikk bevitele tetemesen fokozható lenne, ha termelőink a new-yorki ügynökökkel közvetlen érintkezésbe lépnének.

Az amerikai piacon kedvelt faneműek az u. n. mehádiai cseresznye, a köris és vadgesztenyefa, melyek 1—4 éves korukban levágnak s egészen természetes állapotban (legfeljebb egyik végükön behajlítva) kerülnek kivitelre.

A cseresznye-pálcák ezréért (természetes állapotban) jelenleg, ha 18—20 *mm* átmérőjük 400 frt, ha 20—30 *mm* átmérőjük 600 frt érhető el. Ákácza-pálcák ezréért 80—100 frtot fizetnek. Mindezen árak franco Budapest értendők.

Nagyon keresettek a vadgesztenye-pálcák s különösen ezeknek „Congo“ nevű fajtája, mely oly módon állittatik elő, hogy a fiatal fa törzsén bevágások tételnek, mi által kinövések keletkeznek. Ezen pálcák ezréért fizetnek franco Budapest 300—400 frtot.

Mindezen fák nyers állapotban beviteli vám alá nem esnek.

Végül főkonzulátusunk ajánlatosnak vélné, ha a botok készítésére alkalmas venyigével is tételnének kísérletek.

Miután a fentiek szerint ezen cikkekből termelőinkre és kereskedőinkre jövedelmező kivitel ígérkezik, van szerencsénk a tekintetes elnökséget tisztelettel megkeresni, hogy a botkészítésre alkalmas faneműek termelésével foglalkozó föld- és erdőbirtokosokat saját hatáskörén belül megfelelő módon értesíteni sziveskedjék. Budapesten, stb.“

Hogy ezekről az érdekelt erdőbirtokosok tudomást szerezzenek, az igazgató-választmány elrendeli, hogy az Erdészeti Lapok olvasói az átiratra szintén külön figyelmeztessenek.

XI. Zuszkin Károly alapító tag azzal a kéréssel fordul az egyesülethez, mint illetékes szaktestülethez, hogy a fűrészrönkök méreteinek felvételénél felmerült két vitás kérdésben véleményt adjon.

Az igazgató-választmány a kért felvilágosítás megadásával a titkárt bizza meg.

XII. A titkár jelenti, hogy a szomszédos honvéd-utczai telek eladási árának közlése végett a székes fővároshoz a kérelem már beadatott, de válasz reá mindeddig nem érkezett.

Miután a kérelem felett a székes főváros tudvalevőleg csak több rendbeli bizottsági tárgyalás után hozhat határozatot s így nincs kizárva az az eshetőség sem, hogy a határozat csak a folyó évi közgyűlés után közöltetik az egyesülettel, az igazgató-választmány elrendeli, hogy az ezen ügyben eddig tett intézkedések a titkári jelentésben a közgyűlésnek bejelentessenek s egyszersmind a közgyűlés felkéressék, hogy a kérdéses telek megszerzéséhez elvileg hozzájárulva, az igazgató-választmányt felhatalmazza, hogy a további lépéseket ezen ügyben a közgyűlés utólagos jóváhagyásának fentartásával megtehesse.

XIII. Az Erdészeti Rendeleték Tára 1885., 1886., 1887. és 1888. évfolyamai elfogyván, a titkár felhatalmazást kér, hogy ezeket 200 példányban újból kinyomathassa oly feltételek szerint, mint a melyek szerint az 1880—1884. évfolyamok kinyomatása történt.

Felhatalmazást kér továbbá a titkár, hogy az egyesület kiadványainak és az Erdészeti Lapok megmaradó példányai elhelyezhetése céljából két könyvvállányt készíttethessen, megjegyezvén, hogy a kiadások a leltári tárgyak beszerzésére engedélyezett hitelből fedezhetők lesznek.

Kéri továbbá, hogy az egyesületi székházon szükségessé vált apróbb javításokat foganatosíttathassa s végül, hogy az egyesületi tagok óhajának megfelelően az együleti ház egyik mellékhelyiségébe egy légszeszlángot állíttathasson a gáztársulattal.

Az igazgató-választmány a kért felhatalmazást a bejelentett szükségletek fedezésére, lehető takarékos eljárás kikötése mellett, megadja.

XIV. A megelőző választmányi ülés óta a következő rendkívüli befizetések történtek:

a) az alapítványi tőketörlesztésre befizetett Javorszky Albert 12 frtot; a Wagner Károly alapítvány javára beküldött a csepregi m. kir. erdőgondokság egy erdőszolga rendbirságából 1 frtot.

Tudomásul vétetik.

XV. Uj rendes tagokul felvétetnek: Maroscsányi Béla műszaki díjnok, ajánlja Röhrich Márton; Papp Béla erdőakadémiai hallgató, ajánlja Vadas Jenő.

XVI. Jelen jegyzőkönyv hitelesítésére Belházy Emil és Máday Izidor választmányi tagok kéretnek fel.

K. m. f.

Horváth Sándor,
titkár.

Bedő Albert,
alelnök.

Hitelesítésül:

Belházy Emil.

Máday Izidor.

Lapszemle.

A tenyészet megindulásának mesterséges elhalasztása tavaszi ültetésre szánt csemetéknél. A mariabrunni erdészeti kísérleti állomásnak jelen füzetben ismertetett kísérletei (I. „Az ültetés idejének befolyása a csemeték fejlődésére“ czim alatt a 444. és köv. oldalakon) remélhetőleg eloszlatják — legalább a lucz és erdei fenyőre nézve — azokat a kétségeket, melyek a tavaszi vagy őszi ültetési idő előnyössége tekintetében eddig fennállottak és egyszersmind az őszi ültetéssel szemben a tavaszi ültetésnek számos előnyét világosan s indokoltan kimutatják.

Hazánkban, a hol épen az ültetés talál nagyobb mérvű alkalmazást, kiváló fontossággal bír annak ismerete, hogy az ültetés nagyobb sikerrel az évnek melyik szakában fogatosítható? Kétségtelen ugyanis, hogy már a folyó vágások gyors és sikeres felújítására nagy gondot kell fordítanunk, mert különben a felújítás soká elhuzódik, a mi növedékvesztéssel jár és drága utánpótlásokra kényszerít. Ehhez járul még az a sajnós körülmény, hogy alig van erdőgazdaság honunkban, a hol régi mulasztások következtében ilyen pótlások meglehetősen nagy mértékben ne terhelnék az erdőgazdaságot. E mellett a többnyire gyorsan elgyomosodó tarvágásoknál s még inkább a már benőtt régiebb vágásoknál az ültetés ideje már azért sem lehet közömbös, mert, mint a fentebb jelzett közlemény kimutatja, épen ettől függ leginkább, hogy az ültetést követő években a csemeték milyen növekvésnek indulnak, pedig az körülmény, hogy a csemeték 10 cm-es vagy, mint az őszi

ültetésnél, csak 5 cm-es hajtást fejlesztenek s hogy vajjon a vastagsági növekvés teljes, vagy az ültetés által felényire szorul-e, mindenesetre fontos tényezője a sikernek.

Mindenki elismeri ezt, a ki gyomlepte s 5—10 éven át pótolgatott s mégis hiányosan felujult vágásokban látta azokat az elnyomorodott lucz csemetéket, melyek törzsecskéje a fű és gyom nyomása alatt néha szinte csudásan zeg-zugos növést vesz. Mint-hogy a tavaszi ültetés siettetí a növekvést, s a csemete csucshajtása gyorsabban tulszárnyalja a gyomot és szára hamarább megerősödik, ennélfogva az elnyomástól inkább ment maradhat, mivel a hó sulya alatt földre terülő gyomok már nem teperhetik maguk alá.

Ámde az elismert igazságok gyakorlati kivitele elé gyakran számos külső akadály gördül. Ilyen pl. a tavaszi ültetési időszaknak több körülmény miatt gyakran kevés időre szoruló rövidege. Magashegységi erdőgazdaságainkban néha száz meg száz hold ültetendő be évenkint korábbi tulhasználatok és sikertelen erdősitések következtében, de a talaj fagyos volta miatt a munka legfeljebb április közepén kezdhető meg, ha ugyan esetleg beálló késői havazás a munkát még későbbre nem odázza el; május közepén pedig már annyira fejlődésnek indultak a csemeték, hogy kiültetésük nem tanácsos (t. i. a rügypikkelyek teljes szétnyílása után); másutt meg május elején a munkásnép már otthagyja az erdősitést és saját földjét látja el, úgy, hogy a rendelkezésre álló munkások csekély száma az ültetés egy részének elhalasztására kényszerít bennünket; nem bírván elég munkát teljesíteni a megfogyott munkaerővel a tavaszt követő száraz idő beállta előtt.

Különösen fontos itt az a körülmény, hogy a tavaszi melegek a szabadban levő csemetékben hamar megindítják az életműködést, a nedvkeringés megindulását pedig csakhamar követi a rügyek megduzzadása, a rügypikkelyek szétnyílása, minek megtörténte után az ültetés sikere hovatovább kisebb mértékben remélhető.

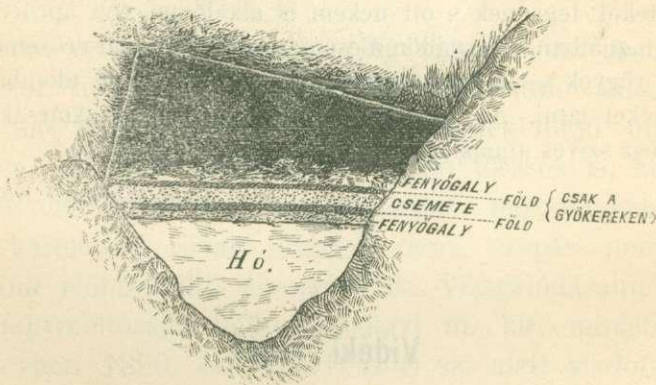
Annál nagyobb örömmel kell fogadnunk a tavaszi erdősitési időszak meghosszabbítását czélzó azon eljárást, melyet Kožešnik főherezegi erdőmester, kinek már egy általánosan ismeretes és kitünően bevált ültetési módot is köszönhet szakunk, a „Centralblatt für das gesammte Forstwesen“ folyó évi februári

füzetében közöl, azoktól a gyakori panaszoktól indítva, melyek a tavaszi erdősítési idő rövidegéről hallhatók.

Ezen eljárással Kožešnik gyakran június közepéig erdősített még teljesen téli nyugvásban levő csemetékkal, s még ezen időponton túl is lehetséges volna erdősíteni, ha tapasztalás szerint a későbbi erdősítések nem volnának hátrányosak a miatt, hogy a tenyészidő igen megrövidül, a növekvés tehát csekély lesz s az új hajtások pedig nem fásodnak meg őszig.

Eljárása a következő. A csemetéket lehetőleg korán tavasszal kiemelteti és a gyökerekhez tapadó földtől óvatos rázással megtisztíttatja, mely miveletnél főgondját arra fordítja, hogy a gyökerek sértetlenek maradjanak. Az így kiemelt csemetéket előzetesen e célra készült hóvermekben (lásd az ábrát) helyezi el.

A vetőkertnek vagy az erdősítendő területnek közelében,

még pedig lehetőleg északi fekvésben és álló erdő árnyékában, $1\frac{1}{2}$ —2 m mély gödröt keresünk, vagy készítettünk. Ezt a gödröt 0·8—1·2 m-nyire rétegenként letaposott hóval töltjük meg, melyre néhány cm vastagon apró fenyőgalyréteget rakunk, erre pedig 3—5 cm vastagon üde, de nem nedves földet szórunk. Erre a földrétegre fektetjük a csemetéket, melyeknek gyökereit újból néhány cm-nyi földréteggel beborítjuk; erre újból fenyőgalyat rakunk, az egész verem fölé pedig rudakból és fenyőgalyból köröskörül zárt, sűrű fedelet készítünk. A víz elvezetése végett lejtős helyen kiárkot kell huzni.

Az eként elvermelt csemetékben — a hideg miatt — nem indul meg korán a nedvkeringés, úgy, hogy velük legalább is június közepéig a sikernek minden kockáztatása nélkül erdősíthetünk.

Ily módon elvermelt csemeték használata esetén szárazság miatt az erdősítésnek nem kell szünetelnie; hosszú ideig erdősíthetvén, kevés munkás is sokat végezhet s a május közepén 2—3 hétig még a saját mezei munkájából visszatért cselédség is felhasználható.

Kožešnik az eljárást meggyőzően ajánlja s csupán a gyökerek kimélését, sértetlenségét hangsúlyozza, a mi különben minden ültetés sikerének egyik főbb alapfeltétele.

Honunkban a besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság már elrendelte, hogy kerületében a csemeték ilyenmő elvermelésével kísérleteket tegyenek s ott nekem is alkalmam volt április hónap utolsó napjaiban — a midőn a csemetekertekben már erősen duzzadtak a rügyek — a hóvermekben még teljesen téli álomban lévő csemetéket látni. A kísérlet sikeréről az ottani szaktársak egyike talán lesz szives annak idején tapasztalatait közölni.*)

(Közli: *Bund* Károly.)

Vidéki levél.

(Az ákác-pajzstetűnek tömeges fellépése Tata környékén. — A május 6-diki tavaszi fagy.)

Tatán, 1894. május 25.

Tekintes szerkesztőség! Az ákác-pajzstetvek, melyek első fellépte — ha jól emlékszem — 1889. évben ejtette aggodalomba szakközönségünket, sajnos! vidékünk ákáczo-sait is ellepték. Mióta e rovar tömeges elszaporodása az

*) Igen szivesen fogadnók az értesítést, s ha megkapjuk, helyet engedünk számára. Szerk.

országban megállapítotott, ákác-z-fiatalosainkat évről-évre figyelemmel kísérem; de ez évig pajzstetveket csak egyik ortás alá került kisebb erdőterületen észleltem; de itt is csak elszórtan találtam egyes példányokat.

Foglalkozásomnál fogva vizsgálódásom inkább csak az erdő között megtelepített ákác-zosokra szorítkozott. Ez évben azonban az uradalom mezőgazdasági birtokain előforduló fasorok és kisebb fásítások kihasználásának tervezetével megbiztatván, legnagyobb meglepetésemre azt tapasztaltam, hogy a pajzstetvek oly tömegesen lepték el az ákác-zosokat, hogy tömeges jelenlétükből már évekkkel ezelőtt kezdődött szaporodásukra lehet következtetni.

Sorra vettem ezután és pedig nemcsak az uradalom ákác-zosait, hanem az úton-útfélen előforduló ákác-zokat is*) és úgy találtam, hogy Tata vidékeinek majd minden ákác-zosa, és még az egyenkint álló törzsek is, kisebb-nagyobb mértékben, be vannak lepve pajzstetvekkel, s ha a kártékony rovar valami elemi csapás nem éri, ákác-zaink előbb-utóbb elpusztulnak. Vizsgálódásaim alapját a nagyméltóságú földmivclésügyi m. kir. ministerium 1891. évben 1890. évi 60231. (I/4) sz. alatt kiadott körrendeletében foglaltak képezték.

Az idézett körrendelet szerint: „... a pajzstetü épen úgy megtámadja az egészséges, mint a gyengélkedő fákat és erdőket, mindazonáltal nagyobb mennyiségben észlelhető az elnyomott fákon, az uralkodó fáknak pedig alsóbb, valamint a korona belsejében levő ágain s az ágaknak

*) A vizsgálatot már a földmivclésügyi ministerium körrendeleteinek megjelenésekor, 1890-ben és 1891-ben meg kellett volna tenni mindenütt az olyan vidékeken, hol az ákác-z elterjedt és művelés alatt álló fanem! Szerk.

főkép alsó felén, a mi azzal magyarázható, hogy a rovar a széltől és esőtől védett helyeket keresi fel“

Zárt állabokra vonatkozólag észleleteim ezt teljesen megerősítik; az egyes szabadon álló fákra, illetve az uralkodó egyedekre vonatkozólag azonban azt tapasztaltam, hogy, ha a pajzstetvek nagyobb mennyiségre szaporodnak, akkor — igen természetesen — a magasabb ágakat is ellepik. Így nálunk, az ugynevezett csapásokon előforduló egyes fáknak majd minden ága el van lepve, s a tetvek nemcsak az ágak alsó felét lepték el, hanem azokat köröskörül teljesen elfoglalták; vannak ágak, melyeket $1\frac{1}{2}$ —2 méter hosszúságban teljesen belepítették, úgy, hogy azokon egyetlen *mm*-nyi hely sem maradt üresen. Ilyen tömeges fellépésnél már nemcsak a múlt évi és esetleg két éves hajtásokat lepik el, hanem a sima, még meg nem cserepedett ágaknak idősebb hajtásait is megtámadják.

Kártékonyága e rovarnak már is szembetünő, mert bár ez idő szerint nem is merem még az egyes kisebb területen álló jó zárlatu 10—15 éves ákáczosok elnyomott és uralkodó egyedeinek egyaránt nagyobb mérvű elszáradását feltétlenül ezen rovar pusztításának tulajdonítani, mindazonáltal abban kétségtelenül nekik is jelentékeny szerep jut.

Állításom igazolására szolgálhat: hogy az uradalom mindenkor magról nevelt s megfelelő termőhelyen tenyésztett, erőteljes ákáczokat ültet; továbbá, hogy ákáczosaink — kevés kivétellel — megfelelő termőhelyen állanak; végül azon körülmény, hogy ezen rovar fellépéséig ákáczosainkon a sinlődésnek nyoma sem látszott; a lombozat haragos zöld s az évi növekedés kitünő volt. Ez idő szerint azonban a megtámadott fáknak lombozata gyér,

sárgás, beteges színű és sok megtámadott fának már nemcsak alsó ága, hanem a koronának fele száraz, míg a korona másik még élő felének minden ágán a pajzstetvek százezrei tanyáznak. Nem ritkák a már teljesen kiszáradt egyedek sem.

Ugyanezt lehet mondani az utakat szegélyző egyes fákra, valamint a határokon levő tömöttebb fasorokra is.

Hogy az ilyen tömeges fellépés mellett az alsó ágak lenyeseése s eltávolítása, vagy akár elégetése nem nagy eredménnyel kecsegtett, az kétséget alig szenved, s így alig marad más hátra, mint a megtámadott állatok letárolása s illetve egyes fának lebotolása. Ehez a leggyökeresebb módhoz folyamodott ez év tavaszán egyik szomszédos uradalom is.

Végül a pajzstetveket illetőleg még megjegyzem, hogy külső kinézésre teljesen azonos tetveket az alma- és barackfákon elszórtan, a kertemben levő rózsafákon pedig tömegesen találtam.

Ugyanezen alkalommal legyen szabad még megemlékezni a f. évi május hó 6-án és 7-én tapasztalt dérről, mely vidékünk egyes részein nagyobb károkat okozott.

A kár annál jelentékenyebb, mivel a korán beállott tavasznak s főleg márczius és április hónapok meleg időjárásának következtében nemcsak a tenyészet indult meg sokkal korábban, mint más években, hanem az erdőművelési munkálatok is korábban kezdődtek meg s fejezték be.

Ennél az oknál fogva a mélyebb fekvésű helyeken tölgyfiatalosaink, valamint szabad helyeken tölgyvetéseink is igen sokat szenvedtek, sőt részben elpusztultak. A hol a

még fennálló állab alá vetett makk a beárnyalás következtében később kelt, a hol tehát a kikelt és fejlődő csemeték felső védelemben részesültek, kevesebb volt a fagykár.

Fogassy Gyula
urad. erdőmérnök.

A fapiacról.

Junius 25.

(**B.**) Legjobb esetben közepes gabonatermés, ebből következőleg a remélnél sokkal kisebb kivitel és kevesebb külföldi pénz bejövetele, s ezeknek megfelelően idehaza is kevesebb építkezési beruházás képezik az eddigi élénk faüzlet mai határvonalát belföldi piacainkra; az ilyenkor önként következő árcsökkenést pedig csak a rendelkezésre álló fakészletek korlátoltsága tartóztatja s részben még az a körülmény, hogy a hozzánk nagy mennyiségű fenyőfaanyagot szállító Ausztria sem rendelkezik bő készletekkel. A készletek csökkenését pedig nemcsak a nálunk és Ausztriában e tavasszal elégett néhány nagyobb raktári készlet apasztotta, de az e hónapban több helyt fellépett árvizek is tetemes anyag elromlását és vesztét okozták s nem egy fakereskedőt sujtanak jelentékeny kárral, a mellett, hogy különösen a Vág, Maros és Szamos vidékén az üzlet fejlődését is károsan hátráltalják.

Az árak egyelőre változatlanok s azon a szinten állanak, melyet korábbi tudósításunk egyikében számszerint megjelöltünk, további állandóságukat pedig nagy részben a bécsi tömeges építkezések s némileg a Budapesten is kilátásba vett nagyobb építkezések teszik valószínűvé.

A külföldi piacokon nem ígérkezik, legalább ez idő szerint, valami kedvező kilátás, mert nemcsak hogy Amerika igyekszik jelentékeny tölgy és fenyőféle szállit-

mányokkal nálunk piacot foglalni, a minthogy tudomásunk szerint már közelebről Budapestre is fog amerikai fenyőfa érkezni, de még Franciaország is kitiltással fenyegeti fánkat, jóllehet alig pár éve kötöttünk vele kereskedelmi szerződést. Nem kevesebbet kíván ugyanis Turell francia képviselő a törvényhozás által elrendeltetni, mint azt, hogy minden métermázsza fára 10 frank beviteli vám vétessék, vagyis minden vasuti kocsi fa után 1000 frank vám fizetessék, ha monarchiánk a francia boroknak nem adja ugyanazt a vámkedvezményt, melyet az olasz boroknak megadott. A Turell ur tervezete szerint fizetendő vám már nem volna vám, hanem faanyagainknak egyenes kitiltása. Nem hihető azért, hogy a javaslat, melynek elfogadása Franciaországnak sem áll érdekében, érvényesülhessen, — mindenesetre szükséges azonban, hogy ellene monarchiánk részéről a megfelelő tiltakozással feleljenek, mert bár jóllehet mi ellehetünk a francia selyem- és más luxusárak nélkül, de a bordeaux-i vagy általában a francia vörösbor legjobb minőségű előállítására, képzésére és kezelésére a világ összes tölgyfája közt legjobb a tőlünk szállított tölgyfa s ezért aligha eszükbe nem jut az óvatosabb francziáknak is, hogy kár lenne most már ismét helyreállott bortermelésük értékesítését más tölgyfa-anyag használatával veszélyeztetni. Annyi egyébiránt minden esetre figyelmet érdemlő, hogy, ha Turell indítványa bár rövid időre is érvényesülhetne, az amerikai verseny lehetősége és a jövőre veszélyes térfoglalása bekövetkeznék, s megérhetnök azt a szomorú valót, hogy a mi tölgydonga készítőink mennének Amerikába s végeznék az oktatók szerepét azok javára, kik a mi megélhetésünket nehezítik meg.

A vas- és kőszénárak a külföldi piacokon nyomottak, a skót kőszénbányászok pedig újra sztrájkolnak, e két

egymásra ható körülmény között pedig az együtt kartellviszonyban levő osztrák és magyar vasgyárak elég számos megrendelésnek s elég jó áraknak örvendenek, a minnek egyébiránt olyan természetszerű következményének kellene lenni, hogy a jó vastermeléshez szükséges tüzifa ára is emelkedjék.

Meghívó az Országos Erdészeti Egyesület 1894. évi rendes közgyűlésére.

Az Országos Erdészeti Egyesület idei rendes közgyűlését folyó évi augusztus hónap 22., 23., 24. és 25. napjain Besztercebányán és környékén fogja megtartani a következő napirend és tárgysorozat szerint:

Megérkezés, augusztus 22-én Szliácsra a magyar kir. államvasutak zólyom-zólyom-brezói vonalán a 12 óra 21 perczkor délben, 5 óra 59 p. délután és 8 óra 29 perczkor este érkező vonatokon.

Az igazgató-választmány ülése. Este közös vacsora. Meghálás a fürdőben.

Első nap, augusztus 23-án: reggel 7 órakor indulás külön vonaton Szliácsról Besztercebányára; 8 órakor megérkezés, 9 óráig a tagok elszállásolása.

Délelőtt 10 órakor a közgyűlés megnyitása a vármegyeház nagytermében és a tanácskozások megkezdése a következő tárgysorozat szerint:

1. Jelentés az egyesület működéséről a mult évi közgyűlés óta.

2. Az igazgató-választmány jelentése az 1893. évi számadások megvizsgálása és az 1895. évi költségvetés megállapítása tárgyában.

3. Az alapszabályok módosítása a 130. §-nak kihagyásával.

4. Jelentés a Deák Ferencz-alapítvány kamataiból kiirt pályázatok eredményéről.

5. A jövő évi közgyűlés helyének megválasztása iránt az igazgató-választmánynak adandó netaláni tájékozás.

6. Indítványok a jövő évi közgyűlés tanácskozási tárgyaira nézve.

7. A Besztercebánya sz. kir. város tulajdonát képező erdők gazdasági viszonyainak ismertetése. (Bevezető előadás a 2-ik napon tartandó helyi szemléhez.)

8. A felvidéki nagyobb erdőbirtokok fatermésének értékesítésénél alkalmazható legczélszerűbb módozatok megvitatása.

9. A Garam völgyének Gömör és Zólyom vármegyei szakaszán és ennek mellékvölgyeiben levő erdők fatermésének kiszállításánál a multban és jelenleg alkalmazott rendszer ismertetése. (Bevezető előadás a harmadik napon tartandó helyi szemléhez.)

10. Egy új szerkezetű fűrészpenge bemutatása (kapcsolatban a cs. és kir. szab. besztercebányai fabutorgyárban tartandó szemlével).

11. Egy új szögfelrakó műszer ismertetése.

12. Indítványok az egyesület céljainak előmozdítására általában. (Ilyen indítványok az egyesület titkári hivatalánál a közgyűlés előtti napig írásban bejelentendők).

Délben társasbéd a besztercebányai casinó nagytermében.

Délután szemle a cs. és kir. szab. besztercebányai fabutorgyárban és a helybeli kincstári usztató-gereben, végül a város nevezetesebb látnivalóinak megtekintése.

Este társasvacsora.

Második nap, augusztus 24-én: reggel kirándulás Hermándra a városi erdők s a város tűzifa-gerebjének,

usztató-csatornájának továbbá Stadler Tófor kir. tanácsos és a Hüttner család fapapiranyag-gyárainak és papirgyárának megtekintése végett.

Délben közös ebéd, azután a szemle folytatása; este visszatérés Besztercebányára.

Harmadik nap, augusztus 25-én: reggel 6 órakor külön vonaton kirándulás Zólyom-Brezóra; az ottani vasgyár és tűzifa-gerebek rövid megtekintése után kirándulás kocsin a kövizi völgyben levő báró Kemény Gábor-gáthoz; utközben a szállítási berendezések meg szemlélése, azután a közgyűlés folytatása és bezárása; közös ebéd; délután visszautazás Zólyom-Brezóra és innen külön vonaton Besztercebányára.

Ezen napirenddel kapcsolatban van szerencsém az egyesület tagjait, valamint az erdőgazdasági ügyek iránt érdeklődő ügybarátokat tisztelettel felkérni, hogy az egyesület ezen közgyűlésén mennél számosabban megjelenni és tanácskozásainkban részt venni sziveskedjenek.

Kelt Nagy-Kovácsiban, 1894. évi július hónap 5-én.

Tisza Lajos
elnök.

Hivatalos közlemények.

I.

Pályázati hirdetés.

(Erdőöri szakiskolák tanulóinak felvétele tárgyában.)

1894. évi 30886. sz. I/4. — A királyhalmi, vadászerdei, liptóújvári és görgény-szent-imrei m. kir. erdőöri szakiskolákba — melyeknek tanfolyama két évre terjed — a f. évi október havában kezdődő tanfolyamra, részint állami

ellátás mellett, részint saját költségen több tanuló fog felvétetni.

A felvétetni kívánók igazolni tartoznak, hogy:

1. tizenhétéves életkorukat betöltötték, s illetőleg az intézetbe való belépésük napjáig azt betöltik, s harminczöt évesnél nem korosabbak;

2. ép, erős, egészséges, munkához és az időjárás viszontagságaihoz szokott és edzett testalkattal, s különösen jól látó-, halló- és beszélő képességgel birnak, mely kel- lékek igazolására kincstári erdészeti orvos, honvédorvos, vagy vármegyei orvos bizonyítványa szükséges, megjegyyez- tetvén, hogy minden az intézetbe felvett tanuló testi épsége és egészségi állapota az intézet orvosa által, a jelentkezés alkalmával szigoruan felülvizsgáltatik s az, kinek szerve- zete hiányos, vagy a ki valamely ragályos avagy az inté- zeti foglalkozás mellett könnyen nem gyógyítható beteg- ségben szenved, az intézetbe nem fogadtatik;

3. az elemi iskolákat elvégezték, illetve folyékonyan jól írni, jól olvasni és a közönséges négy számmivelet szerint jól számolni tudnak;

4. erkölcsi magaviseletük jó;

5. katonai kötelezettségben állnak-e? igenlő esetben kötelesek ebbeli igazoló könyveiket is bemutatni.

Bejelenteni tartoznak továbbá, hogy kérvényükre a válasz mely czim alatt, illetve mely vármegyében, vagy mely hivatal utján és mely postaállomásra küldendő.

Tájékozásul megjegyzeztetik, hogy azon tanulók, kik saját költségre vétetnek fel, az ellátásért és az intézet- ben való tartozkodás idejére adott ruházatért évi 150 (egyszázötven) frtot félévi előleges részletekben fizetni s ehez képest a felveendő tanulók, esetleg azok szülei, gyámjai, vagy munkaadói, kir. közjegyző előtt kiállított

okmánynyal igazolni tartoznak, hogy az évi 150 frtnyi eltartási költséget a kitüzött időre pontosan befizetik.

Az állami eltartás mellett felvett tanulók, illetve azok szülei, gyámjai vagy munkaadói azon esetben, ha a tanuló az erdőöri szakiskolát a tanfolyam teljes bevégezése előtt önként elhagyja vagy az intézeti szabályzat értelmében elbocsáttatik, a ráfordított költségeket, egy évre 150 frttal számítva, az államnak megtéríteni kötelesek s ugyanerre nézve, hogy ezt az illető szakiskola igazgatóságának felszólítása után legkésőbb hat hét alatt teljesítik, szintén közjegyző előtt kiállított okmányt tartoznak bemutatni.

Minden tanuló tartozik a szakiskolába való belépés alkalmával magával hozni: 6 inget, 6 lábravalót, 6 zsebkendőt, 10 pár kapczát vagy harisnyát, egy pár erdőjárásra alkalmas erős bagaria-csizmát és pedig valamennyit új állapotban.

A fennálló szakiskolai szabályzat értelmében figyelmeztetnek tehát azok, kik az erdőöri szakiskolába felvétetni óhajtatnak, hogy sajátkezüleg irt és kellően felszerelt kérvényüket, — melyhez az állami ellátás mellett felvétetni óhajtóknál azok szegénységi állapotát igazoló hiteles községi bizonyítvány is melléklendő, — azok pedig, kik akár magán, akár állami erdészeti szolgálatban állanak, mindig előljáró tisztjük vagy hatóságuk útján legkésőbb f. évi jul. hó végéig a fölmivvelésügyi ministeriumhoz adják be.

Budapesten, 1894 évi június hó.

Földmivvelésügyi m. kir. ministerium.

II.

Pályázat erdészeti ösztöndíjakra.

Az orsz. erdészeti egyesület „Bedő Albert alapítványá”-ból pályázatot hirdet egy 300 frtos évi ösztöndíjra.

Az ösztöndíj az országos erdészeti egyesület tagsági kötelékében álló magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek olyan szegényszorsu, szorgalmas és jó előmenetelű fiai számára alapított, kik az erdészeti pályára készülnek s szaktanulmányaikat a selmeczi magy. kir. erdőakadémián szándékozzák végezni.

A kiirt pályázatban tehát részt vehet minden erdészeti pályára készülő, középiskolát végzett, vagy a selmeczi m. kir. erdőakadémia rendes hallgatói közé tartozó ifju, ha 1. kimutatja, hogy atyja, mint erdőtiszt vagy erdészeti altiszt, erdészeti szolgálatban áll vagy állott s mint ilyen az orsz. erdészeti egyesületnek első belépésétől kezdve állandóan és legalább 5 év óta tagja, vagy ha elhunyt, legalább 5 éven át haláláig tagja volt, s a tagsági kötelezettségének mindenben eleget tett; 2. ha hitelesen igazolni képes, hogy szülei sem elegendő vagyonnal, sem elegendő jövedelemmel nem bírnak arra, hogy őt tanulmányai végzéséig kellő anyagi ellátásban részesíthessék; 3. ha hiteles orvosi bizonyítvánnyal igazolja, hogy ép és egészséges testi szervezettel s különösen hibátlan látó és halló érzékkel bír; 4. ha az érettségi vizsgát valamelyik középiskolában jó sikerrel letette, s a mennyiben már a selmeczi m. kir. erdőakadémia rendes hallgatói közé tartozik, egyszersmind az ott eddig megtartott vizsgákat is a rendes hallgatók számára előirt összes tantárgyakból jó sikerrel kiállotta, s mindezeket eredeti érettségi bizonyítvánnyal s illetve a selmeczi erdőakadémia bizonyítvánnyal igazolja.

A folyamodványok ezen feltételeknek megfelelően felszerelve f. é. augusztus hó 10-ik napjáig az orsz. erdészeti egyesület titkári hivatalához (Alkotmány-utcza 10. sz.) terjesztendők be. Az ösztöndíjak a folyamodók közül a

legérdemesebbnek ítéltetnek oda, s a selmeczi akadémiára történt beiratkozás után egyenlő havi részletekben f. évi október hó 1-től kezdve adatnak ki.

Az ösztöndíjat az elnyerő tanulmányának teljes befejezéséig élvezi, s csak akkor veszti el, ha a félévi vizsgákon a rendes hallgatókra nézve kötelező vizsgát egy vagy több tárgyból letenni indokolatlanul elmulasztja, vagy a vizsgákon egy vagy több tárgyból ki nem elégitő osztályzatot nyer, avagy az egy féléven át hallgatott kötelező tantárgyakból nyert jeles és jó osztályzatai együttvéve az összes osztályzatok 60⁰/₀-át el nem érik, vagy végül, ha erkölcsi magaviselete bármi tekintetben kifogás alá esik.

Budapest, 1894. május hó.

III.

Jegyzőkönyv a millenniumi kiállítás „Erdészet és Vadászat“ VII. csoportjának Budapesten 1894. május hó 16-án tartott bizottsági gyűléséről.

Jelen voltak: Bedő Albert elnök, továbbá a bizottsági tagok közül Blaschek Ede, Durst Emil, Egerváry Gyula, Gaul Károly, Horn Dávid, Horváth Sándor, Hirsch István, Hangay Géza, Huzella M. Elek, Kallina Károly, Laitner Elek, Lederer Dávid, Mauthner Ödön, gr. Nádasdy Ferencz, Pettera Hubert, Rosonovszky Frigyes, Scholcz Ottó, Schönborn-Buchheim Károly gróf, Szabó Adolf, Tavi Gusztáv, Tüköry Alajos, Tomcsányi Gyula, Vancsó Gyula, Vadas Jenő, Vuk Gyula, Weismayer Oszkár, és a bizottság jegyzője: Földi János.

Távolmaradásukat bejelentették: Baidersdorf Károly, Havas József és Sóltz Gyula.

I. Elnök a megjelent csoportbizottsági tagokat üdvözlőlvén, felkéri a jegyzőt, hogy a kiállítási iroda igazgatósága részéről a bizottsághoz intézett körlevelet, illetve annak a mai gyűlés tárgyát képező és határozatait igénylő tartalmát olvassa fel:

„Az ezredéves országos kiállításra vonatkozó bejelentési íveknek szétküldése már megkezdetvén, rövid idő múlva a kiállításra szóló bejelentések fognak a kiállítási irodába beérkezni.

Szükséges tehát oly egyénekről gondoskodni, kiknek a beérkező bejelentések véleményezés végett kiadtván, a kiállítási iroda, ezen szakvélemények alapján, a bejelentések elfogadása iránt, véglegesen intézkedhessék.

E célra minden al csoport részéről a szükséghez képest egy-két csoportbiztos lesz kijelölendő, kiknek hivatása lesz a már jelzett véleményezésen kívül, a beérkező kiállítási tárgyak rendezésénél és az al csoport kiállításának elhelyezésénél, mint szellemi vezetők közreműködni, kiknek tehát a kiállítás technikai rendezésénél a főszerep jut.

Az itt jelzett fontos feladatok lelkiismeretes megoldása biztosítandja a kiállítás sikerét, miből önkényt foly, hogy csoportbiztosokul oly egyének jelölendők ki, kik a kiállítás érdekében fáradságot nem kímélve, egész odaadással munkálkodni képesek.

Tisztelettel megjegyzem, hogy csoportbiztosokul, szükség esetén oly egyének is megválaszthatók, kik az al csoportnak nem tagjai; a főkellék az, hogy fontos feladatuknak lelkiismeretes teljesítésére készek és budapesti lakosok legyenek.“

Minthogy az 1893. évi június hó 5-én tartott bizottsági gyűlés jegyzőkönyve szerint a szervezett 6 al csoport élére egy-egy előadó állítottatott, a bizottság csoportbiztosokul ezen előadókat választja meg és ezeken kívül az erdőmivelési, az erdőhasználati és az erdészeti szakoktatási al csoportok előadói mellé még egy-egy második csoportbiztos is választ és pedig névszerint a következőket:

1. Erdőmivelés és az ahhoz tartozó ágazatok; csoportbiztos: Vadas Jenő; másodcsoportbiztos: Havas József.

2. Erdőhasználat, nyers termelés, szállítás, mellékhasználatok, ipar stb.; csoportbiztos: Horváth Sándor; másodcsoportbiztos: Vuk Gyula.

3. Erdőrendezés, statisztika, erdészeti történelem, szolgálati szervezés stb.; csoportbiztos: Tavi Gusztáv.

4. Erdészeti építkezés; csoportbiztos: Földi János.

5. Erdészeti tanügy és szakképzés; csoportbiztos: Széchy Zsigmond; másodbiztos: Garlathy Kálmán.

6. Vadászat; csoportbiztos: Egerváry Gyula. Ezen alcsoport részére szükséges másodesoportbiztosra nézve, felhatalmaztatik az elnök, miszerint a vadászati alcsoport részéről gr. Nádasdy Ferencz úr által megnevezendő és megválasztottnak tekintendő másodesoportbiztos nevét szintén bejelentesse.

A csoportbizottság a kiállítási t. igazgatóságához szükségesnek tartja kérdést intézni aziránt, hogy az erdőhasználati terjedelmes csoporthoz még egy harmadik csoportbiztos választható-e?

II. A tárgysorozatnak második pontja, t. i. „A csoport katalogusa történelmi ismertetésének megírásával megbízandó szakembernek kijelölése“. Az idézett körlevélnek erre vonatkozó része a következő:

„A kiállítás tanulságos és élvezhető voltára fölülte fontos az, hogy a kiállítást látogató közönség részére tökéletes katalogus álljon rendelkezésre.

Ezen cél elérhetése végett van szerencsém a következőket közölni:

A hivatalos kiállítási katalogus ügyében kibocsátott szabályzat értelmében a jelenkori kiállítás I—XX. csoportjainak katalogusa füzetekben fog megjelenni.

A VI. és VII. csoport katalogusa, az összkatalogusnak 4-ik füzetét képezendi és négy részből álland: u. m.

1. Honismertetőből, mely Magyarország területi, néprajzi, közgazdasági, közmívelődési és közigazgatási viszonyait röviden egybefoglalva lesz hivatva ábrázolni.

2. Az egyes csoportok történelmi fejlődését és jelen állapotát feltüntető ismertetésből, tekintettel az illető ággal foglalkozók számára, a termelési és fogyasztási viszonyokra, a termelés értékére, a behozatalra és kivitelre stb.

3. A tulajdonképeni katalogusból, mely a kiállító czimét a legközelebbi posta-, távirtda- és vasuti állomást és az általa kiállított tárgyak ismertetését tartalmazza.

4. Egy tartalomjegyzék és alfabetikus névjegyzékből, valamint az illető csoportok területét feltüntető térrajzból.

Az 1. alatti részt a kiáll. országos bizottság elnökének megbízásából az országos m. kir. statisztikai hivatal fogja szerkeszteni.

A 2. alatti rész ismertetése az illető csoportbizottságok javaslatára felkérendő szakférfiakra fog bízni.

A 3. és 4. alatti rész (a tulajdonképeni katalogus) a kiáll. igazgatóság felügyelete alatt a magyar kereskedelmi muzeum tudakozó irodája által fog egybeállítani.

A 3-ik alcsoport részletes programja szerint „a magyar állam összes erdőségeinek gazd. és keresk. leírása“ czimű és 1885. évben megjelent munkának újabb kiadása tervezetik, melynek bevezető része a hazai erdőgazdaság megfelelő történelmi ismertetését is tartalmazni fogja s ehhez képest a csoportbizottság a munka szerzőjét, Bedő Albert urat kéri föl, hogy az erdészeti katalogus számára szükséges történelmi részt, az említett munka tartalmából átadja, s illetve a szükséges közleményt az erdészeti alcsoportok, valamint a vadászati alcsoport előadói által szorgáltatandó adatok felhasználásával elkészíteni sziveskedjék.

III. A tárgysorozatnak harmadik pontja, t. i. „A csoport részére szükséges kérdőív szövegének megállapításá“-ról szóló része a körlevélnek a következő;

„Minden egyes kiállító, bejelentésének elfogadása után, az egyes csoportokra nézve az illető csoportbizottságok javaslatára megállapítandó kérdőív közlése mellett, ennek kitöltésére és beküldésére fog felhívni.“

Minthogy ezen kérdőpontok csakis a beérkezendő bejelentési ivatek kézhezvétele után és az ezekben megjelölt tárgyakra vonatkoztatva intézhetők az egyes kiállítókhöz, minthogy továbbá a bejelentési ivatek minden alcsoportnak csoportbiztosa amugy is külön-külön fogja tárgyalni, a bizottság a szóban levő kérdőiveknek szövegét minden alcsoport által annak saját hatáskörében tartja megállapítandónak és a kiállítási iroda útján szétküldendőnek és pedig legmegfelelőbben olyképen, hogy minden kiállítóhoz, minden alcsoportra vonatkozólag külön felhívás intéztessék az illető alcsoportban leendő kiállítási részvételre való serkentés

végett s ebben hangsúlyozva legyen, hogy az illető alcsoporttól vett felkérésen kívül még a többi alcsoport részéről is fog az illető felhívást kapni, s ennél fogva a kiállításra bejelentendő tárgyat annál az alcsoportnál sziveskedjék bejelenteni, melynek kiállításában résztvenni kíván, elérni remélvén ezáltal a bizottság azt is, hogy az egyes alcsoportok a hozzájuk külön beérkező bejelentések alapján már egyidőben és nem egymásra várakozva haladhatnak munkájokkal.

Az alcsoportok által felszólítottak névsora a kellő ügyismeret céljából a kiállítási irodával szintén közlendő lesz.

IV. A kiállítási pavillon terveinek és építésének részletesebb megállapítására kiküldött bizottság az április hó 2-ikára összehívott értekezleten a csoport utolsó bizottsági gyűlésének erre vonatkozó határozatát tolmácsolván, a műszaki osztály t. főnöke, az Aigner Sándor műépítész által bemutatott tervzetnek — a bizottság kívánságához képest — leendő átdolgozását megígérte.

Mintegy azonban a pavillonnak ezen bizottság által a helyszínén kijelölt építési helyén egy — az erdészeti összkiallítás céljaira kihalasztott területet kettéválasztó — széles kocsiút létezik, mely — már a külső kiállításnak összhangzó rendezése céljából is — feltétlenül megszüntetendő, az igazgatóságnak jelenlévő t. tagjai felkérettek, hogy annak elzárása, illetve felhagyása iránt intézkedni sziveskedjenek.

A bizottságnak ez ügybeni eljárása tudomásul vétetvén, egyuttal gróf Nádasdy Ferencz urnak, mint az östörténelmi vadászati csoport elnökének ez alkalommal tett azon kijelentése is tudomásul vétetik, hogy az őskori vadászati kiállítás, a modern vadászati kiállítástól függetlenül és külön fog rendeztetni, mely eddig függőben volt kérdésnek elintézésével a pavillon terve és kerükltségei most már véglegesen megállapíthatók.

V. Ezek után felolvastatik a vadászati alcsoport részéről tartott ülésnek alábbi jegyzőkönyve:

— „Jegyzőkönyv az ezredéves kiállítás VII. csoport vadászati bizottságának 1894. május hó 15-én tartott üléséről.

Jelenvoltak: gróf Nádasdy Ferencz, elnök; Bedő Albert,

orsz. főerdőmester, az erdészeti csoport elnöke, Rosonovszky Frigyes, Kirner József és Egerváry Gyula, bizottsági tagok.

Elnök üdvözli a bizottság megjelent tagjait s előadva, hogy az ezredéves kiállítás előmunkálatait most már meg kellvén kezdeni, a mai ülést ennek megbeszélése végett hívta össze: megnyitja az ülést.

1. A bizottság előadója első sorban is felveti az ezredéves kiállításon bemutatandó m i n t a - v a d a s kérdését.

A bizottság határozatilag kimondja a mai modern vadászatnak az ezredéves kiállításon egy minta-vadas képében való bemutatását és pedig minden fontosabb építményeivel, technikájával, ösvényeivel, utáival, az egyes technikai dolgok kisebbitett, de teljes tökéletességű mintáival. Így természetben óhajtja bemutatni a mesterséges költő-gépet, az eleven vadbefogókat, szóróhelyeket, etető-fészereket, magas állást, csapdákát, fogóvasakat, nyalatót, cserkészutakat stb. stb. A kiállítás ezen részletének minél vonzóbbá tételére óhajtja a bizottság, hogy a minta-vadas megfelelő helyen és kellő szakértelemmel rendeztessék be. E célra az erdészeti csoport erdőkulturáját véli a legalkalmasabb területnek oly módon, hogy a minta-vadas, a csemete-kertek keretében, vagy azok körül, azoknak mintegy foglatát képezve, esetleg azok mellett egy kis önálló erdőkulturában rendeztetnék be.

Ez érdemben tehát mindenekelőtt az erdészeti bizottság beleegyezését óhajtja biztosítani, felkérvén azt egyuttal arra is, hogy az e célra szükségelt esetleg külön területet, a lehető legmagasabb csemetékkel lenne szives befásítani.

A mi a tervezet gyakorlati kivitelét illeti, a bizottság úgy véli, hogy a szükséges dolgokra, azok elkészítésére és felállítására: egyes főuraink és nagybirtokosaink kéressenek fel, mivel azok szakképzett személyzete nyújthatna csak biztosítékot arra, hogy a berendezések és minták tökéletesek és a gyakorlati szükségnek megfelelőek lesznek.

Minélfogva a bizottság megbizza az elnököt és előadót, az e tekintetben szükséges mindennemű intézkedések megtételével, a felkérendő nagybirtokosok kijelölésével és felkérésével.

2. Előadó jelenti, hogy a vadászati kiállítás programjába felvételre a vad-csapák és nyomok bemutatása is, még pedig ter-

mészetes nagyságban és állásban. Ezek az előadói javaslat szerint a minta vadásban levő utak mentén, esetleg az egész kis mintavadast körülfogva, üvegburák alatt volnának elhelyezendők s összegyűjtendők, mi a vad állását teljesen befoglaló és mindanegy oldalról összetolható fakeretbe öntött stearin-, illetve gipszlenyomatok után eszközölt helyszíni felvételek útján történnék. A természetes külszint azután a gipszalapzatra szórandó kevés homokkal lehetne megadni, az üvegbura pedig a csapákat a külső behatások ellen védelmezné.

Javasolja továbbá az előadó, hogy a vadak kor és ivar szerinti, valamint azok álló, lépő és futó csapa-lenyomatai mellett legalább a fővadvánál, mindazon különféle jelek (mint a keresztezés, szorulat, tompaság, túlsietés, hátramaradás, domborodás, csalás, él, alomesapa, stb.) mutattassanak be, a melyek után a vadat felismerni s azok után a vad állapotára következtethetni lehet, mivel ezek természethű bemutatása nagyban előmozdítaná a nyom- és csapa-isme terjedését.

A bizottság hozzájárul az előadó javaslatához s megbizzza az elnököt és előadót, hogy a javaslat értelmében, az általuk kijelölendő nagybirtokosokat és a földmivelésügyi ministeriumot, az általuk kijelölendő erdőhivatalok és erdőtisztek megfelelő utasítása végett, megkereshessék. A felmerülendő költségek megtérítése, az e tárgyban kibocsátandó körlevélben, az illetők tudomására hozandó. Felhatalmazza továbbá a bizottság az előadót, hogy a felvételek tanulmányozása és e célra szolgáló általános utasítás kidolgozása végett, egy szakemberrel (szobrászszal), a pilisi hegy-ségben próba-felvételeket foganatosithasson, a vadászati kiállítási hitel terhére. Ugy ezen, mint általában minden felmerülő költség, az elnök utalványára fizetendő ki.

3. Hazánk vadfaunájának sikeres praeparatumokban való bemutatását a bizottság részben magángyűjtemények kiállításával, részben megrendelésekkel vélvén biztosíthatni; ily magán gyűjtemények — melyek közül a nagyobbak a kiállításban egyes vidékek állatfaunáját képviselhetik — megszerzése iránt már ezuttal kíván jelentkezni. Így a kiállításban való részvételre felkérendőknek tartja:

a) Buda Ádám földbirokost (Rea, u. p. Hátszeg), a kinek

egész Erdély állatfaunájára kiterjedő, nagy gonddal fenntartott gyűjteménye van;

b) Pettera Hubert, cs. és kir. udv. vadászat vezetőt, a ki Gödöllő vidékének teljes fanuáját birja;

c) Chernel Istvánt (Köszeg), ki a velencei tóvidék madárvilágát gyűjtötte össze;

d) Csathó János alispánt (Nagy-Enyed), ki egész kis muzeumot bir kitömött állatokból;

e) Zsótér László és Lakatos Károly urakat (Szeged), kik Szeged vidékének teljes madárvilágát birják sikerült praeparátumokban.

Ezenkívül a Balaton, a Fertő, a palicsi tó, a Titel-vidék stb. gazdag madárvilágának összegyűjtését, valamint Albrecht főherceg Ő Fensége Dráva-vidéki gazdag gyűjteményének és egyéb az országban levő sikerült praeparátumoknak megszerzését kívánatosnak tartja a bizottság.

A vadászati kiállítás keretében, a következő állatbiológiai csoportok felállítását határozta el a bizottság, melyek később szakképzett tömészeknél fognak megrendeltetni, u. m.:

1. Rosonovszky Frigyes praeparatoriumában:

a) Két küzdő, kapitális agancsár, a legkitünőbb módszerek szerint praeparálva;

b) havasi állatcsoport, zergecsalád megfelelő környezetben, természetűen kitömve,

c) kutyáktól üldözött medve; a mint a kutyák megállítják a sebzett medvét.

2. dr. Lendl Adolf praeparatoriumában:

a) Tóvidék. Nádas, a benn élő madarakkal, fészkeikkel és tojásaikkal vagy kicsinyeikkel, kívántatik természetű nagy csoport számos madárral, gémekek, apróbb gázlok, kacsák, poszatók stb.

b) siket- és nyírfajdok a dürgő helyeken, megfelelő környezettel és természetes hűséggel;

c) sasok és keselyűk csoportja, hollókkal stb. a mint dögön lakmároznak.

d) erdei kép. Farkasok széttépnek egy őzet.

A bizottság ezen biológiai csoportok összköltségeit, Rosonowszky Frigyes praeparatornak, az 1893. évi deczemben hó 1-én

tartott bizottsági ülés jegyzőkönyvéhez csatolt ajánlata alapján 2850 forintban állapítja meg, mely összegbe a csoportok diszitéséhez szükséges kellékek, élő és ledöntött fatörzsek, sziklák, növények stb. már be vannak számítva. Felkérni határozza egyuttal a bizottság az erdészeti csoportbizottságot, hogy a megrendelések sürgősségére való tekintettel, a szükséges felhatalmazást a minister úr Ő Excellentiájánál eszközölje ki. A csoportokhoz szükséges állatokat nagybirtokosainktól és a kincstári erdőhivataloktól véli a bizottság megszerezhetni s e tekintetben felhatalmazza az elnököt a kitömés számára szükséges állatok beszerzése iránti iztézkedések megtételére.

4. Az idegen országbeli vadakból rendezendő csoportra nézve igen kívánatosnak vélné a bizottság mindazokat megszerezni és sikerülten kitömött példányokban lehetőleg bemutatni a kiállításon, a melyek vadászatra alkalmasak, és melyeknek meghonosítása nálunk sikerrel volna remélhető. Az e részben szükséges intézkedésekre az elnökség kéretik fel.

5. Agancsok, agyarak, gyöngyfogak, vadbőrök, prémek, kitömött állatok stb. szóval mindenféle vadásztrofeák összegyűjtése tárgyában felhívások, illetve bejelentő iverk lévén kiküldendők:

a bizottság e pontra nézve elhatározza, hogy a kiállításban való részvételre mindazok felkérendők, a kiket az elnök kijelöl.

6. Vadfogók, csapdák és hálók készítői, fegyvermivesek, vadászati kellékek és felszereléseket tartó üzletek a kiállítás támogatására, illetve kiállítandó tárgyaik bejelentésére szintén már most lévén felhivandók:

a bizottság felhatalmazza az elnököt, hogy e tekintetben is mindazokat hívja fel a kiállításon való részvételre, a kiket felhivandóknak tart.

7. A hazai vadállomány és vadjaink elterjedését feltüntető grafikai térkép készítése tárgyában:

határozatba megy, hogy a nagyméltóságú földmivelésügyi ministerium által 1892. és 1893. évekről, esetleg csak az utóbbiról gyűjtött vadlelövési adatok vétessenek alapul. Az elkészítésre vonatkozó megbizások iránt azonban csak akkor fog határozni a bizottság, ha a kiállítási fedezet már engedélyezve lett.

8. A végrehajtási intézkedések kerülvén tárgyalásra, minthogy

gyakran olyan írásbeli munkák is fognak felmerülni, a melyek conceptus nélkül egyszerre tisztáztnak, vagy sürgös természetük-nél fogva haladék nélkül lemásolandók, vagy éppen mint körlevelek a czímezés szerint változtatandók lesznek:

a bizottság ezeknek külön díjazás mellett való végzésére, vagy lemásoltatására, továbbá szükség esetén küldőncz és bérkocsi használatára az előadót, — az elnököt pedig azok költségeinek kiutalványozására felhatalmazza. — Egyben határozza a bizottság, hogy a felmerülendő költségek fedezésére, egyelőre legalább 500 forint előlegnek mielőbbi folyóvá tételét kéri, mely határozat az erdészeti főcsoport legközelebbi ülésén bejelentendő.

9. A megkezdendő munkánál s majd később, a kiállítás berendezésénél és tárgyainak elhelyezésénél kellő szakismerettel bíró kisegítőkre lévén szükség:

a bizottság elhatározza, hogy Hám Ferencz, urad. főerdésszt, Csurgó (Somogy), Rizek Albin urad. erdészt Leányfalu (Pest vármegye), dr. Lendl Adolf, műegyetemi magántanárt és történészt (Bpest, II. Donáti-u. 7. sz.), végül Hofhauser Ferencz műépítész, (Bpest V., Mérleg-u. 5. sz.) szíves közreműködésre felkéri.

10. A vadászati csoport rendelkezésére bocsátandó fedezet kérdése hozatván szóba:

a bizottság illetékes helyen megsürgetendőnek találta az e célra szolgáló összeg engedélyezését, hogy e tekintetben az érdemleges munkák megkezdéséig tájékozva legyen.

Egyéb tárgy nem lévén, elnök bezárja az ülést. K. m. f. gróf Nádasdy Ferencz, s. k. a bizottság elnöke. Egerváry Gyula, s. k. a bizottság előadója. —

A bizottság azt határozza, hogy ezen jegyzőkönyv első fejezetében tárgyalt minta-vadasknak facsemetékkal való beültetési munkálatait, a vadászati alcsoport költségén az I. sz. alcsoport csoportbiztosa végezze.

A jegyzőkönyv 3. fejezete alatt elősorolt állatbiológiai csoportnak összeállításához szükséges objektumoknak megrendelése és beszerzésére előirányzott összegnek sürgös engedélyezése válván szükségessé: a bizottság elhatározza, hogy az 1893. évi december hó 18-án tartott ülésnek jegyzőkönyve szerint kért költségösszeg-

nek minden megrövidítés nélkül való engedélyezése, — valamint, a már most felmerülő kiadásoknak fedezhetése céljából minden alcsoport részére előleg-, illetve ellátmányképen adandó 500 frnyi, vagyis összesen 3000 frnyi összegnek sürgős kiutalványozása a minister úr Ő Excellentiájától kérelmezendő azon hozzáadással, hogy elhatározásáról a bizottságot mielőbb értesíteni kegyeskedjék.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárja.

K. m. f.

Budapest, 1894. május 28-án.

Földy János, s. k.
csoporthizotts. jegyző.

Bedő Albert, s. k.
elnök.

Különfélék.

A méter-mérték alkalmazása a fűrészaruk termelésénél. A t. olvasók bizonyára emlékeznek még arra, hogy erdészeti egyesületünk, az igazgató-választmány m. évi szeptember hónap 29-én tartott üléséből folyólag, (lásd Erd. Lapok 1893. évf. 827. oldalán a VI. jkvi pontot) Tavasz Lajos uradalmi főerdész ur panaszára feliratot intézett a földmivelésügyi m. kir. ministeriumhoz s ebben a feliratban a ministerium közbenjárását kérte annak kieszközlése céljából, hogy a fűrészgártmányok termelésénél ne a régi bécsi mérték, hanem az új mértékrendszer alkalmaztassék, figyelembe véve panaszttevőnek azt az indokolását, hogy a régi mértékrendszer alkalmazása mellett termelt fűrészsanyagok a fogyasztók igényeinek meg nem felelvén, ezek károsodását idézhetik elő.

Mindenesetre érdekelni fogja a t. olvasókat, hogy fentebb megjelölt ministerium a felirattal szemben milyen álláspontot foglalt el s illetve, hogy a felvetett kérdésben milyen intézkedést tett. S épen erre való tekintettel figyelmüket e helyen is felhívjuk a f. hónap 26-án tartott választmányi ülés jegyzőkönyvére (lásd ugyanezen füzetnek

528. és következő oldalain), melyben a ministeriumnak ugyanezen ügyben egyesületünkhöz intézett f. évi 29249. sz. leirata szószerint közölve van. — Mint a „Magyar Fatereskedő“ czimű új közlönyben olvassuk, ugyanezzel a kérdéssel, t. i. hogy a métermértéknek használata a puhafa-üzletben kötelezőleg elrendeltessék, a „Magyar fatereskedők és faiparosok országos egyesülete“ is foglalkozott és a kérdést tanulmányozás és indítványtétel végett f. évi márczius 31-én tartott választmányi ülésén egyik szakosztályának kiadta. Az eredményről annak idején értesíteni fogjuk a t. olvasókat. *(Sylvius.)*

Botok készítésére alkalmas nyers fa-anyagunk kivitele érdekében! Erdőbirtokosaink közül azok, a kiknek erdejében a botok termelésére alkalmas faemek eléggé nagy mennyiségben képviselve vannak, kétségtelenül örvendetes hír gyanánt fogadják a budapesti kereskedelmi- és iparkamarának f. évi 1040. szám alatt egyesületünkhöz intézett átiratát, melylyel az igazgató-választmány f. hónap 26-án tartott ülésében foglalkozott. Ezen átirat egész terjedelmében benfoglaltatik az ülés jegyzőkönyvében (lásd ugyan ezen füzet 529. oldalán) s azért tartalmának közlését e helyen mellőzzük, de felhívjuk reá itt is a t. olvasóknak figyelmét.

Elismerés illeti meg az iparkamarát s a szóban levő kérdésnek felvetésében s felkarolásában eljáró többi hatóságokat, hogy külforgalmunk emelése érdekében termelőinket az igen előnyös amerikai keresletre figyelmeztetni igyekeznek; de reánk erdészekre, mint erdőgazdaságunk fejlesztésén munkálkodóra s így közvetlenül érdekeltekre, mindenesetre bizonyos kötelezettség hármlik, az, hogy a saját és erdőbirtokosaink érdekében a figyelmeztetést lehetőségig kihasználni igyekezzünk.

Gyakorlatban működő szaktársaink s olvasóink tehát jól fognának cselekedni, ha a kereskedelmi- és iparkamara idézett átiratában foglaltak nyomán erdőbirtokosaink körében tovább terjesztenék a szóban levő nyers termény felé irányult nagymértékű kereslet hírért, annál is inkább, mert külforgalmunk bármily irányban s bármily csekély mértékben való felszöktetése nem csupán maguknak a termelőknek válik hasznára, hanem közgazdasági értelemben az országnak is mulhatlanul javára esik. *(Sylvius.)*

„**Magyar Fakereskedő**“ czimmel új szaklap indult meg f. évi július hónap elsején, mely szaklap, mint a „Magyar fakereskedők és faiparosok országos egyesületé“-nek közlönye, a czimfelirat alatt olvasható megjegyzés szerint „a magyar fatermelés, fakereskedelem, faipar és fakivitel érdekeinek óvására és előmozdítására, valamint a hazai erdőgazdaság érdekeinek szolgálatára“ lesz hivatva.

Az egyesület, melynek ez az új szaklap hivatalos közlönye lesz, a múlt év június hónapjában alakult meg, miről annak idején az Erdészeti Lapokban is (múlt évi VI. füzet, 538. old.) említés történt s azóta, szakosztályokat alakítva saját kebelében, felsőbb jóváhagyást nyert alapszabályaiban megjelölt célját, a fakereskedelem és faipar országos érdekeinek megvédelmezését s ugyanazok közgazdaságilag fontos továbbfejlődésének elősegítését szolgálja.

Az egyesület már kitűzött munkörének természetéből folyólag indítatva volt arra, hogy tevékenységének támogató eszközéül megfelelő szaklapot teremtsen magának és pedig annál inkább, mert ezzel hézagot is pótol, a mennyiben hasonló magyar lap, mely a fakereskedelem és faipar kérdéseivel oly részletesen foglalkozott s az ide-

vágó tudnivalókat, a kereskedőket érdeklő tudósításokat, az ország határain túl a külföld jelentékenyebb fapiaczaira is kiterjeszkedve, továbbá a kereskedők fontos tájékoztatásokat a vámok, szállítási fuvarbérek és vasuti szállítási díjengedmények dolgában, nemkülönben a faipart érdeklő műszaki közleményeket bővebb mértékre kiterjedőleg felölelte volna, a közönség rendelkezésére eddig nem állott. Nem lehet ugyanis e tekintetben teljesen elegendőnek tartani a „Fakereskedők Lapja“-t, mely Szegeden különben is csak mult év óta s igen kicsi terjedelemben s korlátoltabb tartalommal jelenik meg; az „Erdészeti Lapok“ pedig — azon czélnál fogva, melyet ennek az általános erdőgazdasági érdekek szolgálatában álló s az erdőgazdaságnak, mint az östermelési ágak egyikének fejlődését szemmel kísérő s fejlesztésében közremunkáló folyóiratnak mindig fölébe kell helyeznie a különleges üzleti érdekeknek, — szintén nem foglalkozhatott olyan mértékben a fentebb jelzett feladatokkal, a mint azt a faipar és fakereskedelem saját érdekei megkívánták volna s főként a mennyire a megalakult egyesületnek arra ezentúl szüksége lesz; bár másfelől alig lehet szükséges annak megemlítése, hogy az erdőbirtokosok kellő tájékozására megkívántató határig az „Erdészeti Lapok“ mindig figyelmet fordított a fakereskedelem és faipar fejlődésének érdekeire, melyek sok tekintetben közösek az erdőgazdaság szűkebb értelemben vett saját érdekeivel.

Az „Erdészeti Lapok“ már több mint két évtizeddel ezelőtt, 1871-ben megpendítette azokat az eszméket, melyek egyfelől tavaly a Magyar fakereskedők és faiparosok országos egyesületének megalakításában és másfelől az idén, ennek az egyesületnek folyó év köze-

pén megindított hivatalos közlönyében együttesen megvalósultak. Értem azt a nyílt levelet, mely a fentebb jelzett évfolyam VIII. füzetében az „Erdészeti Lapok“ szerkesztőjének tollából megjelent s melyben egyrészt azok a fontos érdekek, melyek a fakereskedelem cél-tudatos fejlődésének szükségességét s fontosságát illetőleg felhozhatók s melyek tehát mintegy alap gondolatát teszik egy ilyen irányban való tevékenységre hivatott intézménynek, sokoldaluan tárgyalva vannak és mely nyílt levél másrészt alapját vetette meg ugyanazon eszmének, melyet az „Erdészeti Lapok“ 1871 óta eleinte az „Erdőtermény-árjegyzék“-ek közlésével, utóbb a „Fapiacról“ című közleményeivel a rendelkezésre állott tér korlátai között állandóan szolgált s mely eszme fakereskedelmünk s faiparunk jelen fejlettségének megfelelő nagyobb mértékben most, az új szaklap megindításakor, vált testté.

Azt hiszem, hogy sem az egyesületnek, sem az ő szakközlönyének létjogosultságát bizonyítani, céljait keresni, feladatait felsorolni e helyen nem szükséges; s azt hiszem, hogy mindkettőt magában tekintve, mint jóra-
való s közgazdaságilag fontos eszméknek megvalósulásait, örvendetes jelenségnek kell tekintenünk; másfelől azonban bizonyára közös óhajtása kell hogy legyen mindnyájunknak, hogy az egyesület, valamint szakközlönye tagadhatlanul meglévő létjogosultságának alapján céljai felé jó uton haladjon s feladatait, a közjó emelésére üdvös befolyást gyakorolva igyekezék mindenha betölteni.

A mi e tekintetben a mi folyóiratunkat illeti, úgy hiszem, lehetőleg figyelemmel kell kísélnie az egyesület tevékenységét s úgy hivatalos közlönyét is, mely utóbbi, eddig megjelent mutatvány- és első számából ítélve, nyilván-

valólag feljogosít arra a reményre, hogy vele az egyesület, melynek működése iránt az élén álló egyéniségek bizalmunkat szintén teljes mértékében felkelthetik, a fakereskedelemnek és faiparnak igen jó szolgálatot fog tenni. Épen azért az új lapot bizvást figyelmébe ajánlhatjuk a t. olvasóknak, mert az a széleskörű tájékozás, a mit főleg nagyobb mértékben termelő erdőbirtokosaink számára nyújtani fog, az egész évre 10 forintban megállapított előfizetési díjat kétségtelenül megéri.

A „Magyar Fakereskedő“, mint előfizetési felhívása mondja, havonként 4—4 számban fog 2—3 nagy iv tartalommal megjelenni, úgy azonban, hogy 1.-én és 15.-én egy-egy magyar nyelvű példány jelenik meg, 5.-én és 20.-án pedig egy-egy német példány, mely utóbbiak a magyaroknak hű német fordításából fognak állani. A magyar és német példányokra (egy évre, tehát összesen 48 példányra), csak együttesen lehet előfizetni 10 frtjával. (Czim: A „Magyar Fakereskedő“ szerkesztősége, Budapest, VI. kerület, Teréz-körút 27. szám.) Félévre a díj 5 forint. *(Sylvius.)*

Bánya, melyből fát aknáznak. Chinában — mint a Mitg. vom Patent-Bureau Richard Lüders, Görlitz írja — Tonkingban van egy homokbánya, melyben nagy kiterjedésű ásatásokat foganatosítanak 6—8 méter mélységben, honnan fát aknáznak ki. E bányaterület évezredek előtt sűrű erdőség lehetett, mely földrengés vagy más természeti okozat következtében alásüppedt és a homok által elborított. A fa nem alakult át kőszénné, hanem megtartva keménységét, a száraz homokban egészen ép maradt. A chinaiak rendszeresen folytatják az ásatást és a kiaknázott fákat épületfának, s koporsó- és teknő-

készítésre alkalmazzák. Az így termelt fáknak átmérője átlag egy méter, hosszúsága pedig 15 méter.

(Közli: *Molnár Gy.*)

A franciaországi tölgykéregről. Franciaországban az összegyűjtött cserkéregtet négy osztályba sorozzák, nevezetesen a termelési hely szerint van: normandiai, berryi burgundiai és perigordi kéreg. A normandiai kéreg a legszebb és legtöbb cserzőanyagot tartalmazza; nevezetesen a finom, 16—20 éves fákról hántott és szabatos kezelés mellett előállított cserkéreg 9 százalék cserzőanyagot (tannint) tartalmaz és ez a kéreg a bőrnek szép színt kölcsönöz a mellett, hogy kitünő cserző levelet ad. A szép normandiai kéreg mintegy tíz év óta eléggé nagy átlagos árt ért el; ugyanis a timárok 16 klgrammos csomagokban 104 csomóért 250 frankot fizetnek, mi tehát 1000 klgrammonként 160 frankot tesz ki. Természetesen itt csak is a finom cserkéreg értendő, a durvább fajtájúakat már nem igen keresik.

A berryi cserkéreg már valamivel kevesebb csersavat tartalmaz és talán 8 százalékra tehető a csersavtartalma. Rendesen 1000 klgrammonként adják el. A berryi cserkéreg a bőrnek szép színt ad, hanem már sokkal gyengébb cserző levelet szolgáltat, miért is az erősebb bőrök cserzésére kevésbé alkalmazzák.

A burgundiai cserkéreg 7—8 százalék csersavat tartalmaz és szürkébb, mint a berryi kéreg s ennél jóval gyengébb cserző levelet is szolgáltat. Ezen kéreg, széleskörű alkalmaztatást talál a timároknál. Előnye az, hogy olcsóbb, mint a normandiai és néhol nagy mennyiségben használják, főleg ott, hol nagy keménységet kell dús csersavval megpuhítani.

A perigordi cserkéreg szintén tartalmaz mintegy 8

százalék csersavat, hanem nagy festőanyag tartalma miatt már kevesebb jelentőséggel bír.

A megnevezett tölgyfakéregén kívül használják még Franciaországban a *Quercus coccifera* kérgét is, mely egyike a legtöbb csersavat tartalmazó fának (18 százalék) és kitünő anyag a finomabb bőrök gyártására. Árúsitják 1000 klgrammonként 160—200 frank áron a minőség szerint. A legjobb tölgykéreg, az orániai tölgykéreg, melyet manapság egész hajórajokkal szállítanak a francia kikötőkbe. Ezen cserkéreg az összes említett kérgek között, első helyet foglalja el még akkor is, ha a bőrnek nem kölcsönöz eléggé szép színt, de annál jobb minőséget. (R. des e. et f. után: *Molnár Gy.*)

„**A vizsla parforce-idomítása**“ czimmal Oswald és Wörz módszere nyomán gondosan s ügyesen megírt kézikönyvecske jelent meg a könyvpiaczon. Mint a szerző, dr. Mika Károly (Sopron), a mű előszavában maga is megemlíti, sem új rendszert, sem új módszert, — mely minden más meglevőt felülmulna, — nem tartalmaz s szerzőnek: „husz év alatt szerzett tapasztalatai csak itt-ott érvényesülnek, inkább módosítva, mint változtatva a bevált módszert, mely alapjában úgy maradt, mint azt — nála — hivatottabb és tapasztaltabb vadászok megalkották.“

Szerzőnek ez a szerény hangu kijelentése nem mondható egészen igazságosnak; mert a vizslanevelést illetőleg, a mire nézve hosszú időn át sok tapasztalatra tettek szert a vadászok, az irodalom a külföldön s kivált a könyvgazdag német irodalomban, már számos szakmunka jelent meg s ha valaki arra vállalkozik, hogy mindezeket áttanulmányozva az ismeretek nagy tömegéből, a melynek bizonyára nem csupán értékes, hanem fölösleges és hibás részei is vannak, az ő hosszú gyakorlata alatt jóknak s

alkalmazhatóknak talált tanácsokat kiválogassa s így egy csomó könyvnek tanulságait összeszededgetve egyetlen kis könyvecskébe szorítsa: érdemes munkát végzett, ha ujtásokra, mesterkélt rendszeralkotásokra nem is hivatkozhatik; — csak jó érzéke lett legyen a tudni valók összeválogatására és összeillesztésére, jó legyen a rendszer s a módszer, a mit magáévá tett s értelmes s egyuttal élvezetes legyen előadása, melylyel az ismereteket közli s a tanácsokat adja.

S a szerző, ily értelemben véve, jóra való munkát teljesített, figyelembe véve azt is, hogy művének megírásával vizslanevelésre s illetve általában ebnevelésre kedvet érző vadászközönségünk számára olyan kézikönyvet nyújtott, mely a különben is nehezebben használható s némelyekre nézve pedig az illető idegen nyelv ismeretének hiánya miatt épen használhatlan külföldi szakmunkák beszerzését mellőzhetővé teszi. A munka nem csupán a vizslanevelésre tanít meg, noha a fősúlyt ennek részletesebb előadására fekteti, hanem az újabb időben már sokak részéről érdeme szerint megbecsült s a korábbinál szélesebb körben s számosabb célra alkalmazott borzeb nevelésével is eléggé tüzetesen foglalkozik.

A hosszú és a rövid szőrű vizslák fajtáinak jellegzése után az általános elveknek, módszereknek s magának a nevelés mivoltának ismertetése következik s csak azután foglalkozik szerző a nevelés egyes momentumaival, a miket mind figyelembe kell venni s gyakorlatilag alkalmazni, ha valaki ebének sikeres parforce-idomításához fogni akar. Ennek előkészítését teszi a mű első és második fő része. A parforce-idomítás ismét három részben van tárgyalva: *A)* szoba-idomítás; *B)* a vizsla bevezetése és vezetése és *C)* az elrontott vizsla javítása. Természetesen az első és a második résznek van nagy fontossága.

A vizsla-nevelés után a könyv azokat a tanácsokat sorolja fel, melyek a borzebnek hajtásra, rókaugratásra s véres csapán való nyomozásra tanítását illetik.

A mű előadási modora közvetlen s érdeklő; leírásai s megjegyzései világosak; okoskodásai, melyeket állatpsychologiai alapon állít fel, természetesek s bizalomra indítók. A szöveg közé nyomott képek, melyek fénykép után készültek, tiszták s jellemzőek.

A csinosan kiállított, zöld vászonkötésű könyvecskét az „Athenaeum“-társulat adta ki. Ára 1 frt 20 kr.

(*Sylvius.*)

Erdőt rongáló jégverés. A folyó hónap első felében az országnak számos vidékét meglátogatta a gazdák félelmetes réme, a jégeső. Nem kímélte meg ez a csapás Fejér-, Veszprém- és Zalavármegyéket sem, sőt hallatlan rombolást vitt végbe szőlőkben, gyümölcsökben s a mezőkön egyaránt. Néhol a szakadó záporral s a dühöngő szélviharral szövetkezve, a gabonát úgy lepocsékolta, mintha egész csordák gázolták volna le a földre.

Számosan voltak, különösen a régebbi írók között, a kik hosszú megfigyelések, adatgyűjtések eredményeként állították, hogy a jégverés nem keresi fel, sőt, ha épen utjába akadna, valósággal kikerüli az erdőt. Sajnos, hogy itt, ezen a vidéken, homlokegyenest ellenkező tapasztalatot kellett tennünk, a mennyiben a veszprémi káptalannak csopaki üzemosztályában f. hó 5-én esti hét óra tájban rövid pár percnyi idő alatt megbecsülhetlen mértékű pusztítást tett a jég.

A jelzett üzemosztály Zalavármegyének tapolczai járásához tartozó Csupak, Felső-Örs, Lovas és Paloznak községek határában az északi szélesség 46—47°-ai s a keleti hosszúság 35—36°-ai között a Bakony hegység dél-dél-

keleti előhegyeinek kinyulásán terül el és mintegy 739-76 k. holdra terjed.

A jégeső északnyugatról jött és a Balaton vizén keresztül vonulva Siófok-felé húzódott, utjában a csopaki erdő felett elvonulva hosszú sáv alakjában tette nagymértékű pusztítását az üzemosztály „Maczkó“ nevű részében, melynek kiterjedése 147-14 k. hold. A hullott jég szemek között 5—6 dkgrammos darabok is voltak, melyek ezen, nagyobb részét 50—60 éves cser és molyhos tölgyből álló erdőrészben a fákról a galyakat, ágacskákat letépték, sőt sok helyen magát a héjat is kivagdalták, úgy, hogy a kihasználás alá második félfordaszakban kerülő állabok szomorú kinézése minden képzelmet meghalad.

A fák csupaszon meresztik ég felé lefosztott ágait, melyekről a levélzet le van pusztítva; a talajt olyan vastagon borítja a zöld levélzet és apróbb lomb, hogy térdig süpped bele az ember. A nagyobb jég szemek óriási erővel hullván le, némelyik fában nagy sérüléseket is okoztak, s épen ezekre való tekintettel a legnagyobb valószínűség szerint feltehetem, hogy a jégverte erdő rész a csapást egyhamar ki nem heveri, hanem a növedék veszteség talán 5—6 évre is ki fog hatni. Igen sok fa elcsenevészedik, görcsössé lesz, sok fa pedig, mely egészen olyan, mintha erős rovarrágásnak esett volna áldozatul, teljességgel ki fog száradni. A környéken levő korosabb szaktársak közül egy sem emlékezik ilyen pusztításra.

Végül csak azt teszem még hozzá, hogy talán méltányos lesz, ha az uradalom a kipusztított területre nézve adóleengedésért a szükséges lépéseket megteszi.

A jégesőnek épen ilyen káros pusztítását tapasztalták a báró Todeskó-féle nagy-vázsonyi uradalomnak mintegy 250 k. holdas fenyő állabjaiban is, melyekben a különféle faju fenyők mind áldozatatul estek a jégeső rombolásának, úgy, hogy a honi, valamint a külföldi fajokból alkotott fenyvesek megtelepítésének s ápolásának óriási költsége és a fáradságos munka eredménye alig néhány pillanat leforgása alatt ugyszólván teljesen megsemmisült.

(Közli: *Molnár Gy.*)

Halálozás. Lehmann János m. kir. közalapítványi főerdész (Vaiszlón), az Orsz. Erd. Egyesület rendes tagja, meghalt. Béke poraira!

Egyesületi hirdetések.

Az „**Erdőhasználatlan**“ kézikönyvének Szécsi Zsigmond m. kir. erdőtanácsos, erdőakadémiai tanár által átdolgozott s bővített II. kiadásának ára épúgy, mint az I. köteté volt, az Országos Erdészeti Egyesület tagjai részére 6 frt, nem tagok részére pedig 8 frt. Megrendelhető postautalványon vagy pedig utánvétellel való küldésre egyszerű levelezőlapon is az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál. (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.)

Az „**Erdészeti Zsebnaptár**“ új évfolyama (1894. évi XIII. évfolyam) még kapható. Megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál és legzélszerűbben postautalvánnyal. Ára bérmentetlenül elküldve az egyesület tagjai részére 1 frt, nem tagok részére 1 frt 50 kr. Ha egy vagy két példány megrendelése esetében az előbbi áron felül példányonként 15 kral több küldetik be, az elküldés bérmentve (keresztkötés alatt, ajánlva) eszközöltetik. Kettőnél több példány megrendelése esetében az elküldés zárt csomagokban történik s a szállítási díjat az átvétel alkalmával a megrendelő fizetheti ki.

Az **Erdészeti Rendelet**ek Tára 1880—84. évi IV—I. évfolyamának harmadik kiadása már kikerült a sajtó alól.

Ennélfogva felkérjük mindazokat, a kik a kérdéses művet megszerezni óhajtják, sziveskedjenek ebbeli óhajukat a titkári hivattal közölni. A mű ára tagok részére 2 frt, nem tagok részére 3 frt.

„**Erdészeti növénytan**“ czimü, 200 arannyal jutalmazott pályamunka ára az egyesület tagjai részére 2 frt 80 kr.; nem tagok részére pedig 4 frt. Legzélszerübben postautalvánnyal rendelhető meg az országos erdészeti egyesület titkári hivatalánál, mely a művet abban az esetben, ha a fentebbi összegben felül még 25 kr. beküldetik (keresztkötés alatt, ajánlva), bérmentve küldi meg.

Az „Erdő-Ör“ vagy „Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben“ czimü munka h a t o d i k kiadása még kapható. Felkértek tehát azon erdőhivatalok, erdőgondnokságok és szaktársak, kik az erdészeti műszaki segédszolgálatra készülő egyének részére ezen könyvet megszerezni kívánják, hogy annak postautánvételt utján leendő megküldése iránt az „Erdészeti Lapok“ kiadóhivatalát értesíteni sziveskedjenek. Ára példányonként 3 frt.

Az „**Erdészeti Rendeletek Tára**“ 1880—1884. évi I—IV. évfolyamának III. kiadása; az 1886. vagyis VI.; 1889. évi vagyis IX., az 1890. évi vagyis X., az 1891. évi, vagyis XI. és végül az 1892. évi, vagyis XII. évfolyama az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.) megrendelhető. Ára az egyesület tagjai részére, az 1880—1884. évfolyamok III. kiadásának 2 frt, az 1886., 1891. évfolyamnak egyenkint 30 kr., az 1889. és 1892. évfolyamnak egyenkint 20 kr. és az 1890. évfolyamnak 70 kr.; nem tagok részére pedig 3 frt, illetve 60 kr., 40 kr., illetőleg 1 frt 40 kr. Az 1885. évi V., az 1887. évi és az 1888. évi VIII. évfolyam teljesen elfogyott.

Az „**Erdei facsemeték nevelése**“ czimü munka megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.). Ára az egyesület tagjai részére 1 frt 50 kr., nem tagok részére 2 frt.

„**A tölgy és tenyésztése**“ czimü pályanyertes munkának eddig még el nem kelt példányai a szerzőnek, Fekete Lajos akadémiai tanárnak adattak át. Megrendelések egyszerű levelezőlapon, vagy postautalványon közvetlenül Selmeczre a szerzőhöz intézendők. Ára az egyesület tagjai részére 2 frt, nem tagok részére 3 frt.

Ő felsége nagy fénynyomatu arczképe, a mely az egyesület nagytermében levő eredeti olajfestmény után készült, megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10.). Ára az egyesület tagjai részére csomagolással és postaköltséggel együtt 3 forint 50, nem tagok részére 4 forint.

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések.

(1894. évi május hóban.)

A rövidítések magyarázata:

ak. = alapítványi kamat; att. = alapítványi tőketörlesztés; kpa. = készpénz alapítvány; WKa. = Wagner Károly alapítvány; TLa. = grf. Tisza Lajos alapítvány; BAa. = Bedő Albert alapítvány; Asa. = Magyar erdősztek árvaleányait segélyező alapítvány; td. = tagsági díj; hd. = hirdetési díj; ld. = lapdíj; pk. = postaköltség; Ert. = Erdészeti Rendeletek Tára; áb. = átfutó bevétel; rb. = rendkívüli bevétel; EL. = Erdészeti Lapok egyes füzetei; Npt. = Erdészeti Zsebnaptár; nvt I. = Erdészeti Növénytan I. rész; nvt II. = Erdészeti Növénytan II. rész; ÓFa. = Ó Felsége fénynyomatu arczképe; Ecs. = Erdei facsemeték nevelése; Fcst. = Fekete Lajos. Főbb fanemek csemetéinek termesztése; Eht. = Erdőhasználatlan; ik. = takarékpénztári időközi kamatok; Ék. = Értékpapírok kamatai.

Befizetések	frt	Befizetések	frt
Állampénztár a földmivé- ügyi m. kir. ministerium helyett Ert.	600.—	Firtos Dénes td.	16.—
Ajtay Sándor nvt. I.	3.05	Galler Jakab lb. előleg	20.—
Bedő Albert lb. 77.25, üb. 1.43	78.68	Geyer H. Viktor hd.	1.75
Buxbaum Sándor lb. 77.25, üb. 0.31	77.56	Grill Károly Ecs.	2.—
Bustyaházai m. kir. erdőhiva- tal ÓFa.	56.—	Galandauer J. Henrik td.	8.—
Baumgartl Ferencz nvt. I. 2.80, Ecs. 1.50, Ert. 1.76	6.06	Habel Lambert td.	4.—
Besztercebányai erdőigazga- tóság hd.	6.49	Horváth Sándor üb.	—.80
Bodor Gábor Npt.	1.20	Hamar László Ert.	4.06
Bodor Gábor td.	16.—	Hubay Zsigmond att.	50.—
Brecz Sándor ak.	8.—	Horváthy Albert ÓFa.	4.06
Baranya vármegye alispánja Ert.	8.42	Hecht József td. 8.—, Npt. 2.15	10.15
Bodnár Rikhard ak. 8.—, Ert. 2.20, pk. 0.15	10.35	Hudák Lajos ak.	1.—
Béky Albert td.	8.—	Ittu Mihály td.	8.—
Bükhely Antal Eht.	6.06	Imecs Béla fípt.	1.15
Béky Albert Eht.	6.06	Ihrig Vilmos td.	8.—
Csoma Gusztáv Npt.	1.15	ifj. Ihrig Vilmos td.	8.—
Dokupil Adolf td.	8.—	Jungbauer Antal lb. 206.—, üb. 1.—	207.—
Draskovich József td.	3.—	Kozma István td.	4.—
Duránd község hd.	5.35	Kamenszky Árpád lb. 128.75, üb. 0.54	129.29
Deák Géza td.	8.—	Korb Floris Nándor lb. 175.—, üb. 0.50	175.50
Dióssy Dezső Npt.	1.15	Krajcsovicz Béla Ert.	—.20
Dufek Pál Ert.	2.50	Karácsony József ld.	2.—
Dr. Darányi Gyula Ert.	3.—	Kolozsvári erdőigazgatóság hd	8.55
Engel Sándor Eht.	6.06	Kőrös László ak.	8.—
		Kilián Frigyes Eht.	8.—
		Knöbl Rezső td.	4.—
		Kostenszky Béla Ert.	2.06
		Kugyelka Ferencz Ert.	—.55

Befizetések frt		Befizetések frt	
Kun István td. 10.—, Eht 6.—	16.—	Sponer Sándor lb. 75.—, üb.	
Krajcsovic Béla Ert.	—40	0.30	75.30
Kiriny Béla ak.	8.—	Szt.-gotthárdi erdőgondnok-	
Liptóújvári főerdőhivatal hd.	13.65	ság két erdőőr rendbirsá-	
Liptóvármegye pénztára hd.	8.95	gából Wka	1.—
Lutonszky Géza Eht.	6.06	Schmidt Ferencz Selmecz ...	4.—
Márm.-szigeti erdőszámvevő-		Seyfried Jakab td.	8.—
ség Ert.	1.40	Székely Adolf ak.	8.—
M.-szigeti erdőszámvevőség		Szimon Béla Eht.	6.06
Ert. pótlás 1.40, pk. 0.25	1.65	Szvaty Béla td.	8.—
Maschek Ferencz td.	8.—	Törzs Kálmán lb. 67.—, üb.	
Nadhera Pál Eht.	6.06	0.28	67.28
Neuhöfer et Sohn czég Márton		Trayer Simon lb.	72.50
Sándor szögrakója után		Tandor Ottó lb. 46.25, üb. 0.21	46.46
Wka	9.95	Trayer Simon üb.	—,29
ifj. Nagel Ottó Npt.	1.50	Tordony Emil td.	8.—
Nagy Samu td. 10.—, Npt. 1.15	11.15	Tóth Ferencz ld.	2.—
Nagy Sándor Npt.	1.15	Tatarek János td.	4.—
Német György Npt.	1.56	Tomka Jenő Npt.	1.15
Oesterreicher Lujza lb. 167.50,		Ugocsa vármegye pénztára hd.	7.35
üb. 0.50	168.—	Vetzelt István Garam-Szent-	
Ország. vízep. hivatal vizr.		Kereszt hd.	21.85
osztálya lakbér	275.—	Wenk Gyula td.	8.—
Orsovai erdőhivatal hd.	8.15	Wanyek Arnold td.	8.—
Orosz István td.	8.—	Zsarnócza kohói erdőgond-	
Pribnow Pál td.	4.—	nokság hd.	5.75
Rutska Tivadar lb. 118.50,		Zsarnóczai erdőhivatal Ert.	
üb. 0.43	118.93	pótlás	6.—
Rend Domokos td.	8.—	Zwierina Adolf td.	12.—
Rumann Gottfried td.	12.—	Május hónap	2713.81
Radu T. Miklós att.	5.—	Január—április havi bevétel	8744.88
Rácz Imre td.	4.—	Összesen	11458.69

Szerkesztői üzenetek.

Az erdők hatása. (*J. K. urnak Budapestén.*) — A küldeményért köszönetünket küldjük. E füzetünkben már fel is használtuk. Keresse fel munkáival folyóiratunkat ezentul is.

Egy néhány szó az új vadászati törvényjavaslathoz. (*J. J. B. urnak, Borsod-Apátfalván.*) Nem értünk ugyan teljesen egyet közleményének valamennyi állításával s az ön felfogásával, de megjegyzéseinkkel kísérvé, mint magánvéleményt, közzétesszük abban az esetben, ha legközelebbi füzetünk valamelyikében tér jut számára.

M. Gy. urnak. (*Veszprém.*) — A küldött apróságokat megkaptuk s mint láthatja, válogattunk a lap számára közülük. Saját megjegyzéseiről irt

levelei közül az egyiknek tartalmát felhasználtuk, a másikat kissé összevonva jövő füzetünkre hagytuk.

D. G. urnak. (*B.-Szt.-László.*) — Külföldi folyóiratokban megjelent közlemények ismertetésétől ugyan mi sem zárkózunk el, de ezek közül mindig előnyben részesítjük azokat, melyek — hacsak nem általános jellegű s tudományos érdekű tárgyról szólnak — az ismertetett közleményből hazai viszonyainknak megfelelően a következtetéseket is levonják, vagy az amott jellegzett körülményekkel és következtetésekkel a mieinket szembeállítják. Az Ön küldeményei száraz s szolgai fordítások, az ilyeneket pedig, nem lévén időnk valamennyi ilyen munkának átdolgozására, mellőzni szoktuk.

Az új vadászati törvényjavaslathoz. (*M. S. urnak T.-Szt.-Márton.*) Ha tér jut részére, közölni fogjuk a jövő füzetben.

Hirdető-melléklet az „Erdészeti Lapok“ 1894. évi VI. füzetéhez.

Az „Erdészeti Lapok“ mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabályzat. Az első negyven (40) sorért soronként negyven (40) krajczár, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig, soronként harmincz (30) krajczár, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyenkint husz (20) krajczár számíttatik.

Táblázatok nyomdai szabály szerint kétszeres árral számíttatnak.

BUDAPEST

Magyar kir. udvari szállítók.

Kincstári és uradalmi

erdőtisztek és erdőőrök

részére akár

BÉCS

Csász. és kir. ausztr. udvari szállítók.

TELJES EGYENRUHÁKAT

akár pedig

egyes darabokat

valamint az

EGYENRUHÁZATHOZ TARTOZÓ EGYES RÉSZEKET

csakis valódi tartós minőségben szállít jótállás mellett

TILLER MÓR ÉS TÁRSA

BELGRÁD

Szerb királyi udvari szállítók.

osztrák-magyar cs. és kir. udvari szállítók, valamint perzsa császári és szerb királyi udvari szállítók

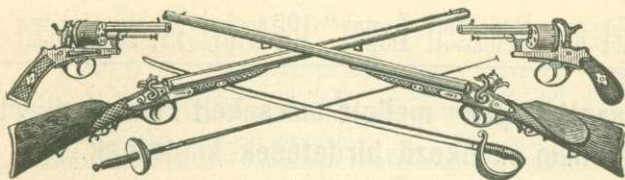
TEHERÁN

Perzsa császári udvari szállítók.

Budapesten, Károly-laktanya.

Kimerítő árjegyzéket kívánatra küldünk.

Fontos utazók-
nak, vadászok-
nak, tiszteknek
és másoknak.

Revolverek,
fegyverek

VADÁSZATI ESZKÖZÖK, KÜLÖNFÉLE EGYENRUHÁK

valamint a fegyverszakba vágó mindennemű cikkek

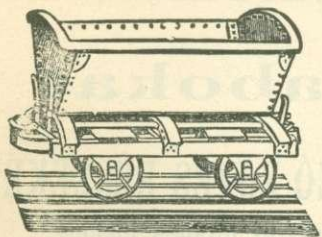
BÉCS, Ottakring **GASSER LIPÓT** **Raktár BÉCS,**
Festgasse II/13. **l., Kohlmarkt 9.**

cs. és kir. udvari és hadsereg-fegyver-gyáros

fegyvergyára által, jótállás mellett legjobb minőségben és legolcsóbb árakon szállítanak.

Illusztrált árjegyzékek bérmentve és ingyen küldetnek.

SZÁLLITHATÓ VASUTAK

mezei, erdei, ipari és építkezési célokra

„DANUBIUS“

magyar hajó- és gépgyár részvénytársaság.

Képviselője **SZIRMAI J.** gépészmérnök
(Budapest, Zrínyi-utca 4.)

Egész berendezések bérbeadása. Részletes költségvetések díjtalanul készíttetnek.

Pályázat erdési állomásra.

Magán erdőbirtokhoz erdész-akadémiát végzett s államvizsgázott erdész kerestetik, a kinek az erdőkulturai és vágatási kezelésben némi gyakorlata van s a német nyelvet legalább szóban bírja.

Pályázók, nyelvismeretük és fizetési igényük megjelölésével s eddigi gyakorlatról szóló bizonyítvány-másolatokkal fölszerelt folyamodványukat ezen lap kiadóhivatalához X. Y. alatt sziveskedjenek beküldeni.

(1/III)

Mezőgazdasággal és erdőszettel foglalkozók nyugdíjintézete

eszközöl biztosításokat a legalacsonyabb díjtételek mellett nyugdíjra, rokkantsági díjra és özvegyi díjra, **gazdák, gazdatisztek, erdészek, kertészek** és egyéb rokon foglalkozásu egyének számára.

Bujanovits Sándor, **Máday Izidor,** **Baranyay István,**
elnök. alelnök. igazgató.

**Gressler Vilmos, Szántó Menyhért, Bossányi Endre, Práz-
novszky Ágost, Serfőző Géza, Bálintffy Pál, Fromm Antal,
Krocsák Emil, Jaukó Mihály**
igazgatósági tagok.

Karsai Albert, Magnin Elek, Szilassy Zoltán
felügyelő bizottsági tagok.

Alapszabályok, díjtáblázatok, felvilágosítások az intézet helyiségén-
(V) ben: **Budapest, Lónyay-utca 7. sz.** nyerhetők.

Pályázat erdési állomásra.

Egy nagyobb, tüzfatermelésre használt erdőbirtokhoz *fiatal gyakorlott erdész* kerestetik, ki üzemterv készítésében is jártas. Fizetése évi 800 (nyolczszáz) frt; lakás, fűtés, világítás, 2 hold föld, kert és jutalék az erdei kihágásokból. Magyar és tót nyelv birása kívántatik. Ajánlatok e lapok kiadóhivatalához. (2/II)

Faeladási hirdetmény.

A csalánki (állomás Tisza-Ujlak) erdőszet helmeczi pagonyának 1894/5. évi vágásában 3221 darab 30—60 *cm* átmérővel bíró tölgyfa kerül eladásra.

Bővebbi felvilágosítás nyerhető Gróf Zselensky uradalmainak igazgatóságánál, Uj-Aradon.

Uj-Arad, 1994. május hó 27-én.

(3/II) *Gróf Zselensky-féle uradalmak jószágigazgatósága.*

Árverési hirdetmény.

1265/94. sz. — Gömör és Kishont t. e. vármegye tornallyai járásában fekvő Málé község volt urbéreseinek tulajdonát képező s a hatóságilag jóváhagyott üzemterv alapján készült vázlatrajz *b*-vel jelölt osztagán levő összes fáknak s az egész erdőterületen elszórtan álló vén hagyás fáknak és pedig szakértői becslés szerint mintegy 960 m^3 100—120 éves tölgy hagyásfa és 780 m^3 40—45 éves 0'6 részben tölgy és 0'4 részben erdei fenyőfa eladása 40 drb kivételével a földmívelésügyi m. kir. ministeriumnak 3549/894 I—3 számú rendeletével, illetve a vármegyei közíg. bizottság erdészeti albizottságának a f. évi 143. erd. számú határozatával engedélyeztetett.

Midőn e végből a nyilvános árverést a f. évi augusztus hó 7-ik napjának d. e. 9 órájára Málé községébe a község házához kitűzöm, az árverési feltételeket az alábbiakban közlöm a venni szándékozókka.

1. A becs-, illetve kikiállítási ár 5430 frt, azaz ötezernégyszázharmincz o. é. forintban állapittatik meg.

2. Az árverezni szándékozók a árverés megkezdése előtt fenti összeg 10%^o-át tartoznak bánatpénzül letenni.

3. A letarolás a f. év őszén s illetve az 1894/95. év telén teljesen befejezendő.

4. A kivágott fa az erdőterületről 1895. évi márczius hó végéig feltétlenül elszállítandó.

5. A favágatás és fuvarozás által esetleg megrongálható határjelek azonnal kijavítandók.

6. A vételár fele része az árverés befejezte után azonnal, a másik fele része a letarolás megtörténte, illetve a kifuvarozás megkezdése előtt lesz alulirott kezeihez lefizetendő.

7. Az erdőben meghagyandó 40 drb makkfát előzetesen a hatósági erdész fogja kijelölni.

Tornallya, 1894. május 30-án.

Pályázat számvivői állomásra.

Felső-Magyarország egy erdőbirtokában, mint pénztárnok, számvivő és egyszersmind a birtokos magán titkára egy nős tisztviselő, azonnal szolgálatba lépve, állandó alkalmazást találhat.

Feltételek, melyek a folyamodótól megköveteltetnek: 25 évnél magasabb életkor, a magyar és német nyelv birása szóban és írásban, némi ismeretek valamelyik szláv nyelvben, gyakorlati jártasság a számvitelben és levelezésben, jó bizonyítványok és testi egészség.

Javadalmazás: 400 frt fizetés, mintegy 300 frt értékű természetbeni illetmények, lakás, kert, fa stb.

Megfelelő szolgálat esetében előmenetel a javadalmazásban és nyugdíj.

Pályázni kívánók folyamodványaikat életleirással és bizonyítvány-másolatokkal (valamennyit német nyelvű szövegben) s fényképpel felszerelve „Számvivő“ jelzés alatt az *Erdészeti Lapok kiadóhivatalához* terjeszthetik be. (6)

Pályázat erdőőri állomásokra.

1490/1894. sz. — Az alulírott m. kir. főerdőhivatal kerületében megüresedett két IV-ed oszt. erdőőri, előléptetés esetén két I. oszt. esetleg két II-od oszt., illetve három III-ad osztályu erdő legényi állomásra az állományszerű illetményekkel pályázat nyittatik.

Pályázók felhivatnak, hogy ép, erős testalkatukat, különösen jó látó-, halló- és beszélő-képességüket, kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos, vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkoruk és illetékességükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal; továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való teljes birását, az erdőőri állomásra pályázók az erdő-

VI

őri szakvizsga letételét, az erdőlegényi állomásra pályázók az erdőőri szakiskola végzését igazoló okmányokkal felszerelt sajátkezüteg irt kérvényeiket folyó évi július hó 20-áig ezen főerdőhivatalnál nyujtsák be. (7)

Ungvárt, 1894. június hó 7-én.

M. kir. főerdőhivatal.

Pályázat erdőmérnöksegédi állomásra.

Herczeg Pálffy Miklós malaczkai hitbizományi uradalmában két II-od oszt. erdőmérnöksegédi állomásra pályázat nyittatik.

Javadalmazás: 500 frt évi fizetés, 24 ürméter kemény tűzifa és szabad lakás, külső munkálatoknál napidíj.

Pályázati feltételek: a magyar és német nyelv teljes ismerete szóban és írásban, akadémiai végzettség, mi hiteles másolattal igazolandó.

A folyamodványok alulírott erdészeti hivatalhoz nyujtandók be.

(8)

Herczeg Pálffy Miklós
erdészeti hivatala Malaczkán

Pályázat járási erdőgondnoki állásra.

Brassóvármegye területén a közösen alkalmazott *rozsnyói járási erdőgondnoki állás* betöltendő, melylyel 1200 (egyezerkétszáz) forint összes évi járandóság van egybekötve.

Elnyerni akarók az erdőtörvény 36. §-ában előirt kellékekről szóló hiteles okmányokkal felszerelt kérvényeiket legkésőbb f. évi július hó végéig nyujtsák be alólírott bizottsághoz.

Brassóvármegye közigazgatási erdészeti bizottságának, Brassón 1894. május hó 22-én tartott üléséből. (9)

Dr. Jekel.
helyettes elnök.

Pályázat erdőőri állomásra.

Rajecz községnél erdőőri állomás szakképzett erdőőrrel be-töltendő lévén, ezen állomást elnyerni óhajtók felhivatnak, hogy minősítésüket, életkorukat, erkölcsi magaviseletüket, nyelvismeretüket s ép testalkatukat igazoló okmányokkal felszerelt sajátkezüleg irt folyamodványaikat Rajecz község előljáróságánál 1894. évi július 16-áig nyujtsák be.

Ezen erdőőri állomással szabad lakáson, ingyenes tüzifán, házi kerten s egy holdnyi szántó föld haszonélvezetén kívül 200 frt készpénz fizetés, a község s erdőterületen kívüli utazásoknál 1 frt, csemeték ültetésénél s vágások irtásánál közreműködéséért 50 krnyi napidíj, befolyt erdei birságokból egy harmada s faeladásoknál végzett felügyeletért szálanként kettő krajezárnyi jutalék javadalmazás van összekötve.

Rajeczen, 1894. évi június 13-án.

(10)

Hladny Mór
bíró.

Pályázat erdészi állásra.

Méltóságos gróf Zay Albert zay-ugróczy uradalmában egy kerületi erdészi állás van üresedésben, mely f. é. október hó 1-én elfoglalható. A pályázni szándékozók sziveskedjenek okmányaikkal f. é. szeptember 1-ig az erdőmesteri hivatalba Zay-Ugróczyra küldeni, a hol minden egyéb kérdésre felvilágosítást nyerhetnek.

(11/I)

Orell Ferencz
uradalmi erdőmester.

Pályázat erdőőri állomásra.

262/1894. sz. — Dobsina r. t. városánál egy erdőőri-raktárnoki állomásra ezennel pályázat nyittatik.

VIII

Az évenkénti illetmények következők:

600 korona készpénz;

24 m^3 lágy tűzifa;

szabad lakás;

ruházat és

2 (két) darab szarvasmarha legeltetési jog.

Pályázók felhivatnak, hogy ép, erős testalkatukat, különösen jó látó-, halló- és beszélő képességüket megyei főorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkoruk és illetékességükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban teljes-, a német és tót nyelvnek pedig szóban tudását és végre az erdőőri szakvizsga letételét igazoló okmányokkal felszerelt sajátkezüleg irt kérvényeiket folyó évi július hó 15-ig a polgármesteri hivatalnál Dobsinán (Gömörvármegye) nyujtsák be. Megjegyeztetik, hogy azon pályázó, a ki már fűrészáru-raktár kezelésénél alkalmazva volt, előnyben részesül.

Dobsinán, 1894. évi június 17-én.

(12)

Szontagh
polgármester.

Árverési hirdetmény.

2541. sz. — Az alólirott erdőigazgatóságához tartozó bálinczi erdészlak kertjében táblákba rakott 252·119 m^3 tölgy, 14·006 m^3 kőris, 0·216 m^3 éger és 0·217 m^3 juhar fűrész-árunak táblánként külön, vagy egészbeni eladása iránt, összesen hétezerkilencszázkilenczvenkettő (7992) frt 20 kr., illetőleg az egyes rakatoknak megfelelő kikiálltási ár mellett Bálinczon a m. kir. erdőgondnokság hivatalos helyiségében, felsőbb jóváhagyás fentartásával, folyó évi július hó 26-án délelőtti 10 órakor nyilvános árverés fog tartatni.

Miről versenyezni szándékoznak azon hozzáadással értesíttetnek, hogy szabályszerűen kiállított, 50 krajczáros bélyeggel ellátott és a kikiálltási ár 10⁰/₀-ának megfelelő bánatpénzzel felszerelt írásbeli zárt ajánlatok, a szóbeli árverés megkezdése előtt szintén elfogadtatnak.

Az árverési s egyszersmind szerződési feltételek az alólirott erdőigazgatóságnál és a bálinczi m. kir. erdőgondnokságnál, a szokásos hivatalos órákban bármikor megtekinthetők.

Lugoson, 1894. évi június hó 23-án.

(13)

M. kir. erdőigazgatóság.

Árverési hirdetmény.

Sz. 2631/94. fszb. Melynél fogva a jaádi járás főszolgabirája részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint Pinták község tulajdonát képező, „Eisernes Thor“ nevü dülön „A“ üzemosztályban található 1486 drb tölgyfa, törzsön, 1894. évi július hó 30-án, délelőtt 10 óraker Pinták községében a községi biró házában nyilvános árverés utján a legtöbbbet igérőnek el fog adatni.

I. Az árverés zárt ajánlat melletti és szóbeli.

II. Kikiáltási árul szolgál a 13.413 frt 78 kr., azaz: tizenháromezernégyszáztizenhárom forint 78 krajczárnyi o. é. összeg.

III. Azok, kik a szóbeli árverésben résztvenni kívánnak, kötelesek a kikiáltási ár 10⁰/₀-át készpénzben vagy Magyarországbán óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban bánatpénz gyanánt az árverelő-bizottság kezéhez letenni.

Az írásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdéséig beadhatók; 10⁰/₀-os bánatpénzzel ellátandók és a felajánlott ár betűkkel és számokkal kiírandó.

IV. Vevő köteles az adásvevési szerződést az árverés napján megkötni, mely szerződés vevőre nézve az aláírás után azonnal, Pinták községre nézve csak felsőbb hatósági jóváhagyás után kötelező hatállyal bir.

V. Vevő köteles a vételárt 3 (három) egyenlő részben Pinták község pénztárába befizetni és pedig az első részletet az árverés napján.

Az árverés többi pontjai az árverés napjáig Pinták község birájánál megtekinthetők.

Beszterczen, 1894. évi június hó 27-én.

(14)

A jaádi járás főszolgabirája.

Faeladási hirdetés.

2915. sz. A tótváradai m. kir. erdőgondnokság govosdiai és tótváradai faraktárában, valamint govosdiai szorossági és lupesti vágásaiban készletben lévő házilag termelt különféle faanyagok u. m. :

5101 ürméter kemény hasáb-, 901 ürméter kemény dorong-tüzifa, 29'891 m^3 tölgygerenda, 345'6 m^3 tölgy- és 87'4 m^3 cserbányafa, 196 drb vasuti talpfa, 2227 drb tölgyfa-oszlop, 68 drb táviró-oszlop, 342 drb bükkhasitvány, 16021 drb szöllőkaró, 2982 drb 2—2'5 m hosszú haszondorong és 210 drb tölgyküllő folyó évi július hó 15-én délelőtt 10 órakor az erdőgondnokság irodájában tartandó nyilvános árverésen el fognak adatni.

Az összes készlet árjegyzék szerinti becsára s kikiáltási ára 9488 frt 12 kr., mely összeg azonban az árverés napjáig kiszolgáltatandó illetmény tűzifa árszabály szerinti árának levonása által apasztatni fog.

Versenyzők által bánatpénz fejében a kikiáltási ár 10%-a a szóbeli árverés megkezdése előtt az erdőgondnokság pénztárába lefizetendő.

Írásbeli zárt ajánlatok 50 kr. bélyeggel s a kikiáltási ár 10%-át tevő bánatpénzzel ellátva a szóbeli árverés megkezdése előtt benyújthatók.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Az árverési feltételek a tótváradai erdőgondnokság irodájában bármikor megtekinthetők s az erdőgondnoksághoz ez ügyben intézett írásbeli kérdésekre is azonnal válasz fog adatni.

Végül megjegyeztetik, hogy a vágásoknak a vasut menti és marosparti farakodóktól való távolsága 5—7, illetve 16 km .

A vágásokhoz jókarban levő kocsutak vezetnek.

Lippa, 1894. évi június hó 25-én.

(15)

M. kir. főerdőhivatal.

Pályázat erdőgyakornoki állásra.

Gróf Andrassy Tivadar úr ö méltósága hezsdáti hitbizományi uradalmában (Torda-Aranyos vármegye) egy erdészeti gyakornoki állás pályázat útján azonnal betöltendő.

Évi fizetés 480 frt, szabad lakás és tűzifa.

Pályázóktól megkivántatik az erdészeti akadémia teljes végzése, a magyar nyelvnek szóban és írásban, a román nyelvnek pedig szóban való bírása, gyakorlati jártasság az erdőrendezési munkálatokban.

Pályázati kérvények Malonyay Ferencz urad. jószágigazgatóhoz Töke-Terebes (Zemplénavármegye) küldendők. (16)

Faeladási hirdetmény.

Biharmegyében Körösszeg és K.-Apáti községek határaiban fekvő és a gróf Csáky-család tulajdonát képező, ugynevezett Berek-erdő és Apáti erdőben található összes tölgy- és szilfa eladatik.

Ezen eladandó tölgy- és szilfa-mennyiség az uradalom részéről megejtett becslés szerint teszen körülbelül: a Berek-erdőben 1487 tm^3 haszon-, 6636 tm^3 hasáb- és 8009 tm^3 dorongfát; az apáti erdőben 2089 tm^3 haszon-, 4520 tm^3 hasáb- és 1920 tm^3 dorongfát, a mely mennyiségekért azonban az eladó uradalom kezességet egyáltalán nem vállal, sőt megkivánja, hogy a vevő ajánlatában ezt nyíltan elismerje.

Az erre vonatkozó ajánlatok 1894. szeptember hó 1-ig bezárólag írásban nyújtandók be alulirotnál s az ajánlati levélhez az ajánlott vételárnak 10% -a bánatpénzül melléklendő, mely bánatpénz azoknak, a kiknek ajánlata el nem fogadtatott, vissza fog adadni.

Fentartja az uradalom magának a jogot, a beérkező ajánlatok között szabad tetszése szerint választhatni.

További feltételek nálam tudhatók meg.

Szepes-Ujvár, 1894. június hó 30.

Gróf Csáky Kálmán

mint a gróf Csáky-család biharmegyei birtokai
kormányzója

(17)

Szepes-Ujvár (Szepesvármegye) u. p. Szepes-Váralja.

Árverési hirdetemény.

2885. sz. — Alulírott ezennel közhírré teszi, hogy a nagyméltóságú földmivelésügyi m. kir. ministeriumnak 29.005. sz. a. kelt rendelete Trencsén vármegye közigazgatási erdészeti bizottságának 241/94. számú határozata folytán a kisucza-ujhelyi járás területén fekvő „Nagy-Rudina“ község volt, urbéresei tulajdonát képező 1887. évi 23.925. sz. a. jóváhagyott rendszeres gazdasági üzemtervtől eltérőleg „Zadnékruhi“ nevű részéből I tag „6“ osztagából 612 kat. holdat kitevő s egy összefüggő területet képező részének fennálló 28.055 tömör köbláb becsült átlag 130 éves, ép, egészséges, egyenes növésű 1660 drb jegenyefa 1894. évi június hó 17-én délutáni 3 órakor helyszínén, Nagy-Rudina községben nyilvános árverés útján legtöbbet ígérőnek fog eladatni.

Kikiáltási ár 2425 frt 76 kr; árverezni hajlandók által 10% bánatpénz teendő le, írásbeli-zárt és 10% bánatpénzzel ellátott ajánlatok a szóbeli árverés kezdetéig alulírottnál beadandók.

Az árverési feltételek az árverés határnapjáig a kisucza-ujhelyi szolgabírói hivatalban a hivatalos órákban, azonkívül Nagy-Rudina község birájánál bármikor megtekinthetők.

Kisucza-Ujhelyen, 1894. július 1-én.

Simonffy,
szolgabíró.

(18)

Tölgyfaeladási hirdetemény.

364. sz. 1894. — Maros-Torda vármegyében Köszvényes község határán fekvő, az ottani földbirtokos közönség tulajdonát képező, „Öregcsere“ nevű erdőrészben levő tölgyfa-készlet a nagyméltóságú m. kir. ministerium 72965. I/3. sz. 1893. magas engedélye alapján f. 1894. év július hó 24-én d. e. 10 órakor Köszvényes község házában megtartandó nyilvános árverésen legtöbbet ígérőnek el fog adatni. Kikiáltási ár 6000 frt (hatezer), mint hivatalosan megállapított becsár.

Árverezni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át, vagyis 600 frtot (hatszáz) bánatpénzül az árverezést vezető kezé-

hez készpénzben vagy óvadékképes névértékben számított érték-papirban letenni s kinyilatkoztatni, hogy az árverési feltételeket ismerik.

Az eladás tárgyát 2487 m^3 -re becsült mellmagasságban, 90 *cm* átlagos átmérőjű, mintegy 640 darab tölgytörzs képezi.

Tájékozással megjegyeztetik, hogy az eladandó famennyiség Kőszvényes község mellett fekszik, honnan úgy a 25 *km*-nyire fekvő szászrégeni, mint a 37 *km*-nyire fekvő maros-vásárhelyi vasuti állomáshoz jó karban levő megyei ut vezet. Kőszvényes községben a fuvarerő nagy és olcsó.

Az árverési, valamint a kihasználási feltételek Kőszvényes község birójánál (postaállomás Deményháza) és a nyárad-szeredai m. kir. erdőgondnokságnál megtekinthetők; az érdeklődők kívánságára írásban megküldetnek.

Nyárad-Szereda, 1894. június hó.

M. kir. erdőgondnokság:

Pálh Miklós,
m. kir. erdész.
